

Právní postavení statutárních měst

Bc. Robert Šimek

Diplomová práce
2011

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Robert ŠIMEK**
Osobní číslo: **M09805**
Studijní program: **N 6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**

Téma práce: **Právní postavení statutárních měst**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Charakterizujte statutární města.

II. Praktická část

- Komparujte vybraná statutární města.
- Zhodnoťte hlavní problémy vybraných statutárních měst.
- Navrhněte možnosti zlepšení v činnostech vybraných statutárních měst.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

- [1] ČEBIŠOVÁ, T., KOPECKÝ, M. et al. Obec postavení, správa, činnost. 1. vyd. Praha : ISV, 1996. 392 s. ISBN 80-85866-19-6.
[2] KOUDELKA, Z. Obecní samospráva. Brno : Doplněk, 2006. 96 s. ISBN 80-7239-193-3.
[3] MATRASOVÁ, E., ŠLAUF, V. Zákon o obcích (obecní zřízení) s komentářem. 2. vyd. Praha : Polygon, 2003. 312 s. ISBN 80-7273-088-6.
[4] VEDRAL, J., VÁŇA, J. et al. Zákon o obcích (obecní zřízení) komentář. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2008. 861 s. ISBN 978-80-7179-597-1.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. et Mgr. Monika Horáková**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **20. června 2011**
Termín odevzdání diplomové práce: **15. srpna 2011**

Ve Zlíně dne 20. června 2011

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí:
 - bez omezení;
 - pouze prezenčně v rámci Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 15. srpna 2011

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Ve své diplomové práci s názvem „Právní postavení statutárních měst“ se budu zabývat problematikou statutárních měst s tím, že statutární města rozdělím do dvou kategorií (členěná a nečleněná statutární města). Diplomová práce má dvě základní části, teoretickou část a praktickou část. V teoretické části práce shrnu historii statutárních měst, vymezím základní pojmy členěných a nečleněných statutárních měst. V praktické části se budu zabývat především komparací sedmi členěných statutárních měst, kde poukážu na jednotlivé rozdíly. Závěrem zhodnotím, zda bylo dosažené cílů této diplomové práce.

Klíčová slova:

statutární město, členění statutárních měst, rozdíly mezi statutárními městy, městský obvod, městská část, statut města

ABSTRACT

In my thesis, entitled "Legal status of statutory towns", I will analyze manifold problematic issues of statutory cities, taking into account both segmented and unitary categories. This thesis has two elementary focus points, theoretical and practical. In the theoretical component I will summarize the history of statutory cities and outline various basic concepts of segmented and unitary statutory cities. The practical part will deal with comparisons of seven segmented statutory cities, calling attention to individual differences. Finally, this thesis aims to analyze and evaluate the objectives of my overall thesis.

Keywords:

statutory city, segmented statutory city, differences between statutory cities, city districts, city districts, city statute

Touto cestou děkuji Haně Šimkové a Evě Vysocké za gramatické korektury, Brian Wayne Evans za překlad a Mgr. et Mgr. Monice Horákové za odborné vedení práce, cenné připomínky, ochotu a čas, který mi věnovala při tvorbě této diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 CHARAKTERISTIKA STATUTÁRNÍCH MĚST – HISTORICKÝ VÝVOJ	12
1.1 STATUTÁRNÍ MĚSTA V LETECH 1848 - 1918	12
1.2 STATUTÁRNÍ MĚSTA V LETECH 1918 - 1945	13
1.3 STATUTÁRNÍ MĚSTA V LETECH 1945 - 1948	14
1.4 STATUTÁRNÍ MĚSTA V LETECH 1948 - 1990	14
1.5 STATUTÁRNÍ MĚSTA V LETECH 1990 - 2000	15
1.6 STATUTÁRNÍ MĚSTA V LETECH 2000 - 2011	17
2 CHARAKTERISTIKA STATUTÁRNÍCH MĚST	20
2.1 ÚZEMNĚ NEČLENĚNÁ STATUTÁRNÍ MĚSTA	29
2.1.1 Občané nečleněných statutárních měst	29
2.1.2 Území nečleněných statutárních měst	32
2.1.3 Názvy nečleněných statutárních měst	34
2.1.4 Symboly nečleněných statutárních měst	36
2.1.5 Samostatná působnost nečleněných statutárních měst	37
2.1.6 Přenesená působnost nečleněných statutárních měst	38
2.1.7 Orgány nečleněných statutárních měst.....	39
2.1.7.1 Zastupitelstvo nečleněných statutárních měst.....	39
2.1.7.2 Rada nečleněných statutárních měst	41
2.1.7.3 Primátor nečleněných statutárních měst	43
2.1.7.4 Magistrát nečleněných statutárních měst	44
2.1.7.5 Zvláštní orgány nečleněných statutárních měst	45
2.2 ÚZEMNĚ ČLENĚNÁ STATUTÁRNÍ MĚSTA	46
2.2.1 Občané členěných statutárních měst	47
2.2.2 Území členěných statutárních měst.....	47
2.2.3 Názvy členěných statutárních měst	49
2.2.4 Symboly členěných statutárních měst	49
2.2.5 Samostatná působnost členěných statutárních měst.....	51

2.2.6	Přenesená působnost členěných statutárních měst	52
2.2.7	Orgány členěných statutárních měst	54
II	PRAKTICKÁ ČÁST	58
3	KOMPARUJTE VYBRANÁ STATUTÁRNÍ MĚSTA	59
3.1	VÝČET JEDNOTLIVÝCH MĚSTSKÝCH OBVODŮ A MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ A VYMEZENÍ JEJICH ÚZEMÍ	61
3.2	PRAVOMOC ORGÁNŮ MĚSTSKÝCH OBVODŮ A MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ NA ÚSEKU SAMOSTATNÉ PŮSOBNOSTI	62
3.3	VZÁJEMNÁ SOUČINNOST MEZI ORGÁNY MĚSTA A ORGÁNY MĚSTSKÝCH OBVODŮ A MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ	66
3.4	ZDROJE PENĚŽNÍCH PŘÍJMŮ MĚSTSKÝCH OBVODŮ A MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ.....	68
3.5	DRUHY VÝDAJŮ V SOUVISLOSTI S PLNĚNÍM ÚKOLŮ V SAMOSTATNÉ A PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI.....	71
3.6	ZPŮSOB PROJEDNÁNÍ NÁVRHŮ OBECNĚ ZÁVAZNÝCH VYHLÁŠEK A NAŘÍZENÍ MĚSTA S MĚSTSKÝMI OBVODY A MĚSTSKÝMI ČÁSTMI A ZPŮSOB JEJICH ZVEŘEJŇOVÁNÍ V MĚSTSKÝCH OBVODECH A MĚSTSKÝCH ČÁSTECH	71
3.7	ZPŮSOB PROJEDNÁNÍ ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTACE MĚSTA A PROGRAMU ROZVOJE MĚSTA S MĚSTSKÝMI OBVODY A MĚSTSKÝMI ČÁSTMI.....	73
3.8	MAJETEK MĚSTA, KTERÝ SE SVĚŘUJE MĚSTSKÝM OBVODŮM A MĚSTSKÝM ČÁSTEM, A ROZSAH OPRÁVNĚNÍ MĚSTSKÝCH OBVODŮ A MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ PŘI NAKLÁDÁNÍ S TÍMTO MAJETKEM A PŘI VÝKONU S TÍM SOUVISEJÍCÍCH PRÁV	74
3.9	ROZSAH OPRÁVNĚNÍ MĚSTSKÝCH OBVODŮ A MĚSTSKÝCH ČÁSTÍ ZAKLÁDAT, ZŘIZOVAT A RUŠIT PRÁVNICKÉ OSOBY A ORGANIZAČNÍ SLOŽKY	77
4	ZHODNOCENÍ PROBLÉMŮ A NÁVRH ZLEPŠENÍ.....	79
	ZÁVĚR	81
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	82
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	86
	SEZNAM TABULEK.....	87
	SEZNAM PŘÍLOH.....	88

ÚVOD

V první části, označené jako teoretická budu hodnotit historický vývoj statutárních měst v českých zemích a dále se zaměřím na současnou právní úpravu statutárních měst, včetně definování občanů, území, názvů, symbolů, samostatné působnosti, přenesené působnosti a orgánů těchto měst.

V první části, označené jako teoretická budu hodnotit historický vývoj statutárních měst v českých zemích a dále se zaměřím na současnou právní úpravu statutárních měst, včetně definování občanů, území, názvů, symbolů, samostatné působnosti, přenesené působnosti a orgánů těchto měst.

Ve druhé části, označené jako praktická, budu vzájemně komparovat ty statutární města, která se člení na městské obvody nebo městské části a poukážu na jejich hlavní rozdíly.

Závěrem zhodnotím, zda bylo cílů diplomové práce dosaženo.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA STATUTÁRNÍCH MĚST – HISTORICKÝ VÝVOJ

1.1 Statutární města v letech 1848 - 1918

Za počátek statutárních měst lze považovat revoluční rok 1848, kdy vznikla samospráva v dnešním slova smyslu a byla v podstatě novou institucí¹. První obecní zřízení bylo zákonem definováno Stadionovým prozatímním zřízením z 20. března 1849. To stanovilo, že základem svobodného státu je svobodná obec. Prozatímní obecní zřízení obce rozdělilo na obce místní, okresní a krajské. Rozdělení vycházelo z josefínských katastrálních obcí. Platnost obecního zřízení se týkala všech měst ve státě kromě zemských hlavních měst, krajských měst a jiných významných měst, která o to požádaly. Tato města se pak řídila statutem a ten vycházel z vydaného obecního zřízení. Prvními statutárními městy se v roce 1850 staly Praha, Liberec, Brno, Olomouc a Opava. Ostatní města, ač mohla, o udělení zvláštního statutu nepožádala. Už Stadionovo obecní zřízení hovořilo o přirozené a přenesené působnosti obce, které dnes de-facto známe jako samostatnou a přenesenou působnost. V roce 1859 bylo vypracováno nové obecní zřízení a po Scherlingově ústavě byl 5. března 1862 vydán nový říšský obecní zákon, který se stal podkladem pro obecní zákony v jednotlivých zemích. Na dnešním území České republiky se tak stalo v r. 1863 pro Slezsko a v roce 1864 pro Moravu a Česko. Tyto obecní zákony platily na všechny obce vyjma statutárních měst, jejichž počet se v tomto období zvýšil na 11. Konkrétně se jednalo o Jihlavu, Znojmo, Uherské Hradiště, Kroměříž, Frýdek a Bílsko. V roce 1905 k nim přibylo Brno.

Statutární města byla odlišná od ostatních obcí především tím, že se neřídila obecním zřízením, ale svým vlastním statutem, který měl postavení zvláštního zemského zákona. Statutární města měla větší kompetence než ostatní obce. Tak např. zastávala kompetenci politického úřadu první stolice, kterou vykonávaly orgány statutárního města v přenesené působnosti. Pokud statutární města vykonávala politický úřad, byla nazývána magistráty. Politický úřad vykonávalo i okresní hejtmanství s tím rozdílem, že u statutárních měst nebyl organizován podle osobního principu, ale podle principu kolegiálního. Tuto pravomoc

¹ HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK J. Dějiny správy v českých zemích do roku 1945. Str. 347.

jim však vláda mohla odejmout. Dalším rozdílem mezi statutárními městy a ostatními obcemi spočíval ve jmenování starosty. Jmenování starosty statutárního města vyžadovalo potvrzení císaře.

1.2 Statutární města v letech 1918 - 1945

V říjnu 1918 vznikla samostatná Československá republika, které náleželo území dosavadní habsburské monarchie v rozsahu Království českého, Markrabství moravského, Slovenska a části Slezska. Prvním zákonem byla tzv. „recepční norma“, která převzala dosavadní právní řád a tak veškeré zemské a říšské zákony a nařízení zůstaly nezměněny, pokud byly v souladu s charakterem nového státu. Samosprávné obecní úřady přešly pod národní výbory. Zákonem č. 76/1919 Sb. došlo ke sjednocení obecních orgánů na obecní zastupitelstvo, radu, starostu a komisi. Jmenování starosty statutárního města přešlo z císaře na vládu. Vzhledem k tomu, že Bílsko je na území dnešního Polska, zůstalo po vzniku Československé republiky statutárních měst jen 11 s tím, že Velká Praha, Velké Brno a Velká Olomouc se staly významnými statutárními městy z důvodu sloučení okolních obcí. V roce 1924 bylo odebráno postavení statutárního města Opavě a v roce 1927 po vydání zákona o organizaci politické správy byl zvláštní statut města přidělen pouze Praze, Liberci, Brnu, Olomouci a znovu Opavě. Z ostatních měst se stala běžná města podléhající platnému obecnímu zřízení.

V břenu 1939 došlo k osamostatnění Slovenska a zbylá území českých zemí se stala součástí Velkoněmecké říše. To s sebou přineslo i změny v oblasti místní správy. Ačkoliv institut statutárních měst zůstal zachován, probíhalo postupné ovlivňování samospráv. Vládním nařízením č. 17/1939 byli zřízeni obecní tajemníci, kteří měli právo navrhnout nebo zrušit opatření nebo usnesení starosty. Ve všech statutárních městech po zavedení tzv. „Führerprinzip“ (vůdcovského principu) byli úředníci jmenováni. Statutární města, nacházející se v prostoru Sudet (Opava, Liberec), byla podle Mnichovské dohody povinna řídit se říšským právním řádem. Paradoxně byla v tomto období (1941) Ostrava a Plzeň povýšena okupační vládou na statutární města. V obcích, kde se vyskytovala německá menšina, byla obecní zastupitelstva rozpuštěna. Téměř ve dvou stovkách obcí byli starostové nahrazeni německými vládními komisaři, kteří měli za úkol zajistit postupnou germanizaci místní správy. Ta vyvrcholila vládním nařízením č. 51/1944 o úřednické správě obcí.

1.3 Statutární města v letech 1945 - 1948

V roce 1945 podepsal prezident Beneš dekret č. 121/1945 Sb., kterým byla potvrzena skupina statutárních měst. Konkrétně to byla Praha, Liberec, Plzeň, Brno, Olomouc, Opava Ostrava. Košický vládní program z května 1945 (vládní nařízení č. 4/1945 Sb.) stanovil národní výbory místní, okresní a zemské. Tyto organizace sice převzaly kompetence obecních zastupitelstev a rad, ale právně územní samosprávy ještě nezanikly, čímž se obce a národní výbory až do roku 1948 dostaly do právně nevyjasněného postavení.² Je však třeba uvést, že tímto došlo ke zrušení dvojkoľejnosti, která v období války na některých místech ještě zůstala.

1.4 Statutární města v letech 1948 - 1990

Jedním z dalších likvidačních kroků samospráv bylo přijetí ústavy z května 1948, která nahradila dřívější orgány státní správy a samosprávy obecními, okresními a krajskými národními výbory. Těmi posledními a závěrečným kroky v likvidaci samospráv bylo přijetí zákona č. 280/1948, který zrušil země a ustavil krajské národní výbory a přijetí ústavního zákona č. 12/1954 Sb. o národních výborech, jenž samosprávu nahradil orgány státní moci pracujícího lidu Československa, opírající se ve své činnosti v krajích, okresech a obcích. Národní výbory byly ve své činnosti podřízeny přímo vládě. Tímto krokem zanikl i institut statutárních měst. V období po roce 1948 nedošlo k žádné výrazné změně týkající se samosprávy ani statutárních měst. Nový zákon č. 69/1967 Sb. o národních výborech, sice v některých částech hovoří o samostatné ostatní působnosti národních výborů, z čehož bychom se mohli soudit, že existovala jistá samosprávná činnost, avšak „*v duchu tehdejšího pojetí postavení národních výborů jako nositelů státní moci je zřejmé, že v obou případech šlo o výkon jednotné státní správy, jejímiž vykonavateli byly národní výbory*“³. Výrazné změny na úseku samosprávy, které měly vliv na opětovný vznik statutárních měst, nastaly až po událostech ze 17.11.1989. V roce 1990 byla novelizována Ústava ČSSR a ústavní zákon o československé federaci a došlo ke zkrácení volebního období do národních výborů. Ústavním zákonem č. 294/1990 Sb. bylo do ústavy zakotveno ustanovení týkající se

² EXNER, J. Obce, města, městské části. Str. 71.

³ ČECHÁK, V. Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004). Str. 76.

místní samosprávy, což nahradilo původní ustanovení týkající se národních výborů a v zákoně se po více než čtyřiceti letech objevil opět pojem samospráva.

1.5 Statutární města v letech 1990 - 2000

V návaznosti na ústavní zákon federálního shromáždění ČSFR 294/1990 Sb.,⁴ kterým došlo ke změně hlavy VII. zákona 100/60 Sb. Ústavy ČSSR, kde národní výbory byly nahrazeny místní samosprávou definující obec jako základ místní samosprávy jenž je společenstvím občanů, právnickou osobou vlastnící majetek s nímž může samostatně hospodařit, došlo zákonem č. 367/90 Sb. o obcích a zákonem č. 418/90 Sb. o hlavním městě Praze k zákonné obnově obecního zřízení. Zákonodárce byl při tvorbě zákonů částečně inspirován modelem obecního zřízení z roku 1864 i zákonem z roku 1967 o národních výborech. Zákonná úprava tak a rozdělila obce v České republice na obce, které nejsou městem⁵, města⁶, obce s pověřenými obecními úřady⁷, statutární města⁸ a hlavní město Prahu, na kterou se vztahoval samostatný zákon č. 418/90 Sb. Počet statutárních měst byl stanoven obecním zákonem č. 367/90 Sb. v § 3. Jednalo se o třináct měst: České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Brno, Zlín, Olomouc, Ostrava, Opava a Havířov. Tato města měla postavení se zvláštním statutem s možností členit se na městské části či městské obvody.⁹ Měla také rozsah přenesené působnosti jako

⁴ Nová ústava České republiky z 16.12.1992 (zákon č. 1/1993 Sb.), která je platná do dnes, se územní samosprávou zabývá v sedmi svých člancích, což je o pět článků více než upravená federální ústava a samospráva je v ní řešena už jako dvoustupňová. Zajímavostí je, že zakotvení obecní samosprávy v ústavě ČR v současném rozsahu je de facto unikum. V předválečném Československu nebyla postavení obcím v ústavě věnována taková pozornost. Ústava z roku 1920 (zákon č. 121/1920 – ústavní listina Československé republiky) ve svém § 91 hovoří o samosprávě pouze v jedné větě - „Složení a působnost svazů samosprávných upravují zvláštní zákony“. V pořadí další ústava Československé republiky (zákon č. 150/48 Sb. Ústava Československé republiky), která dosavadní ústavu z roku 1920 zrušila ani další ústava (zákon č. 100/60 Sb. Ústava Československé socialistické republiky), která nahradila ústavu z roku 1948, už o samosprávě samozřejmě nehovoří vůbec.

⁵ Dle § 1 zákona č. 367/1990 Sb. jsou obcemi území celky, které byly obcemi ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona, obce, které vzniknout nabytí účinnosti tohoto zákona.

⁶ Dle § 2 zákona č. 367/1990 Sb. jsou městem obce, ve které do počátku účinnosti toho to zákona působil městský národní výbor, nebo kterou určí předsednictvo České národní rady na návrh vlády České republiky.

⁷ V souladu s § 60 zákona č. 367/1990 Sb. vykonávali pověřené obecní úřady ve stanovených územních obvodech státní správu. Nařízením vlády č. 475/90 Sb. byl stanoven seznam pověřených obecních úřadů.

⁸ V § 3 zákona č. 367/1990 Sb. byl rozepsán konkrétní výčet statutárních měst (viz násl. text) a bylo stanoveno, že statutární města mají právo uspořádat své vnitřní poměry ve věcech správy obecně závaznou vyhláškou a dále bylo konstatováno, že se mohou členit na městské obvody nebo městské části.

⁹ Právním předpisem č. 302/1992 Sb. s účinností od 1.7.1992, byl do zákona vložen §10a, který ve statutárním městě dal zastupitelstvu města možnost zřídit nový městský obvod nebo novou městskou část, pokud do 30 dnů od zveřejnění rozhodnutí zastupitelstva města nebyl podán návrh na konání místního referenda.

měly obce s pověřeným obecním úřadem a zastávala tak roli úřadu vykonávající státní správu. Zákon č. 367/1990 Sb. o obcích (obecní zřízení) se ve svých 73 paragrafech zabýval statutárními městy v 11 ti z nich. Stanovil, že územně členěná statutární města přijmou obecně závaznou vyhlášku, která stanoví zejména počet jednotlivých městských obvodů nebo městských částí, pravomoc zastupitelstva a rady města a městských obvodů popř. městských částí, vzájemnou součinnost nebo také majetek, který svěří městským obvodům nebo městským částem a podmínky, za kterých lze městským obvodům nebo městským částem tento majetek odejmout. Dále mohlo územně členěné statutární město v této obecně závazné vyhlášce stanovit, že městské obvody nebo městské části budou vykonávat stanovené působnosti náležející územně členěnému statutárnímu městu, nebo také vykonávat některé úkoly přenesené působnosti pro daný počet městských obvodů či městských částí. Zákon rovněž stanovil, že funkci obecního úřadu v územně členěných statutárních městech plní magistrát a úřady městských obvodů, příp. městských částí¹⁰. Otázkou zůstává výběr shora uvedených třinácti měst, která byla označena jako statutární. Zřejmě šlo o jistou kombinaci historického faktu zaniklých statutárních měst z roku 1949 - Liberec, Plzeň, Brno, Olomouc, Opava, Ostrava, významných velkých měst¹¹ - Olomouc, Opava, Pardubice, Karlovy Vary, Zlín, Havířov, Liberec, Pardubice,¹² či dosavadních krajských měst ustanovených zákonem č. 36/60 Sb. o územním členění státu -Praha, České Budějovice, Plzeň, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Brno, Ostrava. Faktem zůstává, že ne všechna velká města se stala statutárními. Odpověď na otázku z jakého důvodu tomu tak bylo zůstává nezodpovězena. Toto někteří autoři uvádí jako ukázkou nevyzpytatelnosti přímé parlamentní novotvorby¹³. Původní vládní návrh zákona o obcích z roku 1990 byl v úplně jiném znění, než byl nakonec schválen a např. s pojmem statutární města vůbec nepočítal. V roce 1992, kdy se připravovala novela zákona o obcích se vláda pokusila předložit novelu obecního zřízení, která veškerá ustanovení o statutárních městech vypustila a chtěla ten-

V případě, že byl podán takový návrh, šlo zřídit nový městský obvod nebo novou městskou část až na základě souhlasného rozhodnutí referenda.

¹⁰ V návaznosti na novelu zákona o okresních úřadech, jež města Ostrava, Brno a Plzeň převzali agendu dosavadních okresních úřadů a vykonávali ji tak v přenesené působnosti, byly všechny statutární města, které se členily na městské obvody a městské části nově označeny jako magistráty (novela č. 302/92 Sb.)

¹¹ Nařízení vlády ČSSR č. 152/1982 Sb., kterým se určují významná velká města a významná lázeňská města.

¹² Ačkoli ostatní města jako Kladno, Mladá Boleslav, Mariánské lázně, Děčín, Chomutov, Most, Teplice, Jihlava, Prostějov, Frýdek-Místek, Karviná, Přerov a Třinec se ve výčtu neobjevila.

¹³ EXNER, J. Obce, města, městské části. Str. 160.

to institut řešit samostatným zákonem.¹⁴ Zákon byl od roku 1990 novelizován sedmkrát¹⁵ a dvakrát do znění zasáhl Ústavní soud¹⁶.

1.6 Statutární města v letech 2000 - 2011

V návaznosti na probíhající přípravu reformy veřejné správy - na základě které mimo jiné došlo ústavním zákonem č. 347/1997 Sb. k vytvoření vyšších územních samosprávných celků, což bylo možno z hlediska přípravy reformy veřejné správy považovat za zásadní změnu a dále skutečnost, že stávající zákon č. 367/1990 Sb. o obcích se jevil jako nedostatečný,¹⁷ došlo zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) ke zrušení právního předpisu č. 367/90 Sb., a to s účinností od 12.11.2000. Nový zákon rozšířil počet statutárních měst na 16. Rozšíření se týkalo měst Jihlavy, Kladna a Mostu. Novelou č. 313/2002 Sb., s účinností od 12.7.2002, byl počet statutárních měst rozšířen o další tři města (Karviná, Mladá Boleslav, Teplice). Konečný počet statutárních měst se po novele č. 234/2006 Sb., s účinností od 1.7.2006 ustálil na počtu 23. Jednalo se Přerov, Chomutov, Děčín a Frýdek-Místek. Celkový konečný počet statutárních měst je největším počtem, který na území Čech, Moravy a Slezska v celé historii těchto zemí kdy byl. Přehledný historický vývoj, přírůstky a úbytky počtu statutárních měst za dobu jejich existence lze vyčíst z tabulky (Tab. 1). Počet statutárních měst samozřejmě nemusí být konečný. Od doby svého schválení do současnosti byl zákon jednatřicetkrát novelizován,¹⁸ třikrát prováděcími

¹⁴ EXNER, J. Obce, města, městské části. Str. 160.

¹⁵ Zákon č. 439/91 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon ČNR č. 367/90 Sb., o obcích (obecní zřízení), a mění zákon ČNR č. 418/90 Sb., o hlavním městě Praze (s účinností od 1.11.91), zákon č. 485/91 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon ČNR č. 367/90 Sb., o obcích (obecní zřízení), a zákon ČNR č. 172/91 Sb., o přechodu některých věcí z majetku ČR do vlastnictví obcí (s účinností od 29.11.91), zákon č. 553/91 Sb., o obecní policii (s účinností od 1.1.92), zákon č. 302/92 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon ČNR č. 367/90 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění zákona ČNR č. 439/91 Sb., zákona ČNR č. 485/91 Sb. a zákona ČNR č. 553/91 Sb. (s účinností od 1.7.92), zákon č. 68/93 Sb., kterým se mění a doplňují některé zákony na úseku všeobecné vnitřní správy (s účinností od 15.2.93), Zákon č. 152/94 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů (s účinností od 20.7.94) zákon č. 279/95 Sb., kterým se mění zákon ČNR č. 367/90 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, a zákon ČNR č. 200/90 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (s účinností od 1.12.95).

¹⁶ Nález ÚS ČSFR k §32 odst. 4 zákona č. 367/90 Sb. a nález ÚS ze dne 5.4.2000 ve věci návrhu na zrušení ustanovení §62 a 62a zákona č. 367/90 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷ ČECHÁK, V. Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004). Str. 130

¹⁸ Novelty č. 273/2001, 320/2001, 450/2001, 311/2002, 313/2002, 59/2003, 22/2004, 216/2004, 257/2004, 421/2004, 501/2004, 626/2004, 211/2005, 413/2005, 61/2006, 186/2006, 189/2006, 234/2006, 245/2006, 261/2007, 88/2008, 169/2008, 298/2008, 305/2008, 477/2008, 227/2009, 281/2009, 326/2009, 347/2010, 424/2010, 80/2011 - účinnost od 1.1.2012.

vyhláškami upřesněn¹⁹ a třikrát pozměněn na základě nálezu ústavního soudu.²⁰ Předchůdce tohoto zákona byl pozměněn za zhruba stejné období pouze sedmkrát. Ve srovnání s původním zákonem je zákon 128/2000 Sb. více jak dvojnásobný, obsahuje 155 paragrafů. Množství provedených změn – i přes obsáhlost zákona – tak dokazuje jeho původně nedostatečné zpracování. S ohledem na skutečnost, že tento zákon je stále v platnosti a jako jediný upravuje problematiku statutárních měst, budu se v následujícím textu podrobně věnovat současné charakteristice a pravomocem statutárních měst, vycházející ze zákona 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení).

Tab. 1. Vývoj počtu statutárních měst v letech 1850 - 2011²¹

Rok	Počet	Statutární města
1850	4	Praha, Liberec, Brno, Olomouc, Opava
1864	11	Praha, Liberec, Brno, Olomouc, Opava, Jihlava, Znojmo, Uherské Hradiště, Kroměříž, Frýdek, Bílsko
1905	12	Praha, Liberec, Brno, Olomouc, Opava, Jihlava, Znojmo, Uherské Hradiště, Kroměříž, Frýdek, Bílsko, Brno
1919	11	Praha, Liberec, Brno, Olomouc, Opava, Jihlava, Znojmo, Uherské Hradiště, Kroměříž, Frýdek, Brno
1924	10	Praha, Liberec, Brno, Olomouc, Jihlava, Znojmo, Uherské Hradiště, Kroměříž, Frýdek, Brno
1927	5	Praha, Liberec, Brno, Olomouc, Opava
1941	7	Praha, Liberec, Brno, Olomouc, Opava, Ostrava, Plzeň
1954	0	
1990	13	České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Brno, Zlín, Olomouc, Ostrava, Opava, Havířov
2000	16	České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Brno, Zlín, Olomouc, Ostrava, Opava, Havířov, Jihlava, Kladno, Most
2002	19	České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Brno, Zlín, Olomouc, Ostrava, Opava, Havířov, Jihlava,

¹⁹ Vyhláška č. 326/2000 Sb. o způsobu označování ulic a ostatních veřejných prostranství názvy, o způsobu použití a umístění čísel k označení budov, o náležitostech ohlášení o přečíslování budov a o postupu a označování přidělení čísel a dokladech potřebných k přidělení čísel, Nařízení vlády č. 37/2003 Sb. o odměnách za výkon funkce členům zastupitelstev, Nařízení vlády č. 591/2004 Sb., kterým se stanoví členům zastupitelstev výše další odměny ve druhém pololetí roku 2004.

²⁰ Nález ÚS ze dne 22.3.2005 ve věci návrhu na zrušení §34 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), a na zrušení §4 odst.2 zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, Nález ÚS ze dne 31.1.2008 ve věci návrhu na zrušení některých částí zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, a na zrušení některých ustanovení zákona č. 586/92 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, Nález ÚS ze dne 1.3.2011 sp. zn. Pl. ÚS 55/10 ve věci návrhu na zrušení zákona č. 347/2010 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s úspornými opatřeními v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí.

²¹ Stav k 30.6.2011.

		Kladno, Most, Karviná, Mladá Boleslav, Teplice
2006	23	České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Brno, Zlín, Olomouc, Ostrava, Opava, Havířov, Jihlava, Kladno, Most, Karviná, Mladá Boleslav, Teplice, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek
2011	23+1	České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Brno, Zlín, Olomouc, Ostrava, Opava, Havířov, Jihlava, Kladno, Most, Karviná, Mladá Boleslav, Teplice, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek + Prostějov ²²

²² Starosta města Prostějov na základě usnesení Zastupitelstva města Prostějov č. 10137, ze dne 29.6.2011 zpracoval a odeslal v červenci 2011 žádost ministru vnitra o povýšení města na statutární město.

2 CHARAKTERISTIKA STATUTÁRNÍCH MĚST

Před konkrétní charakteristikou statutárních měst uvádím, že základním dokumentem České republiky je Ústava České republiky – zákon č. 1/93 Sb., která v hlavě sedmé, územní samospráva uvádí, že Česká republika se člení na obce, jenž jsou základními územními samosprávnými celky. V České republice existuje více druhů obcí, nicméně všechny jsou brány jako veřejnoprávní korporace.²³ Na jedné straně jde o subjekt vykonávající veřejnou moc s vlastním úřednickým aparátem a nástroji veřejné moci a na straně druhé jde o subjekt s vlastním majetkem a vlastní právní subjektivitou. Co se týče výkonu veřejné moci, je obec nadřazena nad ostatní fyzické a právnické osoby a vztahují se na ni pravidla pro výkon veřejné moci obsažena v Ústavě České republiky a v Listině základních práv a svobod. V druhém případě obec vstupuje do soukromoprávních vztahů jako kterýkoli jiný subjekt. Obce mají svůj majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu, který sestavují vždy ke konci roku a sestavují ho jako rozpočet vyrovnaný. V návaznosti na ustanovenou dvojkolejnost veřejné správy v České republice vykonávají obce jak samosprávu, tak státní správu v přenesené působnosti. Obcemi jsou ty územní samosprávné celky, které měly statut obce ke dni přijetí zákona č. 128/2000 Sb. Ve smyslu tohoto zákona a zákona č. 131/2000 o hl. městě Praha existuje v České republice několik druhů základních územních samosprávných celků. Jsou jimi obce, města, statutární města, městyse a hlavní město Praha. Existují však další druhy obcí, které nesou i jiná označení, ačkoliv spadají do kategorie obcí, popř. měst. Jedná se o obce s pověřeným obecním úřadem, obce s rozšířenou působností, krajská města, okresní města, sídelní města celostátních orgánů. Můžeme se setkat i s označením obce I. stupně (popř. typu), obce II. stupně (popř. typu) nebo obce III. stupně (popř. typu).²⁴ V České republice je dle územně analytických podkladů ČSÚ celkem 6 250 obcí²⁵ (včetně Prahy). De-facto každý územně samosprávný celek, včetně Prahy je potřeba brát jako obec v základním slova smyslu. Jsou ovšem rozlišné kategorie obcí. Pro zajímavost uvádím, že všech základních obcí, které nesou pouze označení „obec“ je v České republice 5 421.

²³ Ve smyslu zákona o obcích č. 128/2000 Sb. a zákona č. 131/2000 o hl. městě Praze.

²⁴ Obce I. stupně jsou de-facto všechny obce, obce II. stupně jsou obce s pověřeným obecním úřadem, obce III. typu jsou obce s rozšířenou působností.

²⁵ *Česká republika v číslech. Územně analytické podklady* [online]. Český statistický úřad, aktualizováno 30.6.2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1409-10>.

Pomyslnou vyšší kategorií obcí jsou města. Za města jsou podle zákona o obcích považovány ty obce, které byly městy k datu přijetí zákona o obcích tedy k 12.11.2000. Dle předchozí právní úpravy (zákon č. 367/1990 Sb. o obcích) to byly ty obce, ve kterých do 24.11.1990 (účinnost zákona) působil městský národní výbor. Současný okruh měst ovšem není uzavřený. Stávající právní úprava, dle ustanovení § 3 dává možnost obcím, aby se staly městem. K získání titulu města je zapotřebí alespoň 3 000 obyvatel, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Zákonem nejsou stanoveny žádné další podmínky, které by obec měla splňovat, aby se stala městem, a tak vláda schválila usnesením č. 418 ze dne 2001 „Kritéria pro posuzování žádostí obcí a stanovení městem vládou“, ve kterých stanovila základní ukazatele pro posuzování žádostí obcí. Jedná se například o povinnost mít v obci náměstí se zpevněným povrchem a chodníky, vodovod, kanalizaci, místní komunikace a chodníky s bezprašným povrchem, rozvinutou sítí veřejných a všeobecně potřebných služeb, udržovanou veřejnou zeleň, základní školu, zdravotní zařízení, lékárnu, společenský sál, poštu nebo dále sportoviště, tělocvičnu, ubytovací zařízení s nejméně 20 lůžky, spadá zde i vedení obecní kroniky. I vzdálenost obce, která žádá o udělení statutu města, od dalšího města v dané oblasti hraje roli. Podmínka celkového počtu 3000 lidí je v těchto kritériích rovněž zahrnuta a hovoří se o trvale bydlících obyvatelích. Další možností jak se obec může stát městem se obcím naskytla po novele č. 234/2006 Sb. Nyní je obcím, které byly městy před datem 17. května 1954, dána možnost stát se městem opětovně. Datum 17. května 1954 je datem účinnosti zákona č. 13/1954 Sb. o národních výborech, což byl definitivní krok postupné poválečné likvidace samosprávy. Od 1. 6. 2006 (účinnost zákona od 1. 7. 2006) tak mělo celkem 95 historických měst možnost přihlásit se a na základě této novely předsedu poslanecké sněmovny požádat o navrácení titulu „město“. Rovněž sloučením dvou nebo více obcí, z nichž alespoň je městem, bude nově vzniklá obec městem. Poslední zákonnou možností k nabytí titulu „město“ může dojít po oddělení části města. Tedy pokud dojde k oddělení části města a vznikne tak více obcí, tak ta obec, které zůstane původní název (nebo jeho část) by zůstala městem. Ke konci roku 2011 bylo v České republice dle údajů ČSÚ měst tohoto typu celkem 569.²⁶

²⁶ *Malý lexikon obcí ČR. Obce České republiky* [online]. Český statistický úřad, aktualizováno 7.6.2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1302-10>.

Další kategorií, která je příbuzná kategorii měst, jsou obce s označením městys (dříve také městečko). V dnešní době se jedná o poměrně „nejmladší“ kategorii obcí, protože vešla do zákona o obcích teprve novelou č. 234/2006 Sb. - s účinností od 1. 7. 2006. Ačkoliv je toto pojmenování v novodobé právní úpravě novinkou, v historii jsme se s ním již setkali. Soustava městysů má své počátky již ve 13. století. Dle soupisu obyvatelstva z roku 1762 bylo už dokonce evidováno 465 městysů. Jejich počet kolísal a pravomoc udělovat nebo brát toto označení měl vždy panovník – monarcha. Tak například k 31. říjnu 1857 se jejich počet snížil a na území Čech, Moravy a Slezska se nacházelo 420 městysů. Po vzniku samostatného Československa byl pak titul městys udělován vládou. Jejich počet dosáhl v roce 1938 číselky 535.²⁷ Kritériem k přidělení označení městys byla obdobná jako jsou dnes kritéria pro posuzování žádostí obcí o stanovení označení „město“. V současné době, tedy po přijetí novely zákona 234/2006 Sb., se městysem může stát taková obec, která byla městysem přede dnem 17. května 1954, a která o to požádá předsedu Poslanecké sněmovny. Těchto měst bylo před 17. květnem 1954 celkem 390 a tedy těchto 390 bývalých městysů²⁸ mělo možnost od poloviny roku 2006 požádat předsedu Poslanecké sněmovny o udělení titulu městys. Prozatím tak učinilo 206 obcí, které dnes nesou toto označení.²⁹ V případě městysů neplatí podmínka limitu obyvatel (3000), předseda Poslanecké sněmovny si pouze vyžádá vyjádření vlády. Doposud nebyla schválena pravidla/kritéria, podle kterých by se vláda a následně předseda Poslanecké sněmovny řídili při posuzování žádostí, tak jak je to u měst. Další možností jak obec může získat titul městys je sloučením nebo oddělením (stejným způsobem jak tomu je u měst). Pokud by se sloučily dvě anebo více obcí, z nichž alespoň jedna je městysem, pak by se nově vzniklá obec stala městysem, anebo pokud by se oddělila část městyse a vznikly by dvě nebo více obcí pak obec, které by zůstal název dosavadního městyse (nebo i jeho část), by byla i nadále městysem.

Neměl bych také opomenout okresní města, která byla až do 13. 12. 2002 nazývána okresními městy a to podle okresu, ve kterém měla města sídlo. K datu 31. 12. 2002 bylo (a stále

²⁷ Český statistický úřad Jihomoravský kraj. *Města a městyse v Jihomoravském kraji k 31.12.2006* [online] Český statistický úřad, aktualizováno 22.9.2009 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/mesta_a_mestyse_v_jihomoravskem_kraji_k_31_12_2006.

²⁸ Český statistický úřad Jihomoravský kraj. *Města a městyse v Jihomoravském kraji k 31.12.2006* [online] Český statistický úřad, aktualizováno 22.9.2009 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/mesta_a_mestyse_v_jihomoravskem_kraji_k_31_12_2006.

²⁹ *Malý lexikon obcí ČR. Obce České republiky* [online]. Český statistický úřad, aktualizováno 7.6.2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1302-10>.

je) 76 okresů³⁰, ovšem okresních měst bylo pouze 72³¹ a to proto, že v Praze (Praha-východ, Praha- západ), v Plzni (Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever) a v Brně (Brno-město, Brno-venkov) bylo okresů dva a více. Novelou č. 320/2002 Sb. o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, účinnou od 1.1.2003, která novelizovala mimo jiné i zákon č. 36/1960 Sb. o územním členění státu, tak došlo ke zrušení okresních měst, ačkoli okresy jako takové zůstaly nezměněny. Jednalo se o tzv. třetí etapu reformy veřejné správy, která měla za úkol zrušit okresní úřady a jejich působnost rozdělit mezi obce a kraje.³² I když okresní města byla zrušena, dnes jsou zde stále sídla významných orgánů. Jedná se např. o okresní soudy, okresní státní zastupitelství, úřady práce nebo okresní správy sociálního zabezpečení. Všechny tyto instituce a jejich správní území jsou v souladu se stále platným zákonem č. 36/60 Sb. o územním členění³³. S účinností od 1. ledna 2007 došlo k některým změnám v územním uspořádání okresů České republiky. Uvnitř jednotlivých krajů byla vyhláškou č. 513/2006 Sb. sladěna území okresů se správními obvody obcí s rozšířenou působností.

Zvláštními druhy obcí jsou ty, které vykonávají státní správu v přenesené působnosti. Výkon této správy je dán vždy zákonem. De-facto všechny obce vykonávají v základním rozsahu výkon státní správy. Mezi další druhy obcí, kromě těch základních (což jsou všech-

³⁰ V původním znění zákona č. 36/1960 bylo ustaveno 75 okresů, a to s platností od 11.4.1960. Ovšem v průběhu 68—69 následovali novely, které byly zapříčiněny

- Zákonem č. 41/69 Sb. (zákon o městě Plzni) - byl vypuštěn Okres Plzeň-město;
- Zákonem č. 175/68 Sb. (zákon o městě Brně) - byl vypuštěn Okres Brno-město;
- Zákonem č. 40/69 Sb. (Zákon o městě Ostravě) - byl vypuštěn Okres Ostrava-město;

Novelou č. 126/71 Sb. platnou od 26.11.1971 se tři výše zmíněné okresy opět zařadili do souboru 75ti okresů. Takto to bylo, až na pár malých změn až do novely č. 108/95 Sb. (s účinností od 1.1.1996), kterou se přidal okres Jeseník. Dnes zákon č. 36/1960 Sb., ve znění pozdějších stále předpisů hovoří o 76 okresech.

³¹ Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha, Příbram, Rakovník, České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Pelhřimov, Písek, Prachatice, Strakonice, Tábor, Domažlice, Cheb, Karlovy Vary, Klatovy, Plzeň, Rokycany, Sokolov, Tachov, Česká Lípa, Děčín, Chomutov, Jablonec nad Nisou, Liberec, Litoměřice, Louny, Most, Teplice, Ústí nad Labem, Havlíčkův Brod, Hradec Králové, Chrudim, Jičín, Náchod, Pardubice, Rychnov nad Kněžnou, Semily, Svitavy, Trutnov, Ústí nad Orlicí, Blansko, Brno, Břeclav, Zlín, Hodonín, Jihlava, Kroměříž, Prostějov, Třebíč, Uherské Hradiště, Vyškov, Znojmo, Žďár nad Sázavou, Bruntál, Frýdek-Místek, Jeseník, Karviná, Nový Jičín, Olomouc, Opava, Ostrava, Přerov, Šumperk, Vsetín.

³² Zákon č. 314/2002 Sb. o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností a zákon č. 290/2002 Sb. o přechodu některých dalších věcí, práv a závazků České republiky na kraje a obce, občanská sdružení působící v oblasti tělovýchovy a sportu a o souvisejících změnách a novela zákona o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky a zákona o péči a zdraví lidu.

³³ Stejná situace je například i u krajských soudů, ty mají rovněž územní působnost rozdělenou podle starých krajů ve smyslu zákona č. 36/90 Sb. o územním členění státu, nikoli podle krajů ve smyslu zákon č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení). Podobná byla situace i u krajských ředitelství police ČR (do 1.1.2010).

ny), patří obce s matričním úřadem, obce se stavebním úřadem, obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností.

Rozsah činností obcí s pověřeným obecním úřadem definuje zákon č. 128/2000 o obcích. Konkrétní obce pak vyjmenovává zákon č. 314/2002 Sb. o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností. V souladu s tímto zákonem je v České republice k dnešnímu dni celkem 388 obcí s pověřeným obecním úřadem. Vznik těchto obcí byl součástí třetí etapy reformy veřejné správy. Vznik obcí s pověřeným obecním úřadem se váže k 1.1.2003. V těchto obcích funguje tzv. „pověřený obecní úřad“, což je obecní úřad, který v rámci přenesené působnosti (činnosti, kterou stát deleguje zákonnou formou na obce, popř. kraje) zajišťuje na daném území výkon státní správy. Přenesenou působnost je ukázkou decentralizace, čili postoupení výkonu správy jinému subjektu než státu. Pro úplnost jen uvádím, že je potřeba rozlišovat decentralizaci a dekoncentraci.³⁴ Území, na kterém je obec s pověřeným obecním úřadem oprávněna vykonávat státní správu v přenesené působnosti, je dáno v návaznosti na § 3 zákona č. 314/2002 Sb.,³⁵ o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, a vyhlášku Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Mezi jejich vyhrazené pravomoci patří rozhodování ve správním řízení v prvním stupni, rozhodování o poskytování peněžité a věcné dávky nebo půjčky, zajišťování veškerých voleb (do Parlamentu ČR, do zastupitelstev krajů a obcí, do Evropského parlamentu). Jsou orgánem ochrany přírody a orgánem zemědělského půdního fondu, jsou vodosprávním úřadem atd.

Obce s rozšířenou působností byly rovněž ustanoveny v návaznosti na třetí etapu reformy veřejné správy a tyto obce přebraly většinu činností po zrušených okresních úřadech. Vznik těchto obcí se tak jako u obcí s pověřeným obecním úřadem váže k 1.1.2003 a jedná se o vyšší skupinu obcí, tzv. obce III. typu, kterých je v České republice podle platné právní úpravy 205. Jejich výčet stanoví zákon č. 314/2002 Sb. o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností a jejich územní působnost zase vyhláška

³⁴ Dekoncentrací je myšleno postoupení výkonu správy v rámci jedné organizace (v našem případě státu). Jde tedy například detašovaná pracoviště státu jako např. Finanční úřady, úřady práce, apod.

³⁵ §3, zákona č. 314/2002 Sb.: Ministerstvo vnitra stanoví vyhláškou a) správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem, b) správní obvody obcí s rozšířenou působností.

Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Obce s rozšířenou působností jsou zároveň obce s pověřeným obecním úřadem. Mezi jejich vyhrazené pravomoci patří vydávání řidičských průkazů, vedení registrů motorových vozidel, jsou silničním správním úřadem pro silnice II: a III. třídy, zajišťují ochranu kulturních památek v územním obvodu, zajišťují sociálně-právní ochranu dětí a rozhodují o poskytování věcných a peněžitých dávek a služeb, vydávají občanské průkazy a cestovní doklady, vedou registry obyvatel, vykonávají státní správu lesů, rozhodují na úseku rybářství a myslivosti, jsou vodoprávním úřadem a vydávají souhlasy k vodním stavbám, jsou orgánem ochrany přírody a ochrany ovzduší, zemědělského půdního fondu, jsou živnostenským úřadem atd.

Za velice významná města lze považovat města krajská. Ústavním zákonem č. 347/97 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávních celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/93 Sb., Ústava České republiky, došlo na území České republiky k vytvoření vyšších územně samosprávních celků (krajů). Zákon stanovil 14 krajů, vymezil území pomocí okresů a stanovil, ve kterém městě bude sídlo kraje – krajské město. Máme tedy Středočeský kraj se sídlem v Praze, Jihočeský kraj se sídlem v Českých Budějovicích, Plzeňský kraj se sídlem v Plzni, Karlovarský kraj se sídlem v Karlových Varech, Ústecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem, Liberecký kraj se sídlem v Liberci, Královéhradecký se sídlem v Hradci Králové, Pardubický se sídlem v Pardubicích, Vysočina se sídlem v Jihlavě, Jihomoravský se sídlem v Brně, Olomoucký se sídlem v Olomouci, Moravskoslezský se sídlem v Ostravě, Zlínský se sídlem ve Zlíně a Hlavní město Praha. Je tedy 14 krajů, ale „pouze“ 13 krajských měst. Kompetence krajů řeší samostatný zákon č. 129/2000 Sb. o krajích (Krajské zřízení). Kraj vykonává jak samostatnou tak přenesenou působnost podobně jako obce až na to, že v oblasti přenesené působnosti jsou kraje podřízeny příslušným ministerstvům a musí respektovat i jejich interní normativní akty. Mezi nejvýznamnější činnosti v oblasti přenesené působnosti kraje můžeme pokládat např. odvolací řízení v první instanci, kontrolu výkonu státní správy orgány obcí, metodická pomoc obcím, výkon dozoru nad zákonností ve státní správě a samosprávě, výkon státní památkové péče v oblasti národních kulturních památek, zprostředkování osvojení a pěstounské péče, rozhodování o zařazení lesů do kategorie lesů, schvalování nakládání s nebezpečnými látkami, řízení prevence závažných havárií, výkon na úseku ochrany přírody, ovzduší a zemědělského půdního fondu, výkon agendy krajských živnostenských úřadů atd. V oblasti samosprávy je to celá škála záležitostí, které jsou v zájmu kraje a jeho občanů.

Sídelními městy celostátních orgánů je jen málo měst České republiky. Je jimi pouze pět měst: Praha, Brno, Olomouc, Jihlava a Opava. V Praze sídlí většina celostátních orgánů, státních fondů a veřejnoprávních komor, vrchní soudy a vrchní státní zastupitelství. V Brně pak nalezneme Moravskou zemskou knihovnu, Moravský zemský archiv, Ústavní soud, Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, Nejvyšší státní zastupitelství, Veřejného ochránce práv (ombudsmana), Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí, Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský, Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv, Vinařský fond a některé profesní komory. V Olomouci je Státní fond rozvoje bydlení, Lékařská komora, Agrární komora, Vrchní soud, Vrchní státní zastupitelství. V Jihlavě se můžeme obrátit na Energetický regulační úřad a v Opavě na Státní úřad inspekce práce nebo na Zemský archiv pro Moravské Slezsko.

Nejvýznamnějším městem České republiky je Praha. Je důležité připomenout, že Praha je vlastně obcí. Už zákon č. 418/90 Sb. v §1 hovoří, že hlavní město České republiky je obcí. Navazující na současně platný zákon o hlavním městě Praze, rovněž hovoří o Praze jako o obci.³⁶ Do listopadových událostí roku 1989 byla v Praze třístupňová soustava národních výborů³⁷, která byla později zredukována na dvoustupňovou, což sebou přineslo různé zvláštnosti.³⁸ Praha byla rovněž do 31.12.2002 okresním městem se dvěma okresy (Praha-východ, Praha-západ). Magistrát hlavního města Prahy byl v přenesené působnosti nadřízen deseti obvodním úřadům s působností okresu. Praha je dnes mimo to, že je obcí a hlavním městem České republiky (definováno v čl. 13 ústavního zákona č. 1/93, Ústavy České republiky), také sídlem středočeského kraje a od roku 2000 samostatným krajem.³⁹ Díky své poloze, historii a faktu, že jde o hlavní město České republiky je i sídelním městem celostátních orgánů. Je dobré říci, že Praha je de-facto jediným městem splňujícím původní charakteristiku statutárních měst. Podmínkou a charakteristickým znakem byl vlastní statut, který byl zákonem. Praha má jako jediné město v České republice speciální zákon, který upravuje její poměry. Tím zákonem je Zákon č. 131/2000 Sb. o hlavním městě

³⁶ §1 zákona č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze.

³⁷ V Praze byl národní výbor hlavního města Prahy, okresní národní výbory i obvodní národní výbory.

³⁸ EXNER, J. Obce, města, městské části. Str. 227.

³⁹ Ustanovená na základě ústavního zákona č. 347/97 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona ČNR č. 1/93 Sb., ale i zákon č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze, hovoří v §1 o tom, že Praha je krajem.

tě Praze. Praha má určité zvláštnosti či privilegia oproti ostatním obcím. Například zastupitelstvo hlavního města Prahy má pravomoc rozhodovat ve věcech v přenesené působnosti, anebo má Praha pravomoc pořizovat a schvalovat územní plán velkého územního celku. Rovněž má Zastupitelstvo hlavního města Prahy pravomoc předkládat návrhy zákonů Poslanecké sněmovně, podobně jako kraje. Zákon č. 131/2000 Sb. v § 3 Prahu rozděluje na městské části a uděluje jim právní subjektivitu, což je rozdílnou skutečností oproti ostatním statutárním městům, jenž nejsou povinna se rozčlenit na městské obvody, či městské části. A pokud ano, tak utvořené části popř. obvody nemají právní subjektivitu a jsou organizační složkou příslušného statutárního města. V původním znění předchůdce současného zákona o hlavním městě Praze však tato informace vůbec nebyla. Informace, že území hlavního města Prahy se člení na městské části, byla definována v původním znění zákona č. 367/90 Sb. o obcích (až do novely č. 302/92 Sb.), kde bylo uvedeno pouze, že území hlavního města Prahy je tvořeno katastrálními územími uvedenými v příloze zákona. Až novelou č. 8/93 Sb., účinnou od 31.12.1992 bylo toto znění nahrazeno ustanovením, že Praha se člení na městské části. Současný zákon o hlavním městě rovněž stanovil, že území hlavního města Prahy tvoří katastrální území,⁴⁰ a že území městských částí budou vymezena statutem. Obecně závazná vyhláška č. 55/2000 Sb. hlavního města Prahy, kterou se vydává Statut hlavního města Prahy, pak rozčlenil Prahu na 22 městských částí a vymezil jejich území.

Posledním typem obcí jsou statutární města. Ta jsou zároveň i předmětem mé diplomové práce a budu se jimi v následujícím textu podrobně zabývat. Statutární města jsou ze statistického hlediska brána jako obce i jako města. Zároveň jsou obcemi s pověřeným obecním úřadem i obcemi s rozšířenou působností. Všechna až na Havířov byla rovněž okresním městem (Havířovu byla udělena městská práva teprve dne 4.12.1955⁴¹ a v době přijetí zákona č. 36/60 Sb. o územním členění, nebyl tak významným a početným městem jakým je dnes). V současné době žije v Havířově o 21 000 obyvatel více než v Karviné (Statutární město Havířov uvádí 83000 obyvatel⁴², Statutární město Karviná uvádí 62 000 obyvatel⁴³),

⁴⁰ Počet katastrálních území je v Praze 112.

⁴¹ *Historie Havířova* [online]. Statutární město Havířov, [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.havirov-city.cz/historie-a-soucasnost/historie-havirova.html>.

⁴² *Historie a současnost* [online]. Statutární město Havířov, [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.havirov-city.cz/historie-a-soucasnost/historie-a-soucasnost-2.html>.

kteřé bylo okresním městem od počátku. Celkem 12 statutárních měst (České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc) jsou zároveň krajskými městy. De-facto všechna krajská města, mimo Prahu, jsou statutárními městy. Se shora uvedeného výčtu je zřejmé, že statutární města patří mezi jedny z nejvýznamnějších obcí v České republice.

Statutární město, tak jak jsem předeslal v předchozí kapitole, není v České republice nový pojem. Na území současné České republiky jsme se s ním setkali poprvé již v polovině devatenáctého století. V současné době jsou statutární města vyjmenována v zákoně o obcích č. 128/2000 Sb. Je jich 23 a počet se zřejmě bude v čase vyvíjet. Což dokazuje příklad Zastupitelstva města Prostějov, které na svém 7. (mimořádném) zasedání dne 29.6.2011, svým usnesením číslo 10137 schválilo záměr města Prostějov na změnu dosavadního statutu města na statutární město a pověřilo starostu města Prostějova zpracováním a odesláním žádosti ministru vnitra České republiky. Dopis starosty města Prostějova adresovaný ministru vnitra s požadavkem o zařazení města Prostějov mezi statutární města je ve fotokopii přiložen v příloze č. I DOPIS MINISTROVI. Důvody, které město vedly k tomuto kroku, jak samo město uvádí, jsou především v umožnění tamního regionu získat ze strany investorů více investic. Zástupci města Prostějov jsou přesvědčeni, že získání titulu statutárního města bude mít v konečném důsledku dopad na další rozvoj města nebo např. získání strategických rozvojových programů, a že se město stane atraktivní lokalitou pro investory. Řešit otázku zda-li by se město Prostějov mohlo zařadit mezi statutární není předmětem mé práce, ale pokud se vrátím k logice a důvodům, které vedou zákonodárce k postupnému rozšiřování měst na statutární města, tak mám za to, že pouze „žádost“ o povýšení města na statutární, zdůvodněna získáním strategických rozvojových programů nebo vyšší atraktivitou, snižuje význam statutárních měst. Není stanovena žádná metodika na základě čeho by se město mohlo stát statutárním a rozhodnutí je pak pouze na libovůli zákonodárce. Statutární města nemají kromě možnosti dělení se na městské obvody či městské části a toho, že jsou zároveň obcemi s pověřeným obecním úřadem a obcemi s rozšířenou působností, žádné jiné speciální pravomoci oproti ostatním městům.

⁴³ *Město Karviná. Lázně, památky, univerzita, průmysl* [online]. Statutární město Karviná, [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: http://www.karvina.cz/portal/page/portal/uvodni_stranka/mesto_karvina.

2.1 Územně nečleněná statutární města

Územně nečleněná statutární města jsou ta města, která ačkoliv mají v souladu s §4, odst. 2), zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) možnost členit se na městské obvody nebo městské části, tuto možnost nevyužila. Z dnešních 23 statutárních měst se jedná o větší skupinu, která sčítá celkem 16 měst. Konkrétně se jedná o Kladno, České Budějovice, Karlovy Vary, Hradec Králové, Jihlavu, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Havířov, Most, Teplice, Karvinou a Mladou Boleslav. V následujícím textu se zaměřím na konkrétní právní stav nečleněných statutárních měst. Hlavním právním pilířem územně nečleněných statutárních měst je zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), kde je stanoveno,⁴⁴ že pokud výslovně v hlavě VIII. není uvedeno jinak, aplikují se na statutární města všechny ostatní paragrafy zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení).

2.1.1 Občané nečleněných statutárních měst

Jednou z podstatných věcí, které tvoří základ statutárních měst, jsou občané. Bez občanů by nebyla statutární města tak významná. Počet obyvatel totiž hraje velkou roli v charakteru statutárních měst. Vždyť až na Mladou Boleslav,⁴⁵ která je v pořadí 25. nejlidnatějším městem, je všech zbývajících 22 statutárních měst těmi nejlidnatějšími městy v České republice.⁴⁶ Pokud samozřejmě neberu v úvahu Prahu, která má absolutní prvenství (téměř 4krát více obyvatel než druhé Brno). Dle níže uvedené tabulky (Tab. 2.), kde jsou statutární města seřazena sestupně podle počtu obyvatel, můžeme vypořádat, velikost statutárních měst podle počtu obyvatel.

⁴⁴ § 146, zákona č. 128/2000 Sb. o obcích.

⁴⁵ Mladá Boleslav je dokonce až za Prostějovem (ten je 24. pokud neberu *jak „pokud neberu Prahu? To se tam snad nepíše Prahu*), které v současné době žádá o zařazení mezi statutární města, Mladá Boleslav je i dokonce za Jablonce nad Nisou, který zabírá 23. pořadí (pokud neberu Prahu).

⁴⁶ *Počet obyvatel v obcích 1.1.2011* [online]. Český statistický úřad, aktualizováno 12.7.2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/1301-11>.

Tab. 2. Počet obyvatel ve statutárních městech České republiky⁴⁷

Poř. č.	Název SM	počet obyvatel
1	Brno	371 371
2	Ostrava	303 609
3	Plzeň	168 808
4	Liberec	101 865
5	Olomouc	100 233
6	Ústí nad Labem	95 464
7	České Budějovice	94 754
8	Hradec Králové	94 318
9	Pardubice	90 401
10	Havířov	82 022
11	Zlín	75 469
12	Kladno	70 665
13	Most	67 466
14	Karviná	60 679
15	Opava	58 274
16	Frýdek-Místek	58 200
17	Děčín	51 691
18	Jihlava	51 154
19	Teplice	51 146
20	Karlovy Vary	51 115
21	Chomutov	50 441
22	Přerov	45 778
23	Mladá Boleslav	43 939

Občanem nečleněného statutárního města je každá fyzická osoba, která je občanem České republiky a je v obci hlášena k trvalému pobytu ve smyslu zákona č. 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel). Tímto trvalým pobytem se rozumí pobyt občana ve statutárním městě, pokud si jej v tomto statutárním městě zvolil. Trvalý pobyt občan zpravidla volí v místě kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání. Každý občan České republiky může mít jen jedno místo trvalého pobytu a to v místě, které je v souladu se zvláštními předpisy⁴⁸ určeno pro bydlení, ubytování apod. Pokud je takovým trvalým bydlištěm statutární město, tak po dovršení osmná-

⁴⁷ Počet obyvatel v obcích 1.1.2011 [online]. Český statistický úřad, aktualizováno 12.7.2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2011edicniplan.nsf/p/1301-11>.

⁴⁸ Zákon č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), zákon č. 326/99 Sb. o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, nebo zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

tého roku věku získávají tito občané voličské právo aktivní i pasivní. Mohou volit svého zástupce statutárního města nebo mohou kandidovat do zastupitelstva statutárního města a mohou být zvoleni. Od osmnácti let mohou též občané statutárního města hlasovat v místním referendu za podmínek stanovených zákonem č. 298/1992 Sb. o místním referendu, ve znění zákona č. 152/1994 Sb. o volbách do zastupitelstev v obcích. Také mohou vyjadřovat svá stanoviska k projednávaným věcem na zasedání zastupitelstva statutárního města a to v souladu s jednacím řádem, který má každé statutární město vydáno. Tak například jednací řád Zastupitelstva města Olomouce vydaný Zastupitelstvem města Olomouce dne 14.5.2007 umožňuje svým občanům vyjadřovat svá stanoviska jak ústně, tak písemně. Časová délka komentáře či ústního vystoupení veřejnosti je stanovena na 5 minut.⁴⁹ Podobně je časový prostor diskusního vystoupení limitován v jednacím řádu Zastupitelstva města Přerov,⁵⁰ i v Jednacím řádu Zastupitelstva města České Budějovice. Umožňuje občanům obou statutárních měst po udělení slova předsedajícím hovořit k tématu 5 minut.⁵¹ V Havířově mají občané možnost vyjádřit své stanovisko po dobu maximálně 3 minut a 1 minutu se pak ještě mohou dále vyjádřit v rámci rozpravy k danému bodu, pokud Zastupitelstvo města Havířova nerozhodne jinak.⁵² Mezi další pravomoci občanů statutárních měst patří možnost vyjadřovat se k návrhu rozpočtu statutárního města a k závěrečnému účtu, nahlížet do rozpočtu, do závěrečného účtu, ale i požádat o projednání určité záležitosti v oblasti samostatné působnosti, pokud je pod touto žádostí podepsáno 0,5 % občanů statutárního města. Občan statutárního města může také podávat orgánům statutárního města návrhy, připomínky a podněty. Všechna shora uvedená oprávnění, až na aktivní a pasivní voličské právo, má i každý občan starší osmnácti let, který je vlastníkem nemovitosti, situované na území nečleněného statutárního města.

⁴⁹ *Jednací řád Zastupitelstva města Olomouce* [online]. Statutární město Olomouc, [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.olomouc.eu/samosprava/.../jednaci.../jednaci-rad-zmo-20101110.doc>

⁵⁰ *Jednací řád Zastupitelstva Přerova* [online]. Statutární město Přerov, [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.prerov.eu/filemanager/files/file.php?file=14641>.

⁵¹ *Jednací řád Zastupitelstva České Budějovice* [online]. Statutární město České Budějovice, [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.c-budejovice.cz/attachment.ashx?id=270>.

⁵² *Jednací řád Zastupitelstva města Havířov* [online]. Statutární město Havířov, [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: http://www.havirov-city.cz/dokumenty/zastupitelstvo-mesta-havirova/jednaci-rad-zastupitelstva-mesta-havirova_cz.html.

2.1.2 Území nečleněných statutárních měst

Území nečleněných statutárních měst je vedle občanů další důležitou věcí. Bez občanů a území by statutární města nebyla. Územně nečleněné statutární město je tvořeno katastrálními územími a vystupuje navenek jako jeden celek. Rozloha statutárních měst má velice významnou roli v oblasti postavení obcí na území České republiky. Všechna statutární města patří mezi nejrozsáhlejší obce v České republice. Vyjma obcí Boletice, Brdy, Březina, Hradiště, Libavá, která jsou chápána jako vojenské újezdy. Ty podrobně řeší zákon č. 222/99 Sb. o zajišťování obrany ČR. Zákon 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) stanovil, že každá obec má minimálně jedno katastrální území. Statutární města jsou rovněž vymezena katastrálními územími. Počet katastrů jednotlivých statutárních měst vidíme v níže uvedené tabulce (Tab. 3.), ze které je zřejmé, že nejlidnatější statutární města mají i největší počet katastrálních území.

Tab. 3. Počet katastrálních území ve statutárních městech České republiky⁵³

Poř. č.	Název SM	počet katastrů
1	Brno	48
2	Ostrava	39
3	Liberec	26
4	Olomouc	26
5	Ústí nad Labem	26
6	Plzeň	23
7	Děčín	22
8	Hradec Králové	21
9	Pardubice	20
10	Jihlava	18
11	Most	18
12	Zlín	16
13	Opava	16
14	Karlovy Vary	15
15	Přerov	14
16	České Budějovice	11
17	Frýdek-Místek	7
18	Kladno	7
19	Mladá Boleslav	7
20	Teplice	7

⁵³ Malý lexikon obcí ČR 2007. Obce ČR k 1.1.2007 [online]. Český statistický úřad, aktualizováno 28.12.2007 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/publ/1302-07-2007>.

21	Karviná	6
22	Havířov	6
23	Chomutov	2

Počet katastrálních území však není vypovídajícím faktorem o velikosti obce. Důkazem může být srovnání s následující tabulkou, která toto tvrzení dokládá. Tak například Chomutov má pouze dvě katastrální území, k.ú. Pesvice a k.ú. Chomutov, avšak v hektarech je území Chomutova na 21. pořadí. Žádné shora uvedená tvrzení neplatí pro Brno a Ostravu. Tato statutární města mají jak největší počet obyvatel, tak největší počet katastrů a zabírají největší území. Jelikož tato statutární města patří do skupiny členěných, tak se k nim vrátím až v dalších kapitolách.

Tab. 4. Velikost území ve statutárních městech České republiky (v ha)⁵⁴

Poř. č.	Název SM	výměra v ha
1	Brno	23 019
2	Ostrava	21 422
3	Plzeň	13 766
4	Zlín	11 885
5	Děčín	11 769
6	Liberec	10 609
7	Hradec Králové	10 569
8	Olomouc	10 333
9	Ústí nad Labem	9 395
10	Opava	9 061
11	Jihlava	8 785
12	Most	8 694
13	Pardubice	8 266
14	Karlovy Vary	5 910
15	Přerov	5 848
16	Karviná	5 749
17	České Budějovice	5 560
18	Frýdek-Místek	5 159
19	Kladno	3 697
20	Havířov	3 208
21	Chomutov	2 926
22	Mladá Boleslav	2 895
23	Teplice	2 377

⁵⁴ Malý lexikon obcí ČR 2007. Obce ČR k 1.1.2007 [online]. Český statistický úřad, aktualizováno 28.12.2007 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/publ/1302-07-2007>.

Ačkoliv statutární města nečleněná na městské obvody nebo městské části, vyznačená v tabulce tučným písmem (Tab. 4.), měla možnost své území od účinnosti zákona č. 367/1990 Sb. o obcích (obecní zřízení), tj. od 24.11.1990 rozdělit na městské obvody či městské části⁵⁵, tak tuto pravomoc, která trvá dodnes,⁵⁶ nikdy nevyužila. I když se statutární města nečlení v souladu se shora uvedeným zákonem na městské části či městské obvody, tak mohou v těchto statutárních městech existovat místní části. Například statutární město Karlovy Vary má 14 místních částí: Bohatice, Cihelny, Čenkov, Doubí, Drahovice, Dvory, Hůrky, Olšová Vrata, Počerny, Rosnice, Rybáře, Sedlec, Stará Role, Taškovice. Statutární město Zlín má 11 místních částí: Jaroslavice, Kostelec, Kudlov, Louky, Lužkovice, Malenovice, Hrad Malenovice, Mladcová, Příluky, Štípa, Želechovice nad Dřevnicí.⁵⁷ Statutární město Přerov má místních částí 12: Předmostí, Vinary, Popovice, Penčice, Lýsky, Kozlovice, Henčlov, Čekyně, Dluhonice, Újezdec, Žeravice, Lověšice. Zastupitelstva statutárních měst, která mají místní části, si mohou v těchto místních částech v souladu s §120 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, zřídit osadní nebo místní výbory. Osadní výbory jsou oprávněny předkládat zastupitelstvu statutárního města nebo radě statutárního města návrhy, týkající se rozvoje části statutárního města a jeho rozpočtu. Mohou se rovněž vyjadřovat k návrhům předkládaným zastupitelstvem nebo k návrhům rady statutárního města, pokud se tento materiál týká předmětné místní části. Například statutární město Přerov zřídilo ve všech místních částech města osadní výbory.⁵⁸ Zastupitelstvo statutárního města Frýdek-Místek zřídilo osadní výbory v místních částech Chlebovice, Lískovec, Panské Nové Dvory, Skalice a Zelinkovice-Lysůvky.⁵⁹

2.1.3 Názvy nečleněných statutárních měst

Všechna nečleněná statutární města mají svůj název, který vychází z historie měst. Není účelem mé práce pátrat v historii po příčinách vzniku názvů měst, ale spíše popsat skuteč-

⁵⁵ §3, odst. 2) zákona č. 367/90 Sb. zákon o obcích (obecní zřízení).

⁵⁶ §4 odst. 2) zákona č. 128/2000 Sb. zákon o obcích (obecní zřízení).

⁵⁷ *Místní části Zlína* [online]. Statutární město Zlín, [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://zlin.cz/index.php?ID=82280>.

⁵⁸ *Osadní výbory v místních částech* [online]. Statutární město Přerov, aktualizováno 20.4.2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.mu-prerov.cz/cs/samosprava/zastupitelstvo-mesta-zm/osadni-vybory-v-mistnich-castech.html>.

⁵⁹ *Osadní výbory v místních částech* [online]. Statutární město Frýdek-Místek, [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.frydek-mistek.eu/cz/obcan/organy-mesta/zastupitelstvo-mesta/osadni-vybory/>.

ný současný stav. Všechna nečleněná statutární města používají svůj název stovky let. Dnešní právní úprava dává možnost všem obcím, tedy i nečleněným statutárním městům, svůj název, který dlouhodobě užívají, změnit, pokud jim k tomu ministerstvo vnitra dá souhlas.⁶⁰ Může to být například z důvodu, existence jiné obce se stejným názvem.⁶¹ Všechna nečleněná statutární města jsou pod svými názvy,⁶² jakožto právnické osoby s právní subjektivitou, zaevidovány v Administrativním registru ekonomických subjektů spravovaným Ministerstvem financí České republiky. Zápis a evidence v tomto registru nemá žádný právní význam pro vznik názvu nebo přejmenování statutárního města. Do Administrativního registru ekonomických subjektů se nelze registrovat přímo. Je nutné postupovat ve shodě s příslušnými zákony a registrovat se, nebo registrační údaje opravovat přímo na registračních místech příslušných orgánů veřejné správy. Své názvy mají též části nečleněných statutárních měst, které vychází zpravidla z historicky zaniklých nebo připojených obcí či osad. Část statutárního města ve smyslu § 27, odst. 2) zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) je vlastně evidenční jednotka statutárního města, což se nesmí zaměňovat s organizační jednotkou statutárního města ve smyslu § 20 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). Nečleněné zastupitelstvo statutárního města může rozhodnout o změně názvu části města a pokud se tak stane, musí tuto skutečnost oznámit ministerstvu vnitra a příslušnému katastrálnímu úřadu. Názvy částí nečleněných statutárních měst se uvádějí v českém jazyce. Pokud v nějaké konkrétní části žije alespoň 10% občanů jiné národnosti, tak v souladu s § 29, odst. 2) zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) se uvádějí názvy též v jazyce národnostní menšiny. Podmínkou je podání žádosti formou petice dvou pětin občanů žijících v konkrétní části.⁶³ Žádná národnostní menšina v nečleněném statutárním městě, ani jeho části, tuto možnost nikdy nevyužila. Důvodem je skutečnost, že podle posledního sčítání lidu a dat z roku 2001, která jsou uveřejněna na portálu Českého statistického úřadu, nebylo v žádném nečleněném statutárním městě 10% obyvatel národnostní menšiny, a ani zdaleka se počet obyvatel národnostní menšiny k této hranici neblížil, pokud neberu za národnostní menšinu „moravskou“, která

⁶⁰ §27, odst. 27 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení).

⁶¹ Vždy STATUTÁRNÍ MĚSTO + název jednolitého statutárního města.

⁶³ Vyřízení této petice je v pravomoci zastupitelstva statutárního města, dle §84 odst. 2. písm. u) zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení).

například v okrese Zlín dosáhla 9,5 %.⁶⁴ Statutární město má právo svůj název užívat. V případě zneužití svého názvu se může soudně domáhat nápravy.

2.1.4 Symboly nečleněných statutárních měst

Po roce 1990 bylo obnoveno právo obcí na svůj znak a prapor. Do tohoto roku měli právo na znak pouze města. Heraldika byla od roku 1948 považována za přežitek feudalismu a tak nebyla této agendě věnována žádná pozornost. Za více jak dvacetiletou historii požádalo o udělení znaku více jak 3 000 obcí. Dnes v souladu s § 34a odst. 1) zákona č. 128/2000 Sb. mohou všechny obce, tedy i nečleněná statutární města, mít znak a vlajku. Pokud by tyto symboly nečleněné statutární město nemělo, může předseda poslanecké sněmovny obci na její žádost znak nebo vlajku udělit. Předseda poslanecké sněmovny může i znak nebo vlajku na žádost změnit. Zvláštností je, že v původním zákoně o obcích č. 367/90 Sb. se v § 5 hovořilo o praporu a nikoli o vlajce s tím, že pokud obec prapor neměla, mohl ji být na její návrh předsednictvem České národní rady prapor udělen. I původní znění § 34a odst. 1) zákona č. 128/2000 Sb. hovořilo o praporu, až novelou č. 216/2004 Sb. došlo od 28.4.2004 ke změně slova „prapor“ na slovo „vlajka“. Existence rozdílu mezi praporem vede k zamyšlení, co vedlo zákonodárce k této změně. Rozdíl mezi vlajkou a praporem je z vexiologického hlediska prostý. Prapor je pevně připevněný k žerdi a jeho rozměry se můžou měnit podle estetických potřeb. Vlajka na místo toho je k žerdi připojena pomocí lana a má stanovený rozměr 2 : 3. Přičemž na vlajce se zobrazují pouze barvy, které se objevují ve znaku, kdežto na praporu mohou být ornamenty, postavy apod. Změna legislativy tak sebou přinesla paradoxní situaci. Některá statutární města mají prapory a jiné vlajku. Každopádně dnes veškerá nečleněná statutární města mají svůj znak a svůj prapor nebo vlajku. Za zneužití symbolů náleží postih jako za ostatní přestupky proti pořádku ve státní správě. Všechna nečleněná statutární města mají historicky své symboly dlouhodobě. Speciálně ke znakům měst se váže dlouhá historie. Například u Statutárního města Hradce Králové se dvouocasý lev objevuje už na nejstarším dochovaném otisku pečeti z roku 1362, znak města Most se používá podle starobylé stříbrné pečeti z doby kolem roku 1400, Kladno používá motiv pravé orlice do roku 1561, zkřížená hornická kladiva přidala až

⁶⁴ Kartogram „Územní koncentrace národnostních menšin k 1.3. 2001“ a tabulka Obyvatelstvo podle národnosti v krajích a okresech České republiky k 1. 3. 2001 dostupné na <http://www.czso.cz/csu/2003edicniplan.nsf/p/4114-03>.

v roce 1914, znak města Zlín byl schválen Ministerstvem vnitra ČSR dne 25. ledna. 1936. To Frýdek-Místek si městskou symboliku nechal po roce 1990 nově ztvárnit RNDr. Vilémem Kocychem a potvrdit Usnesením předsednictva České národní rady ze dne 12. února 1992. Prapory a vlajky nečleněných statutárních měst jsou poměrně mladší záležitostí. Například prapor pro město Kladno byl tehdejší předsedou Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Václavem Klausem udělen dopisem ze dne 14.8.2001, právo užívat prapor městu Zlín udělil předseda Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky dne 15.7.1993, nebo mostecký městský prapor byl městu Most schválen rozhodnutím předsedy Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR Ing. Milošem Zemanem (Č.j.: 1297/PŘED/1998). Statutárnímu městu Děčín udělil vlajku předseda poslanecké sněmovny v roce 2005. Pro zajímavost lze v znaky, prapory popř. vlajky všech 16-ti nečleněných statutárních měst porovnat v příloze P II ZNAKY, VLAJKY, POPŘ. PRAPORY NEČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST. Konkrétní seznamy obecních symbolů zajišťuje systém REKOS (Registr komunálních symbolů) na webovém portále Registru komunálních symbolů.⁶⁵ V současné době se objevuje nový fenomén, kterým jsou loga měst. Ty jsou městy rovněž považovány za symbol města a města se jimi prezentují navenek. Podrobněji se k logům měst vrátím v kapitole 2.2.4.

2.1.5 Samostatná působnost nečleněných statutárních měst

Nečleněná statutární města mají zákonem o obcích stanovené určité pravomoci, jež zákonodárce nazval samostatnou působností. Již ze samotného slova samostatná je patrné, že se jedná o věci, které statutární město vykonává samostatně, v souladu se zákonem. Jedná se především o věci, které jsou v zájmu statutárního města a občanů statutárního města a ty, které vyjmenovává zákon, samozřejmě pokud nebyli svěřeny jinému orgánu (např. kraji, správním úřadům), nebo pokud nejsou předmětem jiné působnosti (přenesené). Konkrétní záležitosti týkající se samostatné působnosti pak charakterizuje § 35 – § 60 a § 84, § 85 (zabývá se pravomocemi zastupitelstva, jelikož právě zastupitelstvo města je tím hlavním orgánem, jež rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti) a § 102 (zabývá se vyhrazením pravomocí radě města). Dále statutární město ve své samostatné působnosti

⁶⁵ Parlament České republiky. *Registr komunálních symbolů* [online]. Dostupné z <http://www.psp.cz/cgi-bin/win/rekos/intro.aspx>.

vytváří podmínky pro rozvoj, péči a uspokojování potřeb svých občanů (uspokojování potřeb bydlení, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy, potřeby informací, výchovy a vzdělání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku). V samostatné působnosti vydávají statutární města obecně závazné vyhlášky, které jsou podřízeny zákonům. V nečleněných statutárních městech existuje celá řada obecně závazných vyhlášek. Jedná se například o obecně závazné vyhlášky o místních poplatcích za užívání veřejného prostranství, o poplatku ze vstupného, o zákazu požívání alkoholických nápojů na veřejném prostranství, o zřízení městské policie, o regulaci provozu výherních hracích přístrojů, o ochraně nočního klidu a regulaci hlučných činností apod. Všechna nečleněná statutární města v souladu se zákonem ve své samostatné působnosti zřídila obecní policii a všechna založila a zřídila právnické osoby a organizační složky, kterých je také celá řada. Většinou se jedná o společnosti či organizace zabývající se činnostmi prospěšnými pro obyvatele města, např. divadla, knihovny, školy, školky, aqvaparky, lesy, zoologické zahrady, filharmonie, hřbitovy, dopravní podniky apod. V rámci své samostatné působnosti byly všem obcím na základě zákona České národní rady č. 172/91 Sb. o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí, převedeny věci (nezastavěné pozemky, pozemky zastavěné stavbami ve vlastnictví fyzických osob, stavby s pozemky tvořícími se stavbou jeden funkční celek) z vlastnictví České republiky, k nimž ke dni 23. listopadu 1990 příslušelo právo hospodaření národním výborům. Obce s tímto majetkem, ale i jakýmkoli jiným majetkem musí nakládat účelně a hospodárně a musí pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Do samostatné působnosti nečleněných statutárních měst patří celá řada dalších záležitostí - spolupráce mezi obcemi, svazky obcí, spolupráce s právnickými a fyzickými osobami, spolupráce s obcemi jiných státoprávních deliktů, volby do zastupitelstev, místní referenda.

2.1.6 Přenesená působnost nečleněných statutárních měst

Obce a města vykonávají státní správy v přenesené působnosti v souladu s ústavou České republiky, čl. 105, kde je uvedeno, že výkon státní správy lze svěřit orgánům samosprávy jen tehdy, stanoví-li to zákon. Zákon o obcích č. 128/2000 Sb. (obecní zřízení) ve svých paragrafech § 61 - § 66c právě takový výkon státní správy svěřil obcím a nazval jej přenesenou působností. Při výkonu přenesené působnosti se statutární města řídí právním řádem,

usneseními vlády a směrnicemi ústředních správních úřadů.⁶⁶ Nejedná se jen o právo, ale i o povinnost statutárního města. Pro statutární města je povinností, tak jako u krajů, vypracovat územní energetickou koncepci. Tak jak jsem v předchozí kapitole nastínil, existuje několik druhů obcí a jejich rozlišení je podle míry přenesení státní správy (obce s matričním úřadem, obce se stavebním úřadem, obce s pověřeným obecním úřadem, obce s rozšířenou působností). Nečleněná statutární města jsou všemi těmito obcemi zároveň. Na výkon státní správy dostávají nečleněná statutární města příspěvek ze státního rozpočtu. Nečleněná statutární města jsou jak pověřeným obecním úřadem, tak obcemi s rozšířenou působností.

Orgány statutárních měst jsou v souladu s § 139, odst. 1) zákona o obcích (obecní zřízení) povinni vykonávat přenesenou působnost, která je zákonem svěřena pověřeným obecním úřadům a obcím s rozšířenou působností. Čili nečleněné statutární město jakožto pověřená obec s pověřeným obecním úřadem je zároveň obcí s rozšířenou působností a vykonává státní správu pro více obcí, ve správních obvodech daných vyhláškou Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Konkrétní správní obvody nečleněných statutárních měst jsou vyjmenovány v příloze P III SPRÁVNÍ OBVODY NEČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST. Konkrétní pravomoci obcí s pověřeným obecním úřadem pak řeší §64 - § 66 a obcí s rozšířenou působností § 66a -66c, zákona o obcích č. 128/2000 Sb.

2.1.7 Orgány nečleněných statutárních měst

Orgány nečleněného statutárního města jsou: zastupitelstvo města, rada města, primátor, magistrát a zvláštní orgány města.

2.1.7.1 Zastupitelstvo nečleněných statutárních měst

Zastupitelstvo územně nečleněného statutárního města, tak jako každé jiné zastupitelstvo obce, je nejvýše postavený orgán obce. Jako jediný orgán obce je zakotven v ústavě České republiky.⁶⁷ Zastupitelstvo města je jako jediný orgán volen občany v pravidelných čtyřletých intervalech (pokud nedojde k novému vyhlášení voleb). Volby do zastupitelstev vyhláší prezident republiky. Poslední volby do zastupitelstev všech obcí České republiky, a

⁶⁶ Při vydávání nařízení statutárních se statutární města řídí jen právním řádem.

⁶⁷ Čl. 101 zákona č. 1/93 Sb. Ústava České republiky.

tedy i do zastupitelstev nečleněných statutárních měst proběhly 15. 10. – 16. 10. 2010. Volby ve všech nečleněných statutárních městech proběhly v řádném termínu a zastupitelé byli v předem schváleném počtu⁶⁸ obsazeni na svá zvolená místa. Počet členů zastupitelstev v nečleněných statutárních městech je v souladu s §68, zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) kde je stanoveno, že zastupitelstvo při stanovení počtu členů přihlédne k počtu obyvatel. Zákon říká, že do 500 obyvatel je počet členů zastupitelstva 5 až 15 členů, nad 500 do 3 000 obyvatel 7 až 15 členů, nad 3 000 do 10 000 obyvatel 11 až 25 členů, nad 10 000 do 50 000 obyvatel 15 až 35 členů, nad 50 000 do 150 000 obyvatel 25 až 45 členů a nad 150 000 obyvatel 35 až 55 členů. Rozhodujícím datem pro stanovení počtu zastupitelů je počet obyvatel k 1. lednu roku, kdy se volby konají. Přerov a Mladá Boleslav má méně než 50 000 obyvatel. Počet zastupitelů v Přerově je na horní hranici rozpětí, tedy 35. V podobně osídlené Mladé Boleslavi je jejich počet stanoven na 33. Žádné nečleněné statutární město nemá více než 150 000 a proto zbývajících 14 statutárních měst má počet zastupitelů města v zákonem stanoveném rozpětí od 25 do 45. Maximální počet zastupitelů mají Olomouc, České Budějovice a Most. Olomouc se svými sty tisíci obyvateli má stejný počet zastupitelů jako Most, který nemá ani sedmdesát tisíc obyvatel. Ostatní nečleněná statutární města mají tento počet zastupitelů v tomto pořadí: Děčín 27, Teplice 33, Kladno 33, Chomutov 35, Jihlava 37, Hradec Králové 37, Karlovy Vary 38, Zlín 40, Karviná 41, Frýdek-Místek 43, Havířov 43. Zastupitelstvu města je vyhrazeno rozhodování o věcech patřících do samostatné působnosti statutárního města a je usnášení schopné v případě přítomnosti nadpoloviční většiny všech členů. Výčet konkrétních pravomocí je vyjmenován v § 84 a 85 - zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení)⁶⁹. Mimo tyto si může zastupitelstvo města vyhradit další pravomoci v samostatné působnosti mimo ty, které jsou vyhrazeny radě města. Platí, že to co není v samostatné působnosti vyhrazeno zastupitelstvu, vykonává rada města.⁷⁰ V souladu se zákonem se nečleněná statutární města schází nejméně jednou za tři měsíce. Statutární město Chomutov 5x ročně, Karlovy Vary a Přerov 7x ročně, Děčín 10x do ročně a Mladá Boleslav dokonce s výjimkou července každý měsíc. Jednání zastupitelstva měst jsou veřejná, stejně tak usnesení. Ta mají statutární města zveřejněná na svých internetových stránkách. V případě,

⁶⁸ Počet členů zastupitelstva stanoví zastupitelstvo nejpozději do 85 dnů před dnem voleb.

⁶⁹ Zákon o obcích se zastupitelstvem obce zabývá značně podrobně, je mu vyčleněna hlava IV, díl 1 a 2 (§67 - §98).

⁷⁰ § 102, odst. 3 zákona 128/2000 Sb.

že by se zastupitelstvo města nesešlo po dobu delší než šest měsíců, nebo pokud by nerespektovalo rozhodnutí soudu o vyhlášení místního referenda, rozpustí ho ministerstvo vnitřní správy. V novodobé historii statutárních měst však tato situace zatím nenastala.

Členem zastupitelstva města může být zvolen každý kdo má 18 let, trvalé bydliště na území nečleněného statutárního města, není ve výkonu trestu a není zbaven způsobilosti k právním úkonům. Funkce zastupitele města je neslučitelná s funkcí vykonávanou zaměstnancem tohoto města, ovšem pouze za podmínky, že zaměstnanec vykonává přímo státní správu vztahující se k územní působnosti příslušného města, nebo za podmínky, že jde o zaměstnance jmenovaného primátorem. Pokud bude zvolen a mandátu se nevzdá, pak do tří dnů od ustavujícího zasedání má povinnost učinit kroky směřující k odstoupení z funkce. Mandát člena zastupitelstva města vzniká zvolením a složením slibu, který skládá na prvním zasedání zastupitelstva. Právní úprava zná dva typy mandátů, a to uvolněný (dlouhodobě uvolněný ze svého zaměstnání) a neuvolněný. Za výkon funkce zastupitele města náleží uvolněnému zastupiteli měsíční odměna, kterou řeší prováděcí právní předpis. Ačkoli není povinnost vyplácet neuvolněným členům měsíční odměnu, kterou rovněž řeší prováděcí předpis, tak ve všech nečleněných statutárních městech je odměna vyplácena. Mandát člena je reprezentativní a není vázán žádnými příkazy. Práva zastupitele města jsou v předkládání návrhů (zastupitelstvu města, radě města, výborům a komisím), vznášení dotazů, připomínek a podnětů, možnosti vyžádání si od zaměstnanců statutárního města i od zaměstnanců právnických osob, jejichž zřizovatelem je statutární město, informace o věcech souvisejících s výkonem jeho funkce. Povinnosti zastupitele města jsou zúčastňovat se zasedání zastupitelstva města a vyvarování se střetu zájmů. Mandát zastupitele končí odmítnutím složit slib, prvním dnem voleb nového zastupitelstva, rezignací, úmrtím, vyslovením ztráty mandátu z důvodu neslučitelnosti funkcí, nebo pravomocného rozsudku soudu odsuzujícího člena zastupitelstva k nepodmíněnému trestu odnětí svobody za úmyslný trestný čin.

2.1.7.2 Rada nečleněných statutárních měst

Rada územně nečleněného statutárního města je podobně jako v jiných obcích (nazýváno rada obce) výkonným orgánem města v oblasti samostatné působnosti a ze své činnosti se zodpovídá zastupitelstvu města. Radu nečleněného statutárního města tvoří primátor, náměstek (popř. náměstci) primátora a další členové z řad zastupitelstva města. Primátora, náměstka (popř. náměstky) a další členy rady volí zastupitelé ze svých řad, na svém usta-

vujícími zasedání zastupitelstva města. Platí tedy, že radním nečleněného statutárního města se může stát jakákoli osoba, která může kandidovat do zastupitelstva. Zastupitelé stanovují počet radních, v počtu nejméně 5 ti a nejvýše 11 ti členů, přičemž počet nesmí přesáhnout jednu třetinu počtu členů zastupitelstva města a její počet musí být vždy lichý. Současný stav počtu radních v nečleněných statutárních městech můžeme vyčíst s následující tabulky (Tab. 5). V ní vidíme, že pouze tři nečleněná statutární města z šestnácti nemají maximální počet radních. Město Teplice má nejmenší počet radních.

Tab. 5. Počet zastupitelů a radních v nečleněných statutárních městech

Název SM	Počet zastupitelů	Počet radních
Olomouc	45	11
České Budějovice	45	11
Most	45	11
Havířov	43	11
Frýdek-Místek	43	11
Karviná	41	11
Zlín	40	11
Karlovy Vary	38	9
Hradec Králové	37	11
Jihlava	37	11
Chomutov	35	11
Přerov	35	11
Teplice	33	7
Mladá Boleslav	33	11
Kladno	33	11
Děčín	27	9

Rada města se v souladu se zákonem schází podle potřeby. Není tedy předepsán počet nutných schůzí. Z pravomocí jim svěřeným však vyplývá, že to musí být minimálně ve stejném počtu jako počet termínů konání zastupitelstva, tedy minimálně jednou za tři měsíce. Avšak ve všech nečleněných statutárních městech se schází rada města častěji. Zpravidla jsou termíny nastaveny jednou za čtrnáct dní. Schůze rady měst jsou neveřejné, ale může k jednotlivým bodům přizvat dalšího člena zastupitelstva města nebo jiné osoby, pokud to vyžaduje situace. Rada města je schopna usnášení, pokud je přítomna nadpoloviční většina všech členů. V případě poklesu členů rady pod 5, vykonává činnost rady zastupitelstvo města až do doby nejbližšího zasedání zastupitelstva, kde jsou zvoleni další radní z řad zastupitelů. Ze své schůze rada města pořizuje zápis, který je uložen na magistrátu města k nahlédnutí členům zastupitelstva města. Usnesení rady města může, po pozastavení vý-

konu usnesení primátorem města, zastupitelstvo města zrušit. Ve všech územně nečleněných statutárních městech vydala rada města, v souladu se zákonem jednacím řád rady v němž stanovila podrobnosti o jednání obce (pravomoc rady, svolání rady, příprava schůze rady, účast na schůzích, průběh schůzí, příprava usnesení, hlasování, přerušování schůzí, ukončení schůzí, organizační a technické záležitosti, kontrola plnění usnesení, zabezpečení činnosti rady apod.). Rada města připravuje návrhy pro jednání zastupitelstva města a zabezpečuje plnění přijatých usnesení. Výčtem konkrétních činností rady města se zabývá zákon o obcích ve svém §102 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). Komplexně radou jako takovou se zákon zabývá v dílu 3 hlavy IV (§99 – 102a) zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení).

2.1.7.3 Primátor nečleněných statutárních měst

Primátor statutárního města zastupuje statutární město navenek, nemá však povahu statutárního orgánu. Jde o nejvýše postaveného zástupce samosprávy, který statutární město řídí. Primátor řídí zasedání zastupitelstva města a rady města. Právní úkony vyžadující schválení zastupitelstva nebo rady města může činit až po jejich schválení. Primátora a náměstka, popř. náměstky primátora volí zastupitelé ze svých řad. Současně se tyto stávají i členy rady města. Primátor a náměstek (náměstci) primátora musejí mít české občanství a za výkon své funkce odpovídají zastupitelům města. Ve všech šestnácti nečleněných statutárních městech je v současné době na pozici primátora muž. Práva a povinnosti primátora statutárního města řeší zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) ve své IV. hlavě, oddílu 4, v §103 - § 111. Primátora v době nepřítomnosti zastupuje náměstek primátora. Zastupitelé města mohou na pozici zástupce primátora zvolit více náměstků, de-facto mohou zvolit ze všech „prostých“ radních náměstky. Tato skutečnost však v žádném nečleněném statutárním městě není. Pokud je počet náměstků větší než, tak pořadí, ve kterém zastupují primátora, stanoví zastupitelé města. Většinou je náměstkům svěřena určitá oblast činností. Například Statutární město Havířov má náměstka pro ekonomiku a správu majetku, pro hospodářský rozvoj a náměstka pro sociální rozvoj. Náměstci v Karlových Varech koordinují a kontrolují činnost odboru architektury a urbanismu, odboru školství a tělovýchovy, odboru zdravotnictví a sociálních věcí a odboru informačních technologií. V Hradci Králové je náměstek primátora pro správu majetku a městské organizace, náměstek primátora pro rozvoj, investice a dotace, náměstek primátora pro kulturu, sport a cestovní ruch a náměstek primátora pro školství, sociální věci, zdravotnictví a životní prostředí. Největší počet náměstků má Statutární město Zlín. Funkci náměstků vykonává 6 z 11 radních. To

ve srovnání se Statutárním městem Karlovy Vary, kde je vedle primátora pouze jeden náměstek a 8 radních vede k zamyšlení, z jakého důvodu volilo Statutární město Zlín tak vysoký počet náměstků. Přehled počtu současných náměstků jmenovaných v nečleněných statutárních městech je možné vyčíst z následující tabulky (Tab. 6).

Tab. 6. Přehled počtu současných náměstků jmenovaných v nečleněných statutárních městech

Název SM	Primátor	Počet náměstků primátora
Olomouc	Martin Novotný	5
České Budějovice	Mgr. Juraj Thoma	4
Most	Ing. Vlastimil Vozka	2
Havířov	Ing. Zdeněk Osmanczyk	3
Frýdek-Místek	Mgr. Petr Cvik	4
Karviná	Tomáš Hanzel	4
Zlín	MUDr. Miroslav Adámek	6
Karlovy Vary	Ing. Petr Kulhánek	1
Hradec Králové	MUDr. Zdeněk Fink	4
Jihlava	Ing. Jaroslav Vymazal,	4
Chomutov	Mgr. Jan Mareš	2
Přerov	Ing. Jiří Lajtoch	3
Teplice	Jaroslav Kubera	1
Mladá Boleslav	MUDr. Raduan Nwelati	3
Kladno	Ing. Dan Jiránek	3
Děčín	František Pelant	2

2.1.7.4 Magistrát nečleněných statutárních měst

Magistrát nečleněného statutárního města tvoří primátor, náměstek (náměstci) primátora, tajemník magistrátu, kterého jmenuje a odvolává primátor se souhlasem ředitele krajského úřadu, a zaměstnanci statutárního města zařazení do magistrátu. Zákon o obcích dává radě města možnost zřídit pro jednotlivé úseky činnosti magistrátu odbory a oddělení. Tato pravomoc je na vůli rady města, avšak z pochopitelných důvodů se všechny magistráty nečleněných statutárních měst člení na odbory a oddělení. Výčet jednotlivých odborů a oddělení pokládám za nadbytečný. Magistrát v oblasti samostatné působnosti plní úkoly, které uloží zastupitelstvo a rada města a pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti. V přenesené působnosti pak vykonává činnost v rozsahu pověřeného obecního úřadu a obce s rozšířenou působností. Vykonává přenesenou působnost s výjimkou vydávání nařízení města a s výjimkou činností, jejichž výkonem primátor pověřil (zřídil) zvláštní orgány. To

platí pro výkon přenesené působnosti, kterou primátor po projednání s ředitelem krajského úřadu svěřil komisi zřízené radou města.

Zákon statutárním městům předepisuje vzhled písemností, konkrétně říká, že všechny písemnosti vyhotovené orgánem statutárního města v samostatné působnosti se v záhlaví označují slovy "statutární město" s uvedením názvu města a orgánu, který písemnost vyhotovil. Písemnosti vyhotovené orgánem statutárního města v přenesené působnosti s výjimkou nařízení města, se v záhlaví označují slovy "Magistrát města" s uvedením názvu města a názvem odboru, který písemnost vyhotovil. Pokud písemnost vypracoval zvláštní orgán statutárního města, označí ji slovy "statutární město" s uvedením názvu města a názvem zvláštního orgánu, který písemnost vyhotovil.

2.1.7.5 Zvláštní orgány nečleněných statutárních měst

Zastupitelstvo města vždy zřizuje jako svůj zvláštní orgán finanční a kontrolní výbor. Zastupitelstvo města může zřídit i další výbory, které budou chápány jako iniciativní a kontrolní. Pokud ve statutárním městě žije podle posledního sčítání lidu alespoň 10% obyvatelstva hlásících se k národnosti jiné než české, je zastupitelstvo povinno zřídit výbor pro národnostní menšiny. Jedná se o podobnou podmínku jakou je stanovení povinnosti uvádění názvů částí města, která se uvádějí v jazyce národností menšiny, pokud na daném území žije alespoň 10% jiné národnosti, kterou jsem se zabýval v kapitole „Název nečleněného statutárního města“. V případě zřízení výboru pro národnostní menšiny jde však o součet všech národnostních menšin a ne pouze jedné. Tito příslušníci národnostních menšin, pak tvoří nejméně polovinu všech členů výboru. Zřízené výbory pak plní úkoly, kterými je pověřil zastupitelstvo města. Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva města, v případě existence osadního výboru je předsedou člen osadního výboru, kterého zvolí zastupitelé města. V případě nečleněných statutárních měst můžeme z přílohy P IV VÝBORY NEČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST přehledně vidět jaké výbory zastupitelé statutárních měst napříč Českou republikou zvolili. Zjistíme, že 10 statutárních měst si zřídilo pouze zákonem stanovený finanční a kontrolní výbor. Osadní výbory jsou zřízeny pouze ve Frýdku-Místku, Jihlavě a Přerově. Výbor pro národnostní menšiny je zřízen pouze ve dvou statutárních městech. Ve Statutárním městě Chomutov a ve Statutárním městě Karviná.

To rada města má možnost jako své iniciativní a poradní orgány zřídit komise. Radní nečleněných statutárních města napříč Českou republikou jsou v této oblasti relativně krea-

tivnější než zastupitelé. Je možné se o tom přesvědčit z údajů uvedených v příloze. P V KOMISE NEČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST. Rekordní počet komisí má Olomouc s tím, že 27 z nich jsou komise jednotlivých městských částí, kterých je v Olomouci 27. Další vysoký počet komisí má Statutární město Havířov. Zde existuje v současné době 20 komisí. Nejtypičtější komisí je komise dopravy a komise životního prostředí, ty se objevují v každém nečleněném statutárním městě.

2.2 Územně členěná statutární města

Tak jak jsem předeslal v předchozích kapitolách, výsostnou pravomocí statutních měst je v souladu s §4, odst. 2), zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) členit se na městské obvody nebo městské části, se svěřenou působností, realizovanou vlastními orgány. Jde de-facto o analogii standardních obcí s tím rozdílem, že městské obvody, případně městské části, nemají vlastní právní subjektivitu. Jsou organizační složkou statutárního města⁷¹ a vystupují jménem statutárního města v oblastech jim svěřeným, což je ve srovnání s Prahou rozdílné. Městské části hlavního města Prahy totiž mají právní subjektivitu, vystupují svým jménem a také nesou plnou vlastní odpovědnost. V současné době je z 23 statutárních měst celkem 7 členěno (Brno, Ostrava, Plzeň, Ústí nad Labem, Pardubice, Liberec, Opava) na městské části případně městské obvody. Je čistě na libovůli zastupitelstva města zda-li zvolí variantu názvů městských obvodů nebo variantu městských částí. Většinové zastoupení mají městské obvody. Tuto alternativu zvolila města Ostrava, Ústí nad Labem, Pardubice, Plzeň a Liberec. Opava a Brno se člení na městské části. Jistou zvláštností jsou pak Liberec a Opava, které jsou tak „na půl cesty“. Důvodem mého označení „na půl cesty“ je skutečnost, že v Liberci a v Opavě existují jak městské části, tedy evidenční jednotky ve smyslu § 27, odst. 2) zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), tak městské obvody,⁷² které byly zřízeny v souladu s § 3 zákona 367/90 Sb., o obcích (obecní zřízení) v průběhu let 1990 - 1991 a jsou pochopitelně v souladu s dnešní právní úpravou.⁷³ Předchozí právní úprava ani současná neřeší, jestli územím statutárních měst, uvedeno v § 4 odst. 2) zákona č. 128/2000 Sb., je myšleno celé území, nebo jen jeho

⁷¹ § 20, odst. 2) zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení).

⁷² V Liberci Městský obvod Vratislavice nad Nisou, v Opavě osm městských částí (Malé Hoštice, Komárov, Suché Lazce, Podvihov, Zlatníky, Milostovice, Vlaštovičky, Vávrovce).

⁷³ V souladu s § 4, odst. 2) zákon č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) se „Území statutárních měst se může členit na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány samosprávy.“

část. Je zřejmě čistě na vůli zastupitelstva města jakou část města (jestli celé a nebo jen část) rozdělí. Mimo Opavu a Liberec je v ostatních členěných statutárních městech celé území rozděleno do městských obvodů, popř. částí.

2.2.1 Občané členěných statutárních měst

Členěná statutární města patří mezi ty nejlidnatější města České republiky. Ze sedmi členěných statutárních měst jsou čtyři ta nejlidnatější (Brno, Ostrava, Plzeň, Liberec). Další tři pak jsou na šestém (Ústí nad Labem), devátém (Pardubice) a patnáctém místě (Opava). Dle tabulky (Tab. 2.), kde jsou statutární města seřazena sestupně podle počtu obyvatel, to lze přehledně vypočítat. Tak jako u nečleněných statutárních měst je občanem členěného statutárního města každá fyzická osoba, která je občanem České republiky a je v obci hlášena k trvalému pobytu ve smyslu zákona č. 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel). Rovněž platí i podmínka dovršení osmnáctého roku věku, aby občané statutárního města získali voličské právo aktivní, právo volit i pasivní, tedy právo být volen. Mohou volit svého zástupce statutárního města nebo mohou kandidovat do zastupitelstva statutárního města a mohou být zvoleni. Analogie s nečleněnými statutárními městy pokračuje i v ostatních charakteristických bodech, jenž jsem zmínil v kapitole 2.1.1., včetně možnosti hlasování místního referenda, možnosti vyjadřovat se k návrhu rozpočtu apod. Jediným podstatným rozdílem je fakt, že tito občané mají navíc právo volit a být voleni v městském obvodu či městské části, kde jsou přihlášení k trvalému pobytu ve smyslu zákona č. 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel). To znamená, že občané volí a mohou být zvoleni jak do zastupitelstva města, tak to do zastupitelstva městského obvodu, či městské části. Může se pak stát (a stává se to pravidelně), že občan je jak zastupitelem města, tak zastupitelem městského obvodu (části).

2.2.2 Území členěných statutárních měst

V tabulkách (Tab. 3, Tab. 4) jsem v kapitole 2.1.2. poukázal na to, že členěná statutární města patří v rozloze k těm největším. Prvenství má se svými 23 019 hektary Brno. V těsném závěsu je pak se svými 21 422 hektary Ostrava, třetí rozlohou největší je členěné Statutární město Plzeň. Další pořadí členěných statutárních měst je následující: šestý Liberec, deváté Ústí nad Labem, desátá Opava a rozlohou nejmenším členěným statutárním městem jsou Pardubice. V souladu s § 130, písm. a) zákona č. 128/2000 Sb. stanoví územně členěná statutární města počet městských obvodů a vymezení jejich území. Ve většině

statutárních měst je území vymezeno katastrálním územím. Jinak je tomu například v Brně, kde městská část Brno-Vinohrady nemá vlastní katastrální území a je tvořena jen částmi katastrálních území. Stejně je to i u městské části Brno-Jundrov. Podobně i v Opavě je část území, jenž se nečlení na městské obvody vymezena konkrétními pozemky.⁷⁴ Pardubice mají městské obvody vymezeny ulicemi, železniční tratí apod.⁷⁵ Přehled jednotlivých městských obvodů či městských částí vyčteme z níže uvedené tabulky (Tab. 7).

Tab. 7. Přehled městských obvodů/částí jednotlivých členěných statutárních měst

Název SM	městský obvod/městská část	
	počet	název
Brno	29	Brno-střed, Brno-Žabovřesky, Brno-Královo Pole, Brno-sever, Brno-Židenice, Brno-Černovice, Brno-jih, Brno-Bohunice, Brno-Starý Lískovec, Brno-Nový Lískovec, Brno-Kohoutovice, Brno-Jundrov, Brno-Bystrc, Brno-Kníničky, Brno-Komín, Brno-Medlánky, Brno-Řečkovice a Mokrá Hora, Brno-Maloměřice a Obřany, Brno-Vinohrady, Brno-Líšeň, Brno-Slatina, Brno-Tuřany, Brno-Chrlice, Brno-Bosonohy, Brno-Žebětín, Brno-Ivanovice, Brno-Jehnice, Brno-Ořešín, Brno-Útěchov
Ostrava	23	Moravská Ostrava a Přívoz, Slezská Ostrava, Ostrava - Jih, Poruba, Nová Bělá, Vítkovice, Stará Bělá, Pustkovec, Mariánské Hory a Hulváky, Petřkovice, Lhotka, Hošťálkovice, Nová Ves, Proskovice, Michálkovice, Radvanice a Bartovice, Krásné Pole, Martinov, Polanka nad Odrou, Hrabová, Svinov, Třebovice, Plesná,
Plzeň	10	Plzeň 1, Plzeň 2-Slovany, Plzeň 3, Plzeň 4, Plzeň 5-Křimice, Plzeň 6-Litice, Plzeň 7-Radčice, Plzeň 8-Černice, Plzeň 9-Malesice, Plzeň 10-Lhota
Opava	8	Malé Hoštice, Komárov, Suché Lazce, Podvihov, Zlatníky, Milostovice, Vlastovičky, Vávrovice,
Pardubice	8	Pardubice I, Pardubice II, Pardubice III, Pardubice IV, Pardubice V, Pardubice VI, Pardubice VII, Pardubice VIII
Ústí nad Labem	4	Ústí nad Labem - město, Ústí nad Labem - Severní terasa, Ústí nad Labem - Neštětice, Ústí nad Labem - Střekov
Liberec	1	Vratislavice nad Nisou

⁷⁴ Parc. č. 2962, 2963, 2965, 2969, 2974, 2979, 2984, 2989, 2985, 3074, 2956, 2958, 2959, 2960, 2968, 2967, 2966, 2964, vše k.ú. Jaktář.

⁷⁵ Například Městský obvod Pardubice III je vymezen částí k.ú. Pardubice a částí k.ú. Studánka. Západní hranice (s obvodem Pardubice I) vede od železniční trati Praha I Česká Třebová po ulicích Na Drážce, Dašická, Na Okrouhlíku, Sezemická, Věry Junkové, Husova a po kanálu Halda až k řece Labe, která tvoří hranici města. Dále ve směru na východ je hranice totožná s hranicí města, s hranicemi k.ú. Staročernsko (s obvodem Pardubice IV), k.ú. Spojil (hranice města) a po hranicích k.ú. Černá za Bory (s obvodem Pardubice IV) vede až k železniční trati Praha I Česká Třebová. Jižní hranice (s obvodem Pardubice IV) pak vede ve směru na východ po jižním okraji železniční trati až k hranici s k.ú. Pardubičky, po níž vede až k ulici Na Drážce. Na území obvodu leží díly částí obce Bílé Předměstí a Studánka.

U některých členěných statutárních měst se jednotlivé městské části, popř. městské obvody dále člení na části města (respektive městského obvodu). Např. Ústí nad Labem má pouze čtyři městské obvody, avšak ty se dále dělí na části. Podobně je tomu i u Ostravy. V Liberci mimo členěného městského obvodu Vratislavice nad Nisou existuje v Liberci dalších 34 městských čtvrtí (Staré město, Nové město, Jeřáb, Perštýn, Kristiánov, Rochlice, Horní Růžodol, Dolní Hanychov, Janův Důl, Franžiškov, Růžodol I, Staré Pavlovice, Nové Pavlovice, Ruprechtice, Starý Harcov, Hový Harcov, Kateřinky Karlínky, Horní Hanychov, Ostašov, Rudolfovo, Horní Suchá, Doubí, Pilínkov, Vesec, Hluboká, Kuntratice, Krásná Studánka, Radčice, Machnín, Bedřichovka, Karlov pod Ještědem). Mimo osmi městských částí v Opavě, je zbylá část území, jenž se nečlení rozdělena do dalších pěti částí Opava-Město, Opava-Předměstí bez ZSJ Karlovec, Jaktař, Kateřinky u Opavy a Kylešovice.

2.2.3 Názvy členěných statutárních měst

U všech členěných statutárních měst vychází název z dlouholeté historie⁷⁶ a konkrétní jméno města pak vznikalo různě. Například Ostrava dostala název podle řeky Ostravice, Opava rovněž podle řeky Opavy i název města Ústí nad Labem svědčí o spojení s řekou. Název města Plzeň je spojen s hradem Plzeň o němž jsou dochovány první zprávy už z roku 926. Pro názvy měst platí stejné skutečnosti jako byly uvedeny v kapitole 2.1.3 s tím, že názvy městských obvodů vycházejí zpravidla z historických obcí, která se k statutárním městům postupně připojovala.

2.2.4 Symboly členěných statutárních měst

Vše jak je uvedeno v kapitole 2.1.4. pro přidělení symbolů platí i pro členěná statutární města s tím, že současná právní úprava myslí i na znaky a vlajky městských částí a městských obvodů. Dnes platí stejná podmínka jako u ostatních obcí s tím rozdílem, že Předseda Poslanecké sněmovny udělí znak a vlajku těm městským částem, či městským obvodům, které heraldiku nemají a požádají o to Předsedu Poslanecké sněmovny, až po vyjádření statutárního města. Nebylo tomu tak vždy. V předchůdci současného zákona o obcích,

⁷⁶ Např. první zpráva o Ostrava je zmíněna v jednom z dokumentů papeže Řehoře IX. již v roce 1229, nebo první písemná zpráva o osadě, ležící na křižovatce obchodních cest a pojmenované podle řeky Opavy, je z r. 1195, městské zřízení dokládá listina z r. 1224, to nejstarší dochovaná písemná zmínka o jejich existenci Pardubic pochází z konce 13. století, městem se staly někdy kolem roku 1340.

se heraldické symboly městských obvodů, či městských částí neřešily.⁷⁷ A tak k přidělování znaků a praporů členěná statutární města přistoupila po svém a prapory a znaky udělovala rada města.⁷⁸ V Ostravě v souladu s čl. 14 OZV 10/1992, Statutem města Ostravy, udělovala znaky a prapory městským obvodům Rada města Ostravy, na základě odborného stanoviska heraldické komise rady města. Ovšem ne všechny městské obvody a městské části mají své symboly. Svou vlastní heraldiku mají brněnské městské části, opavské městské části, ostravské městské obvody i městský obvod Liberce – Vratislavice nad Nisou. V Ústí nad Labem má vlastní vlajku a znak pouze městský obvod Ústí nad Labem - Severní terasa a Ústí nad Labem – Střekov. Naproti tomu v Plzni a v Pardubicích městské obvody vlastní symboly nemají vůbec a používají heraldiku statutárního města. Přehled heraldiky všech sedmi členěných statutárních měst je uveden v příloze P VI ZNAKY, VLAJKY, POPŘ. PRAPORY ČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST. Novým fenoménem, který se v současné době objevuje napříč statutárními městy je logo města. Jeho institut není zakotven v legislativě České republiky a i přes to se objevuje nový design měst v podobě loga a jednotného vizuálního styku. V souladu s čl. 104, odst. 3) Ústavy České republiky mohou zastupitelstva v samostatné působnosti vydávat OZV, a tak ničemu nebrání, aby si v nich města vymezila jiné symboly než ty zákonem „předepsané“ (znaky a vlajky). Města tak konají a dokonce si nově u Úřadu pro průmyslové vlastnictví registrují své ochranné známky platné v České republice. On-line databáze ochranných známek platných v České republice je dostupná na webovém portálu Úřadu pro průmyslové vlastnictví.⁷⁹ Jde zřejmě o nový způsob jak veřejnou správu přiblížit veřejnosti. Například město Plzeň a jeho subjekty „*musí před občany a veřejností vystupovat jednotně a užívanými vizuálními prostředky vzbuzovat dojem organizovanosti a efektivity.*“⁸⁰ Každé logo města vyjadřuje určitou image města. Například Statutární město Ostrava přiznává, že při řadě méně oficiálních příležitostí tradiční heraldický znak města ve spleti nejrůznějších log a značek zaniká a

⁷⁷ Zákon č. 367/90 Sb. o obcích (obecní zřízení), v § 5 konkrétně hovořil pouze o obcích „*Není-li zvláštním zákonem stanoveno jinak, mohou obce, jejich orgány a organizace užívat znak a prapor obce. Jiné orgány, organizace a zařízení, právnické a fyzické osoby tak mohou učinit jen se souhlasem obecní rady. Pokud obec nemá historický znak a prapor, mohou jí být na její návrh předsednictvem České národní rady znak a prapor uděleny.*“

⁷⁸ Domnívám se, že tomu tak bylo po odvození § 5 zákona č. 367/90 Sb. o obcích, kde se hovoří „*Jiné orgány, organizace a zařízení, právnické a fyzické osoby tak mohou učinit jen se souhlasem obecní rady.*“

⁷⁹ Databáze ochranných známek platných v České republice, Národní databáze [online]. Úřad pro průmyslové vlastnictví, aktualizováno 22.4.2010 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/sluzby-uradu/databaze-on-line/databaze-ochrannych-znamek/narodni-databaze.html>.

⁸⁰ Manuál jednotného vizuálního stylu města Plzně, 1999.

nepůsobí důstojně. Logo Ostravy ve svých třech vykřičnících zdůrazňuje ostravskou dynamiku, energii a sebevědomí města. Statutární město Plzeň na svém webovém portále sděluje, že jejich logo města vyjadřuje aktuální záměry města v oblasti marketingu a prezentace. Pro zajímavost předkládám v příloze P VII LOGA ČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST loga všech sedmi členěných statutárních měst. Konkrétní způsoby užívání log mají pak města upravena grafickými manuály popř. designmanuály. Loga se pak objevují na městských automobilech, označcích, propiskách, tričkách, písemnostech města a podobných propagačních materiálech. Dalo by se říci, že městská loga, ačkoliv nejsou zákonnými symboly města, se objevují čím dál častěji.

2.2.5 Samostatná působnost členěných statutárních měst

Samostatná působnost v členěných statutárních městech je prakticky stejná jako u nečleněných statutárních měst s tím, že v návaznosti na ustanovení § 130, písmene b) zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) je rozsah samostatné působnosti na území městských obvodů, či městských částí stanoven statutem města. Je tedy čistě na libovůli zastupitelů členěného města jaký rozsah samostatné působnosti městským obvodům, či městským částem přidělí. Což je rozdíl od přenesené působnosti, kterou zákon městským obvodům nebo městským částem přímo svěřuje.⁸¹ Statut města stanoví v rozmezí zákona, především z § 84, § 85, § 102, § 103, § 104, § 107, § 108 a § 109 a s jeho souladem rozsah pravomocí jednotlivých městských obvodů či městských částí. Zákon navíc v § 131 demonstrativně stanovuje, které záležitosti by mohlo statutární město městskému obvodu nebo městské části v rámci samostatné působnosti svěřit. Jde zřejmě o „vzor“ zákonodárce jak samostatnou působnost svěřovat. Zákon konkrétně hovoří o schvalování programu rozvoje, rozhodování o majetkoprávních věcech,⁸² zřizování trvalých a dočasných fondů nebo např. ukládání pokut, podle § 58 zákona o obcích. Je na libovůli města, kolik majetku a jaké práva s ním hospodařit město svěří městským obvodům nebo městským částem. Ovšem pokud by město chtělo odebrat městskému obvodu, či městské části takovýto svěřený majetek, tak to může učinit pouze ze třech důvodů taxativně vymezených zákonem. V prvním případě lze věc městskému obvodu nebo městské části odejmout za účelem vy-

⁸¹ § 139, odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích.

⁸² Převod a zastavení nemovitých a movitých věcí, postoupení pohledávek, vzdání se práva a prominutí pohledávek, o poskytnutí výpůjček apod.

vlastnění ve smyslu stavebního zákona. V druhém případě to lze provést pouze se souhlasem daného městského obvodu, či městské části. A ve třetím případě lze odejmout věc pouze pokud by se městský obvod, či městská část s touto věcí dopouštěla porušování právních předpisů. Podle některých autorů je vymezení rozsahu samostatné působnosti městských obvodů statutárním městem omezením legitimacy městské části, či městského obvodu, kterou dostane samospráva v řádných volbách do zastupitelstva městského obvodu, či městské části.⁸³ Nad rámec zákona upravilo Zastupitelstvo města Ostravy schválením Obecně závazné vyhlášky č. 4/2008, Statut města, kdy zařadilo do statutu nový článek „Článek 6a o zvláštních ustanovení ve vztahu k pravomocem orgánů městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky“. Tímto článkem orgánům městského obvodu zakázala rozhodovat v oblasti samostatné působnosti o všech právních úkonech, o kterých jsou jinak orgány městských obvodů oprávněny dle statutu rozhodovat.⁸⁴ Tento stav trval od 18.5.2008, kdy OZV nabyla účinnosti až do 15.5.2009, kdy byla Zastupitelstvem města Ostravy přijata Obecně závazná vyhláška č. 3/2009, kterou byl Statut města změněn a článek týkající se zvláštních ustanovení ve vztahu k pravomocem orgánů městského obvodu Mariánské Hory a Hulváky byl zrušen. Závěrem ještě dodávám, že v původním zákoně o obcích č. 367/90 Sb. mohly městské obvody a městské části v rámci své samosprávy vydávat obecně závazné vyhlášky, což bylo potvrzeno i nálezem Ústavního soudu č. 30/1996, ze dne 9.4.1996 ve věci obecně závazné vyhlášky městské části Brno-střed. Avšak současná právní úprava městským obvodům a městským částem vydávání obecně závazných vyhlášek výslovně zakazuje.⁸⁵ Ovšem pokud OZV vydané městským obvodem nebo městskou částí, v platnosti zákona č. 367/90 Sb. nebyly zrušeny, platí stále. Zrušit nebo změnit je může jen příslušný právní předpis statutárního města. Přehledně se samostatnou působností jednotlivých členěných statutárních měst zabývám v praktické části mé diplomové práce.

2.2.6 Přenesená působnost členěných statutárních měst

Oproti samostatné působnosti zákon orgánům městských obvodů, či městských částí přenesenou působnost, výslovně v § 139, odst. 2) svěřuje, a to v rozsahu kterou disponuje

⁸³ VEDRAL, J. Postavení statutárních měst. Moderní obec, 1999. Str. 29-30.

⁸⁴ S výjimkou oprávnění jednat jménem města ve věci podání žádosti o poskytnutí dotace ze státního rozpočtu, rozpočtu kraje, státních fondů, z fondů EU apod., dále mohl městský obvod schvalovat rozpočet městského obvodu a závěrečný účet.

⁸⁵ § 134, odst. 2) zákona 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení).

každá „základní“ obec. Městské obvody či městské části jsou při výkonu této působnosti správními obvody a výkon přenesené působnosti je jejich zákonnou povinností. Nad tuto „základní“ pravomoc může členěné statutární město prostřednictvím statutu města svěřit městským obvodům či městským částem rozsah působnosti jinak příslušející pověřeným obecním úřadům. Tedy jim může tento rozsah svěřit celý. V případě pravomocí obcí s rozšířenou působností může statutem statutární město svěřit jen některé pravomoci. Zákon neříká, které ano a které ne. V rámci efektivní správy může statutární město statutem rozdělit pravomoci i napříč městskými obvody, či městskými částmi a to tak, že některý městský obvod bude vykonávat přenesenou působnost i pro jiný obvod. Dá se předpokládat, že zákonodárce tak myslel na situaci, kdy pro vyloženě malý obvod by výkon státní správy mohl být odborně náročný a neefektivní. Nasvědčuje tomu i praxe. Například v Ostravě, jeden z největších městských obvodů Moravská Ostrava a Přívoz vykonává přenesenou působnost pro ty menší městské obvody, kterými jsou Petřkovice, Lhotka a Hošťálkovice. Za výkon přenesené působnosti pak mají městské obvody nebo městské části nárok na příspěvek z rozpočtu statutárního města. Odvolacím orgánem u členěných statutárních měst je ve správním řízení magistrát města. Zajímavostí je, že ačkoli na základě § 139, ods. 20) zákona o obcích od roku 2000 zákon svěřuje přenesenou působnost městským obvodům a městským částem v rozsahu základních obcí, tak existovaly do nedávna i výjimky. Například dle zákona č. 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny, bylo v § 76 magistrátům statutárních měst svěřen výkon státní správy v ochraně přírody v rozsahu svěřeném obecním úřadům, pověřeným obecním úřadům a obecním úřadům obcí s rozšířenou působností, tím byl zákon v rozporu s § 139 zákon o obcích. Až novelou č. 349/2009 o ochraně přírody a krajiny a zákona, kterým se vyhlašuje Národní park České Švýcarsko a mění se zákon o ochraně přírody a krajiny došlo ke změně. Stejným příkladem byl, až do novely z roku 2009,⁸⁶ zákon č. 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel a rodných číslech (zákon o evidenci obyvatel), který státní správou pověřil všechny městské obvody nebo městské části (pokud to stanoví statut), mimo městské části Brna a městských obvodů Ostravy a Plzně. V původním zákoně o obcích č. 367/90 Sb. mohly městské obvody a městské části v rámci přenesené působnosti vydávat nařízení městského obvodu či městské části. Současná právní úprava městským obvodům a městským částem vydávání nařízení výslovně

⁸⁶ Novela č. 227/2009 některých zákonů v souvislosti s přijetím zákona o základních registrech.

zakazuje.⁸⁷ Co se týče platnosti nařízení, platí stejná situace jako u obecně závazných vyhlášek a to, že pokud tyto předpisy nebyly zrušeny platí stále. Zrušit nebo změnit je může jen příslušný právní předpis statutárního města. Podle některých autorů je zákonný zákaz vydávání nařízení města městskými obvody nebo městskými částmi nevhodný, zvláště když vykovávají přenesenou působnost obce s rozšířenou působností, i přenesenou působnost běžných obcí, kde přijímání nařízení je jednou z forem výkonu státní správy.⁸⁸ Členěná statutární města jakožto pověřená obec s pověřeným obecním úřadem a obec s rozšířenou působností, vykonává státní správu pro více obcí, ve správních obvodech daných vyhláškou Ministerstva vnitra č. 388/2002 Sb. o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Konkrétní správní obvody nečleněných statutárních měst jsou vyjmenovány v příloze P VII SPRÁVNÍ OBVODY ČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST. Konkrétní pravomoc obcí s pověřeným obecním úřadem pak řeší §64 - § 66 a obcí s rozšířenou působností § 66a -66c.

2.2.7 Orgány členěných statutárních měst

Orgány členěných statutárních měst jsou postaveny do dvou rovin. Jsou jimi orgány statutárního města a orgány městského obvodu, či městské části územně členěného statutárního města. Konkrétně a zcela vyčerpávajícím způsobem jsou orgány statutárních měst charakterizovány v § 5, zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), takto: *„Statutární město je samostatně spravováno zastupitelstvem města; dalšími orgány statutárního města jsou rada města, primátor, magistrát a zvláštní orgány města. Městský obvod územně členěného statutárního města je spravován zastupitelstvem městského obvodu; dalšími orgány městského obvodu jsou rada městského obvodu, starosta, úřad městského obvodu a zvláštní orgány městského obvodu. Městská část územně členěného statutárního města je spravována zastupitelstvem městské části; dalšími orgány městské části jsou rada městské části, starosta, úřad městské části a zvláštní orgány městské části.“* Statutární města jsou tedy „samostatně spravována zastupitelstvem“, kdežto městský obvod nebo městská část je pouze „spravována zastupitelstvem“, a to v rozsahu působnosti svěřeném statutem. Z výčtu orgánů městského obvodu či městské části pak vidíme, že terminologie označování těchto

⁸⁷ § 134, odst. 2) zákona 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení).

⁸⁸ KOUDELKA, Z. Právní předpisy samosprávy. Str. 54.

orgánů je podobná terminologii orgánů obcí. Pochopitelně, že i v případě orgánů členěných statutárních měst platí ustanovení § 146 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), tedy nestanoví-li zákon výslovně jinak, platí pro statutární města a jejich městské části, či městské obvody ustanovení ostatních hlav zákona. Orgány členěných statutárních měst jsem se podrobně zabýval v kapitole 2.1.7. Veškerá tvrzení uvedená v této kapitole platí i pro orgány členěných statutárních měst s tím, že ty se dále členění na městské obvody či městské části, jejichž orgány jsou zastupitelstvo, rada, úřad, zvláštní orgány. I pro městské části nebo městské obvody platí ustanovení § 146 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). Analogie s orgány statutárních měst je totožná. Abych dodržel zamýšlenou koncepci mé práce, uvádím v následující tabulce (Tab. 8) jaký počet radních a zastupitelů je v jednotlivých členěných statutárních městech. Z tabulky je patrné, že počet zastupitelů a radních kopíruje velikost členěných statutárních měst, co do počtu obyvatel. V souladu s § 68 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), je počet zastupitelů převyšujících 45 členů pouze v městech které má nad 150 000 obyvatel (Brno, Ostrava, Plzeň) s tím, že v Brně a Ostravě je jejich počet maximální, tedy 55 zastupitelů.

Tab. 8. Počet zastupitelů radních v členěných statutárních městech

Název SM	Počet zastupitelů	Počet radních
Brno	55	11
Ostrava	55	11
Plzeň	47	9
Opava	45	11
Pardubice	39	11
Liberec	38	11
Ústí nad Labem	37	11

I pro primátory členěných statutárních měst platí veškerá shora uvedená tvrzení. I primátora a náměstka, popř. náměstky primátora, volí zastupitelé města ze svých řad a jsou automaticky členové rady města. Primátor a náměstek (náměstci) primátora musejí mít české občanství a za výkon své funkce odpovídají zastupitelům města. V sedmi členěných statutárních městech je v současné době na pozici primátora pět mužů a dvě ženy. Počet ná-

městků se pohybuje napříč členěnými statutárními městy v rozmezí 3 – 4. Až na Ostravu, kde je náměstků šest,⁸⁹ tak jak je uvedeno v následující tabulce (Tab. 9).

Tab. 9. Přehled počtu současných náměstků jmenovaných v členěných statutárních městech

Název SM	Primátor	Počet náměstků primátora
Brno	Bc. Roman Onderka, MBA	4
Ostrava	Ing. Petr Kajnar	6
Plzeň	Mgr. Martin Baxa	4
Opava	Prof. PhDr. Zdeněk Jirásek, CSc.	3
Pardubice	MUDr. Štěpánka Fraňková	4
Liberec	Martina Rosenbergová	3
Ústí nad Labem	Ing. Vít Mandík	3

Magistrát členěného statutárního města tvoří primátor, náměstek (náměstci) primátora, tajemník magistrátu, kterého jmenuje a odvolává primátor se souhlasem ředitele krajského úřadu, a zaměstnanci statutárního města zařazení do magistrátu. Úřady jednotlivých městských obvodů, nebo městských částí tvoří starosta, místostarosta (místostarostové), tajemník úřadu, kterého jmenuje a odvolává starosta, po předchozím písemném souhlasu tajemník magistrátu a zaměstnanci zařazení do úřadu.

Zákon statutárním městům předepisuje vzhled písemností, konkrétně říká, že všechny písemnosti vyhotovené orgánem statutárního města v samostatné působnosti se v záhlaví označují slovy "statutární město" s uvedením názvu města a orgánu, který písemnost vyhotovil. Písemnosti vyhotovené orgánem statutárního města v přenesené působnosti s výjimkou nařízení města, se v záhlaví označují slovy "Magistrát města" s uvedením názvu města a názvem odboru, který písemnost vyhotovil. Pokud písemnost vypracoval zvláštní orgán statutárního města, označí se v záhlaví písemnosti "statutární město" s uvedením názvu města a názvu zvláštního orgánu, který písemnost vyhotovil. Pokud půjde o orgán městského obvodu nebo městské části uvede se „městský obvod“ nebo „městská část“ a název města a městského obvodu. Ostatní označování má stejná pravidla, jako u nečleněných statutárních měst.

Co se týče zvláštních orgánů členěných statutárních měst, tak pro ně platí to stejné co pro nečleněná statutární města. Zastupitelstvo členěného statutárního města vždy zřizuje jako

⁸⁹ Podobně jako ve Zlíně, ačkoli počet obyvatel v Ostravě je čtyřikrát větší.

svůj zvláštní orgán finanční a kontrolní výbor, pokud podle posledního sčítání lidu alespoň 10% obyvatelstva hlásících se k národnosti jiné než české, je zastupitelstvo povinno zřídit výbor pro národnosti menšiny. Zastupitelstvo může zřídit i další výbory, které budou chápány jako iniciativní a kontrolní. To platí i pro městské obvody a městské části. Zřízené výbory plní úkoly, kterými je pověřilo zastupitelstvo města. Jak je uvedeno v příloze P IX, tak pouze v Liberci, Plzni a Ostravě je zřízen větší počet výborů než jim ukládá zákon. Osadní výbory zřízeny nejsou ani v jednom členěném statutárním městě.

Pochopitelně, že podobně je to i u rady členěného statutárního města. Rada města i městských obvodů má možnost jako své iniciativní a poradní orgány zřídit komise. Počet komisí napříč členěnými statutárními městy je relativně srovnatelný. Jedná se o počet 10 – 18. Nejmenší zastoupení komisí má Opava a Ústí nad Labem, největší pak Ostrava a Plzeň. Z přílohy P X KOMISE ČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST můžeme opět vidět nápaditost ve zřizování komisí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 KOMPARUJTE VYBRANÁ STATUTÁRNÍ MĚSTA

Cílem praktické části mé diplomové práce bude komparovat územně členěná statutární města, zaměřím se na jejich hlavní problémy, které jsou se správou těch největších měst České republiky spojené a pokusím se nalézt a navrhnout možnosti zlepšení v činnostech vybraných statutárních měst. Budu vycházet z podzákoných právních předpisů statutárních měst – statutů měst, které musí být v souladu se zákonem. Pracovat tedy budu se sedmi statuty všech členěných statutárních měst. Konkrétně se jedná o Obecně závaznou vyhlášku Statutárního města Ústí nad Labem č. 3/2005, Statut města Ústí nad Labem, v platném znění, Obecně závazná vyhláška Statutárního města Liberce č. 7/2001, Statut města Liberce, v platném znění, Obecně závazná vyhláška Statutárního města Plzně č. 8/2001, Statut města Plzně, v platném znění, Obecně závazná vyhláška Statutárního města Opavy č. 11/2004, Statut města Opavy, v platném znění, Obecně závazná vyhláška Statutárního města Ostravy č. 11/2000, Statut města Ostravy, v platném znění, Obecně závazná vyhláška statutárního města Pardubic č. 12/2006, Statut města Pardubic, v platném znění, Obecně závazná vyhláška Statutárního města Brna č. 20/2001, Statut města Brna, v platném znění. Úvodem podotýkám, že s ohledem na opakující se dotazy, týkající se formy svěřením pravomocí orgánům městských obvodů nebo městských částí statutem statutárního města zpracovalo v květnu 2004 Ministerstvo vnitra České republiky stanovisko odboru, dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 27/2004, které označilo „Formy svěřením pravomocí orgánům městských obvodů nebo městských částí statutem statutárního města“. V listopadu 2009 nechalo Ministerstvo vnitra České republiky zpracovat se stejným zadáním nové stanovisko, které je de-facto verifikací původního stanoviska. Zůstalo tak až na číslo beze změny. Současné platné stanovisko je tedy Stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 20/2009.⁹⁰ Ačkoliv stanovisko Ministerstva vnitra není právně závazné, neboť k závazným výkladům je oprávněn pouze příslušný soud, tak jde o jistou metodiku. Dle tohoto stanoviska existují v podstatě pouze tři varianty jak územně členěné statutární město může svěřit městskému obvodu nebo městské části své

⁹⁰ Došlo k tomu z důvodu větší přehlednosti, a tak byla stanoviska z let 2004 a 2005 aktualizována k datu 1. listopadu 2009 a byla nově přesunuta do stanovisek roku 2009, kde jsou zařazena do již vzniklé číselné řady, a tedy nejsou pod stejnými pořadovými čísly jako byly v letech 2004 a 2005 (*Odbor dozoru a kontroly veřejné správy, Dokumenty ODK* [online]. Český statistický úřad, aktualizováno 4.1.2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/odk2/clanek/dokumenty-odk-odbor-dozoru-a-kontroly-verejne-spravy.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>).

kompetence. Demonstrativní výčet těchto kompetencí pak stanovuje zákon č. 128/2000 sb. o obcích (obecní zřízení) ve svých ustanoveních § 130 - § 133. V prvním případě jde o variantu, kdy město svěří městským obvodům nebo městským částem pravomoc ve formě odkazu na příslušná ustanovení zákona, v platném znění. V druhém případě jde o variantu, kdy se statut odkazuje na zákon ve znění platnému k datu stanovenému ve statutu. Což v případě novely zákona má za důsledek, že by statut nebyl v souladu se zákonem a musí se neprodleně novelizovat. Poslední varianta, kterou v zájmu přesného a jednoznačného vymezení doporučuje i ministerstvo vnitra, je varianta vymezující svěření pravomocí konkrétním slovním vyjádřením a používání poznámek pod čarou. Toto doporučení striktně dodržuje v absolutně čisté podobě pouze Statut města Brna. Podobně koncipovaný je ještě Statut města Plzně, který se pouze částečně odkazuje na ustanovení zákona. Tyto dva statuty by se daly považovat za podzákoné předpisy dodržující doporučení stanovisko ministerstva vnitra. Ostatní statuty členěných statutárních měst spadají spíše do první a druhé varianty.

Ve statutech jednotlivých statutárních měst, jsou konkrétně upraveny poměry mezi městem a městskými obvody nebo městskými částmi, kdy těmto členěným městům zákon č. 128/2000 Sb. v ustanovení § 130 výslovně stanoví výčet, které vnitřní poměry ve věcech správy města by měl statut členěného statutárního města obsahovat. Jedná se o tyto oblasti: Výčet jednotlivých městských obvodů a městských částí a vymezení jejich území; Právo moc orgánů města na úseku samostatné a přenesené působnosti, pravomoc orgánů městských obvodů a městských částí na úseku samostatné a přenesené působnosti, Vzájemná součinnost mezi orgány města a orgány městských obvodů a městských částí; Zdroje peněžních příjmů městských obvodů a městských částí a druhy výdajů v souvislosti s plněním úkolů v samostatné a přenesené působnosti; Způsob projednání návrhů obecně závazných vyhlášek a nařízení města s městskými obvody a městskými částmi a způsob jejich zveřejňování v městských obvodech a městských částech; Způsob projednání územně plánovací dokumentace města a programu rozvoje města s městskými obvody a městskými částmi; Majetek města, který se svěruje městským obvodům a městským částem, a rozsah oprávnění městských obvodů a městských částí při nakládání s tímto majetkem a při výkonu s tím souvisejících práv; Rozsah oprávnění městských obvodů a městských částí zakládat, zřizovat a rušit právnické osoby a organizační složky; Další záležitosti, stanoví-li tak tento nebo zvláštní zákon. Praktická část bude obsahovat všechny shora uvedené oblasti vyjma ustanovení „Další záležitost, stanoví-li tak zákon o obcích nebo zvláštní zákon“. U

ustanovení týkající se samostatné a přenesené působnosti se bude zabývat pouze samostatnou působností zastupitelstev a rady městských obvodů a městských částí. Přenesená působnost soustřeďuje celou řadu činností, jež orgány městských obvodů a městských částí jakožto obce základního typu a obce s rozšířenou působností i obce s pověřeným obecním úřadem vykonávají. Konkrétní rozsah činností je statuty samozřejmě upraven. Komparace a přehled jednotlivých činností v přenesené působnosti by obsáhla samostatná diplomová práce a proto se k ní nebudu více vracet.

3.1 Výčet jednotlivých městských obvodů a městských částí a vymezení jejich území

Jako první se v § 130 hovoří o výčtu jednotlivých městských obvodů a městských částí, tedy že ve statutu města musí být stanoven výčet jednotlivých obvodů či částí. Všechny sedm statutárních měst, na základě tohoto ustanovení, tak koná a v prvních člancích statutů člení své městské části (Brno a Opava) a městské obvody (Ostrava, Plzeň, Pardubice, Ústí nad Labem, Liberec). Přehled městských obvodů a městských částí i jejich počet je možno shlédnout v tabulce „Přehled městských obvodů/částí jednotlivých členěných statutárních měst“ (Tab. 7). Mimo Liberec a Opavu jsou celá území statutárních měst rozčleněna na městské části a městské obvody. Jeví se mi jako logická úvaha, aby každý městský obvod, či městská část měli přibližně stejný počet obyvatel, aby jejich správa mohla být efektivní a srovnatelná s ostatními obvody. Pokud srovnám počet městských obvodů (městských částí) s počtem obyvatel jednotlivých členěných statutárních měst, dojdou k výsledným průměrným číslům, tedy kolik by jeden městský obvod, či městská část měl mít obyvatel. Výsledkem pak je, že v Brně by v jedné městské části mělo žít zhruba 12 800 lidí, v Ostravě by to mělo být 13 200, v Plzni 16 800 nebo například v Pardubicích 11 300 obyvatel. Skutečnost je však v zásadě jiná. V Ostravě je například 18 městských obvodů, které mají méně jak deset tisíc obyvatel, za to je zde obvod, který má 111 000 obyvatel (Ostrava-Jih) nebo, který má téměř 70 000 obyvatel (Ostrava-Poruba). V ostatních městech je situace obdobná. V Plzni je šest městských obvodů s počtem obyvatel menší než dva tisíce, naproti tomu jsou zde dva městské obvody, které mají více jak 50 000 obyvatel (Plzeň 1, Plzeň 3). V Pardubicích jsou zde obvody z pětitisíci obyvateli (Pardubice IV) ale i s obyvateli přesahujícími dvacet tisíc (Pardubice I).

3.2 Právomoc orgánů městských obvodů a městských částí na úseku samostatné působnosti

Jak jsem již předeslal dříve, je čistě na libovůli zastupitelů členěného statutárního města jaký rozsah samostatné působnosti městským obvodům, či městským částem prostřednictvím statutu svěří. V tomto se statuty jednotlivých statutárních měst v podstatě dost liší a v některých případech jde o odlišnosti zásadní. Ze stanovených samosprávných pravomocí daných zákonem o obcích jsem porovnal kompetence v samostatné působnosti rady a zastupitelstva. Konkrétní záležitosti týkající se samostatné působnosti těchto orgánů charakterizuje § 84, § 85 a § 102 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), s tím že § 84 a § 85 se týká pravomocí zastupitelstva a § 102 pravomocí rady. Vzhledem k tomu, že zastupitelstvo městského obvodu či městské části je tím hlavním orgánem rozhodujícím ve věcech patřících do samostatné působnosti, svůj komparační výzkum charakterizují na něm (kompetence rad městských částí či městských obvodů v samostatné působnosti jsou poměrně shodné). Aby byla má komparace přehledná, zvolil jsem metodu porovnání tabulkou a to tak, že jsem porovnával svěřené samostatné kompetence jednotlivých městských obvodů nebo městských částí. Jelikož kompetence zastupitelstev jsou v různých oblastech odlišná, označil jsem rozsah jednotlivých kompetencí písmeny. Kdy písmeno „A“ vyjadřuje kompetence městské části, či městskému obvodu, které jsou svěřeny úplně. Písmenem „B“ je označena kompetence, která vyžaduje souhlas předchozí rady města. Písmenem „C“ je označena kompetence, která vyžaduje předchozí souhlas zastupitelstva města. Písmenem „D“ je označena kompetence poradní. Zastupitelstvo městského obvodu nebo městské části v tomto případě buď předkládá pouze návrhy, doporučení, vyjádření nebo přijímá stanovisko. Písmenem „N“, je pak označena skutečnost, kdy zastupitelstvu městských částí či městských obvodů není v dané oblasti svěřena samostatná působnost vůbec. V těchto případech je vykonávána pouze zastupitelstvem statutárního města. V některých případech si může zastupitelstvo města vyžádat po zastupitelstvu městské části, či městského obvodu stanovisko. Tato stanoviska zastupitelstev městských částí, či městských obvodů nejsou pro orgány města nijak závazná. Pro srovnání předkládám dvě tabulky. První (Tab. 10) se týká rozhodování zastupitelstva městské části ve věcech patřících do samostatné působnosti, druhá (Tab. 11) pak vyhrazení pravomocí o majetkoprávních úkonech.

Tab. 10 Rozhodování zastupitelstva městského obvodu / městské části

Ve věcech patřících do samostatné působnosti je zastupitelstvu MO/MČ vyhrazeno:	Brno	Ostrava	Plzeň	Pardubice	Opava	Liberec	Ústí n. Labem
Schvalovat program rozvoje MO/MČ	A	D	D	A	A	A	A
Schvalovat rozpočet MO/MČ a závěrečný účet MO/MČ	A	A	A	A	A	A	A
Zřizovat trvalé a dočasné peněžní fondy MO/MČ	A	A	A	A	A	A	A
Zřizovat a rušit příspěvkové organizace MO/MČ	A	A	N	N	N	N	N
Zřizovat a rušit organizační složky MO/MČ	A	A	A	A	N	N	C
Rozhodovat o založení nebo rušení právnických osob MO/MČ	B	N	N	N	N	N	C
Navrhovat zástupce MO/MČ do ostatních orgánů obchodních společností, v nichž má MO/MČ	A	N	N	N	N	N	N
Vydávat obecně závazné vyhlášky MO/MČ	N	N	N	N	N	N	N
Rozhodovat o vyhlášení místního referenda na území MO/MČ	A	A	A	D	A	A	N
Navrhovat změny katastrálních území uvnitř MO/MČ	D	D	N	D	D	N	D
Určovat funkce, pro které budou členové zastupitelstva MO/MČ uvolněni	A	A	A	A	A	A	A
Zřizovat a rušit výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce	A	A	A	A	A	A	A
Volit z řad členů zastupitelstva MO/MČ starostu, místostarosty a další členy rady (radní) a odvolávat je z funkce, stanovit počet členů rady	A	A	A	A	A	A	A
Stanovit výši odměn neuvolněným členům zastupitelstva MO/MČ	A	A	A	A	A	A	A
Zřizovat a zrušovat obecní policii	N	N	N	N	N	N	N
Rozhodovat o spolupráci MO/MČ s jinými obcemi a o formě této spolupráce	N	N	N	N	N	N	N
Rozhodovat o názvech ulic a dalších veřejných prostranství	N	D	A	D	N	N	D
Udělovat a odnímat čestné občanství MO/MČ	N	N	N	N	N	N	N
Udělovat a odnímat ceny MO/MČ	N	A	N	N	N	N	N

Tab. 11 Majetkoprávní rozhodování zastupitelstva městského obvodu / městské části

Zastupitelstvu MO/MČ je vyhrazeno rozhodování o těchto majetkoprávních úkonech:	Brno	Ostrava	Plzeň	Pardubice	Opava	Liberec	Ústí n. Labem
převod svěřených nemovitých věcí včetně vydání nemovi-	N	B	N	N	N	N	A

tostí podle zvláštních zákonů, převod bytů a nebytových prostorů z majetku města							
nabytí nemovitých věcí	A	B	N	D	N	N	A
poskytování věcných darů	A	A	A	A	A	A	A
poskytování dotací	A	A	A	A	N	N	A
uzavření smlouvy o sdružení a poskytování majetkových hodnot podle smlouvy o sdružení, jehož je MO/MČ účastníkem	C	N	N	N	N	N	N
peněžité i nepeněžité vklady do právnických osob	N	N	N	A	N	N	A
vzdání se práva a prominutí pohledávky	A	A	N	A	N	N	A
zastavení movitých věcí nebo práv	A	N	N	A	N	N	A
dohody o splátkách	A	A	N	A	N	N	A
postoupení pohledávky	A	A	A	N	N	N	A
uzavření smlouvy o přijetí a poskytnutí úvěru nebo půjčky	C	N	C	A	N	N	A
zastavení nemovitých věcí	N	N	N	N	N	N	A
vydání komunálních dluhopisů	N	N	N	N	N	N	N

Abych dokázal srozumitelně porovnat jednotlivé kompetence zastupitelů městských částí, či městských obvodů převedl, jsem písmena v tabulce na konkrétní čísla tak, aby číslo odpovídalo síle svěřených kompetencí. Tedy „A“ jsem nahradil číslem „4“, „B“ číslem „3“, „C“ číslem „2“, „D“ číslem „1“ a „N“ číslem „0“. Po numerickém součtu vyšla jednotlivá města v kategorii „Rozhodování zastupitelstva městského obvodu / městské části“, v pořadí: Brno, Ostrava, Plzeň, Pardubice, Ústí nad Labem, Opava, Liberec, tak jak je vidět z následující tabulky (Tab. 12), včetně procentuelního rozložení jednotlivých kompetencí. U vyhrazení pravomocí týkající se majetkoprávních úkonů vyšla jednotlivá města v pořadí: Ústí nad Labem, Brno, Pardubice, Ostrava, Plzeň, Opava, Liberec, tak jak je vidět z tabulky (Tab. 13), včetně procentuelního rozložení jednotlivých kompetencí.

Tab. 12 Autonomie rozhodování zastupitelstva městského obvodu / městské části

Název SM	numerický součet	procentuelní rozložení kompetenčních sil				
		A	B	C	D	N
Brno	48	58%	5%	0%	5%	32%
Ostrava	43	53%	0%	0%	16%	31%
Plzeň	37	47%	0%	0%	5%	47%
Pardubice	35	42%	0%	0%	16%	42%
Ústí nad Labem	34	37%	0%	11%	11%	42%
Opava	33	42%	0%	0%	5%	53%
Liberec	32	42%	0%	0%	0%	53%

Tab. 13 Autonomie majetkoprávního rozhodování zastupitelstva městského obvodu / městské části

Název SM	numerický součet	procentuelní rozložení kompetenčních sil				
		A	B	C	D	N
Ústí nad Labem	44	85%	0%	0%	0%	15%
Brno	32	54%	0%	15%	0%	31%
Pardubice	29	54%	0%	0%	8%	38%
Ostrava	26	27%	18%	0%	0%	6%
Plzeň	14	23%	0%	8%	0%	69%
Opava	4	8%	0%	0%	0%	92%
Liberec	4	8%	0%	0%	0%	92%

Při srovnávání lze upozornit, které kompetence všechna členěná statutární města svěřila beze zbytku svým městským obvodům, či městským částem, a které jim zastupitelstvo města nesvěřilo vůbec. U věcí patřících do rozhodování zastupitelstva městského obvodu či městské části v samostatné působnosti (Tab. 10) se jedná o jednu třetinu zkoumaných kompetencí, které statutární město svěřilo úplně (šest z devatenácti). Jedná se o kompetence týkající určování funkcí, rušení výborů, volení starosty, místostarosty a ostatní členy rady a stanovování výše jejich odměn a schvalování rozpočtu, závěrečných účtů a zřizování peněžních fondů. Mezi pravomoci, které jsou statuty vyhrazeny pouze zastupitelstvu města, patří pouze vydávání obecně závazných vyhlášek, což je zcela pochopitelné jelikož tato pravomoc je výslovně městským obvodům a městským částem § 134, odst. 2) zákona 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení) upřena, rozhodování o spolupráci městských obvodů a městských částí s jinými obcemi a udělování či odnímání čestných občanství městských obvodů a městských částí. Udělovat a odnímat ceny mohou pouze městské obvody v Ostravě. Jde také vidět, které z členěných statutární měst jsou ke svým městským obvodům či městským částem v této oblasti liberálnější. Vidíme, že pouze Brno a Ostrava svým městským obvodům a městským částem svěřila plné pravomoci ve více jak padesáti procentech. Oproti tomu Liberec a Opava jsou jedinými dvěma statutárními městy, které více jak v padesáti procentech nesvěřily svým městským částem a městskému obvodu samostatné pravomoci vůbec.

U vyhrazení pravomocí týkající se majetkoprávních úkonů vyšla jednotlivá města v pořadí Ústí nad Labem, Brno, Pardubice, Ostrava, Plzeň, Opava, Liberec, tak jak je vidět z tabulky (Tab. 13), včetně procentuelního rozložení jednotlivých kompetencí. Lze upozornit, že svěřených úplných pravomocí je v tomto případě méně. Pouze poskytování věcných

darů je umožněno všem městským obvodům a městským částem napříč členěnými statutárními městy, naproti tomu všem je zakázáno vydávání komunálních dluhopisů. Ostatní pravomoci jsou buď poradní pravomoci, nebo s určitým omezením (pouze z předchozím souhlasem rady či zastupitelstva města). V autonomii majetkoprávních rozhodování je absolutně nejliberálnější statutární město Ústí nad Labem, které svěřilo úplné majetkoprávní rozhodování zastupitelstvu městských obvodů v osmdesáti pěti procentech. Mezi další poměrně liberální statutární města jsou Brno a Pardubice, která svěřila neomezené rozhodování v majetkových věcech ve více jak padesáti procentech. Opět Opava a Liberec svým městským částem a městskému obvodu toho z majetkoprávního rozhodování moc nesvěřila. Z devadesáti dvou procent nemohou rozhodovat o majetkoprávních úkonech vůbec. To ostravským městským obvodům je svěřena „úplná“ majetkoprávní pravomoc pouze z dvaceti sedmi procent, což ve srovnání s ostatním není příliš, avšak úplný zákaz rozhodování o majetkoprávních věcech má pouze v šesti procentech, což je absolutně nejméně ze všech členěných statutárních měst.

Z celkového porovnání mi pak jako nejliberálnější členěná statutární města, která svěřila svým městským obvodům a městským částem relativně velkou samosprávnou rozhodovací pravomoc, vychází Brno, Ústí nad Labem a Ostrava. Přesným opakem je Liberec a Opava, což jsou také jediná dvě města, která své území člení pouze z části, a to bude zřejmě i ten důvod.

3.3 Vzájemná součinnost mezi orgány města a orgány městských obvodů a městských částí

Statuty jednotlivých statutárních měst vyčlenili vzájemnou součinnost mezi jednotlivými orgány různě. Až na Ostravu, Opavu a Ústí nad Labem je tato součinnost pojata značně rozdílně, mnohdy i originálně a každé město se zaměřilo na jinou oblast. V Brně je součinnost vymezena povinnostmi vzájemným zasíláním usnesení zastupitelstev a rady, povinnostmi městských částí v předávání údajů a podkladů potřebných ke zpracování souhrnných materiálů za město a ve vykazovací a oznamovací povinnosti. Součinnost v Brně se také týká vytváření veřejně prospěšných prací, kdy starostové městských částí jsou zmocněni k uzavírání dohod o vytváření veřejně prospěšných prací pro územní obvod městské části. Je dále stanoveno, že město soustřeďuje požadavky městských částí na provedení obecně prospěšných prací a předává je Městskému soudu v Brně a městské části předávají městu požadavky na provedení obecně prospěšných prací. Poměrně rozsáhle je součinnost mezi

orgány města a orgány městských obvodů vymezena v Ostravě. Ve statutu je stanoveno, že město nezavazují právní úkony orgánů městských obvodů učiněné nad rámec působnosti svěřené statutem. V Ostravě je v části týkající se vzájemné součinnosti stanovena řada povinností městských obvodů. Jsou povinni vzájemně zveřejňovat na úřední desce informace o konání zasedání zastupitelstev. Městský obvod je povinen zveřejnit vyhlášky města a nařízení města. Městské obvody jsou povinny zaslat stanovisko, týkající se samosprávy městského obvodu pokud o to orgán města požádá, předložit radě města právní dokumenty související s plněním úkolů městského obvodu v samostatné působnosti pokud o to požádá, poskytnout všechny potřebné podklady, v případech kdy je město centrálním zadavatelem dle § 3 odst. 2 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách. Povinnost městského obvodu udělit slovo primátorovi na zasedání zastupitelstva městského obvodu, pokud o to požádá, pokládám za samozřejmost. Starostové, pokud to statut vyžaduje, žádají radu města o vydání souhlasu nebo stanoviska, které má platnost pouze 12 měsíců a dále starostové zasílají primátorovi informace o ohlášení, zahájení (příp. průběhu) kontroly vykonávané vnějšími kontrolními orgány a odpovídají za podání informace primátorovi o přijatých opatřeních městského obvodu k odstranění zjištěných nedostatků. Zastupitelstvo městského obvodu má možnost požádat zastupitelstvo města o výjimku ze závazných limitů stanovených statutem, mimo ty stanové zákonem. Posledním ustanovením je informace, že orgány města a orgány městských obvodů vykonávají správní rozhodnutí jim vydaná. U Opavského statutu lze spatřit nevídanou totožnost téměř všech jeho článků s Ostravským statutem. Statut v této části má sice méně ustanovení, ale ta která se shodují, se shodují doslova. Je tedy jasné, že opavští tvůrci statutu se nechali velice inspirovat ostravským (statutem), či naopak. Ve statutu je navíc pouze povinnost vzájemného zasílání usnesení, ta ale ve Statutu města Ostravy až do novely č. 9/2009 byla také. A tak jedinou originalitou statutu města Opavy zůstává ustanovení týkající se vytvoření sboru starostů. V Plzni je vzájemná součinnost věnována orgánům s celoměstskou působností, které jsou povinny přihlížet k požadavkům a podnětům orgánů městských obvodů. Naproti tomu jsou orgány městských obvodů při svém rozhodování v oblasti samostatné působnosti povinny přihlížet k usnesením a pokynům orgánů s celoměstskou působností. Tyto orgány jsou dále povinné se navzájem informovat v dostatečném předstihu o věcech, které se jich týkají. Plzeň má statutem urče-

ná pravidla týkající se písemností v samostatné působnosti.⁹¹ Tyto písemnosti jsou povinni vyřídit nejpozději do 30 dnů, pokud by to příslušný orgán nestihl, je povinen v této lhůtě uvědomit žadatele o důvodech, které vedou k prodloužení termínu, nebo nemožnosti věc vůbec vyřídit. Pardubice v části statutu zabývající se vzájemnou součinností zdůrazňují, že orgány města a městských obvodů v samostatné působnosti jsou samostatné a vzájemně respektují svá postavení a stanoviska. Právo účasti na zasedání zastupitelstva jak primátora, náměstků a pověřených radních města (na zasedání městských obvodů), tak starostů a místostarostů (na zasedání zastupitelstva města) s poradním hlasem je zas originalitou v Pardubicích. I koordinované porady tajemníků a vedoucích odborů statutárního města svolávané tajemníkem magistrátu jsou pouze ve statutu Pardubic. Cílem těchto porad je optimální výkon veřejné správy. Orgány městských obvodů v Pardubicích jsou vázání usnesením Zastupitelstva a Rady města Pardubice v záležitostech, které nebyly zákonem nebo statutem svěřeny městskému obvodu. Podobně jako v Pardubicích Statut města Liberce zdůrazňuje, že orgány měst jsou nezávislé a vzájemně se respektují a stejně jako v Pardubicích se může primátor nebo jeho pověřený zástupce zúčastnit jako host na zasedání zastupitelstva městského obvodu s poradním hlasem. Platí to i naopak. Ustanovení magistrátu města týkající se přezkoumávání rozhodnutí orgánů městského obvodu ve správním řízení, kontrolování a koordinování pokládám za zbytečné, jelikož je to povinnost dána zákonem. Největší podobenství skrývá Statut města Ústí nad Labem. Ten stejně jako Pardubický a Liberecký statut v části týkající se součinnosti, zdůrazňuje nezávislost orgánů a podobně jako v Brně a Opavě je dána povinnost orgánů navzájem si zasílat svá usnesení. I ustanovení o magistrátu jakožto orgánu, který přezkoumává rozhodnutí městských obvodů má podobenství v Pardubickém statutu. Ustanovení o svolávání porad se starosty městských obvodů je podobné s opavským sborem starostů.

3.4 Zdroje peněžních příjmů městských obvodů a městských částí

Zdroje příjmů členěných statutárních měst jsou pochopitelně upraveny příslušnými zákony.⁹² V globále se příjmy těchto měst dají rozdělit na daňové příjmy (příjmy z místních a správních poplatků, pokuty, podíl na daňových výnosech), nedaňové příjmy (příjmy z ma-

⁹¹ Ty v přenesené působnosti jsou vyřizovány například v souladu se zákonem č. 500/2004 Sb. správní řád.

⁹² Např. zákon č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní, zákon č. 565/90 Sb. o místních poplatcích, zákony o státním rozpočtu apod.

jetku a majetkových práv, z vlastní hospodářské činnosti), kapitálové příjmy (příjmy z prodeje nemovitostí) a na dotace, dary a peněžní příspěvky. Rozdíly mezi zdroji městských obvodů a městských částí jsou citelné.

Daňové příjmy (příjmy z místních a správních poplatků, pokuty, podíl na daňových výnosech): Místní poplatky jsou zdrojem příjmu v každé městské části i v městském obvodu napříč členěnými statutárními městy. Každé členěné statutární město však přistoupilo ke svěřeni jednotlivým poplatkům různě. Pravidlem je, že se jedná o poplatky vybíraných na území jednotlivých městských částí či městských obvodů, kde jsou tyto obvody, či části správcem poplatku. V Ústí nad Labem, v Liberci a Plzni jsou příjmem městských obvodů všechny místní poplatky. V Ostravě a v Brně to jsou také všechny poplatky, mimo poplatků za TKO. V Brně pak ještě mimo poplatků za vjezd motorových vozidel do vybraných částí města. V Opavě a Pardubicích jsou pak místní poplatky vyjmenovány doslova. V Opavě to jsou poplatky ze psů, za provozování výherních hracích přístrojů, za zvláštní užívání VP. V Pardubicích poplatky za zvláštní užívání VP, ze psů, ze vstupného, za provozovaný výherní hrací přístroj, za povolení vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí města, za TKO, z řízených skládek, za malé zdroje znečištění. Správní poplatky a pokuty náleží všem městským částem a městským obvodům bez rozdílu. Podíl na daňových příjmech má většina statutárních měst. Pouze městské části v Brně a městské obvody v Ústí nad Labem nemají žádný příjem z daňových výnosů. Množství finančních prostředků z daňových výnosů je však u Ostravy, Plzně, Pardubic, Opavy a Liberce různá, tak jak ukazuje následující tabulka (Tab. 14, symbolem A je vyznačena skutečnost, že městský obvod s touto pravomocí disponuje, symbol N, že nikoli). Vidíme, že mezi největší příjemce daňových příjmu patří Liberecký městský obvod Vratislavice nad Nisou a městské části v Opavě. Naopak ostravským městským obvodům náleží pouze výnos daně z nemovitostí, které se nacházejí na daném území městského obvodu. Výsledkem tohoto srovnání je tedy skutečnost, že největším příjemcem daňových příjmů jsou městské obvody v Pardubicích a Liberci a městské části v Opavě.

Tab. 14 Daňové příjmy Ostravy, Plzně, Pardubic, Opavy a Liberce

Druh daňový příjmu náležející jednotlivým městským obvodům, či městským částem	Ostrava	Plzeň	Pardubice	Opava	Liberec
Výnos daně z nemovitostí	A	N	A	N	A

Podíl výnosu z DPH	N	A	A	A	A
Podíl výnosu daně z příjmu FO	N	A	A	A	A
Podíl výnosu daně z příjmu PO	N	N	A	A	A
30 % výnosů záloh na dani z příjmu FO	N	N	N	A	A
Daň příjmu PO, kdy poplatníkem je městský(á) obvod(část)	N	N	N	N	A

Podíly jednotlivých výnosů daní pak stanovuje procentní podíl a koeficient určený jednotlivými městy či násobek počtu obyvatel městského obvodu.

Nedaňové příjmy (příjmy z majetku a majetkových práv, z vlastní hospodářské činnosti): Mezi tyto příjmy u všech městských obvodů a městských částí statutárních měst patří příjmy z vlastní hospodářské činnosti a v Brně a Ústí nad Labem navíc příjmy z hospodářské činnosti právnických osob zřízených příslušnou městskou částí, či městským obvodem a dále příjmy z majetkových práv svěřeného majetku, především z nájmu. Ostravským městským obvodům také náleží příjem z majetkových práv svěřeného majetku a také příjem z prodeje nalezeného majetku (mimo psů) a v Pardubicích dokonce podíl 25% vybraného nájemného nesvěřených pozemků nacházejících se na území městských obvodů.

Kapitálové příjmy (příjmy z prodeje nemovitostí): U kapitálových příjmů je stav jednotlivých měst při ponechání finančních prostředků z prodeje nemovitého majetku opravdu velice různorodý. Městským obvodům v Ústí nad Labem a Liberci náleží veškeré příjmy z prodeje nemovitého majetku ovšem s tím, že pouze v Ústí nad Labem o prodeji rozhodují příslušný městský obvod. Naopak v Plzni, v Opavě a v Pardubicích výnosy z prodeje nemovitého majetku ležících v jednotlivých městských obvodech, či částech náleží městu (podrobněji viz Majetek města, který se svěřuje městským obvodům a městským částem, a rozsah oprávnění městských obvodů a městských částí při nakládání s tímto majetkem a při výkonu s tím souvisejících práv). Navíc v Plzni je v ustanovení čl. 28a, odst. 8) statutu dána možnost zastupitelstvu města snížit městskému obvodu v průběhu roku jeho vlastní příjmy v případech, je-li zřejmé, že je ohroženo plnění rozpočtu města nebo pokud bylo zjištěno špatné hospodaření městského obvodu. U Brna a Ostravy je výnos z prodeje svěřeného nemovitého majetku stanoven podílem. V případě Statutárního města Brna náleží městským částem 10 % z kupní ceny nemovitostí svěřených městské části prodaných dle „Pravidel prodeje domů, bytů a nebytových prostor v těchto domech včetně pozemků z vlastnictví města Brna do vlastnictví právnických a fyzických osob“ a 20% z prodeje

ostatního nemovitého majetku sníženou o částku rovnající se dani z převodu nemovitostí.⁹³ V Ostravě je situace ještě komplikovanější. Kapitálové příjmy rozpočtu městského obvodu tvoří příjmy z prodeje nemovitého majetku, jenž byl pořízen vlastní investiční výstavbou městského obvodu. V případě, že se na výstavbě podílelo město je městský obvod povinen odvézt 50% městu, po předchozím odpočtu daně z převodu nemovitostí. Dále příjmy z prodeje bytových a rodinných domů, pozemků zastavěných těmito domy a pozemků funkčně souvisejících s těmito domy. V ostatních případech je příjem městského obvodu 50 % prodejní ceny po předchozím odpočtu daně z převodu nemovitostí.

Dotace, dary a peněžní příspěvky: Dotace z rozpočtu města, kraje a dotace ze státního rozpočtu mohou do svých rozpočtů zařadit všechny městské části a městské obvody mimo městských obvodů v Pardubicích a v Plzni. Dary a peněžní příspěvky mohou tvořit příjmovou část rozpočtu všech městských částí a městských obvodů.

3.5 Druhy výdajů v souvislosti s plněním úkolů v samostatné a přenesené působnosti

U výdajů statutárních měst, po prostudování jednotlivých statutů, mohu konstatovat, že mezi nimi v této oblasti není velký rozdíl. Spíš jde o různé formulace či upřesňování. V zásadě se jedná o totožné výdaje, týkající se běžného provozu a investičních potřeb. Jako například úhrada závazků, výdaje na vlastní činnost, výdaje spojené s péčí o vlastní majetek, výdaje spojené s výkonem státní správy, úhrady úroků z půjček a úvěrů přijatých z pověření města, dary a příspěvky, pokuty a sankce, výdaje na činnost organizací zřízených městem v rozsahu jejich zřizovacích listin apod.

3.6 Způsob projednání návrhů obecně závazných vyhlášek a nařízení města s městskými obvody a městskými částmi a způsob jejich zveřejňování v městských obvodech a městských částech

U způsobu projednání návrhu OZV a nařízení města panuje ve statutech mezi členěnými statutárními městy rovněž vzácná shoda a jednotlivé články týkající se těchto právních předpisů města jsou až na drobné rozdíly shodná. Statut Pardubice a statut Ústí nad Labem

⁹³ Při prodeji nemovitého majetku skutečného do 6.11.2003 byl odvod ve výši 50% po odečtení částky rovnající se dani z převodu nemovitostí.

například téměř doslova. Všechny města zdůrazňují, že obecně závazné vyhlášky města patří do samostatné působnosti města a nařízení města do přenesené působnosti města a že orgány městského obvodu, či městských částí nemohou pro svůj obvod, či část vydávat právní předpisy. Kompetentním orgánem města ke schválení OZV je zastupitelstvo města, ke schválení nařízení je to rada města. V Plzni má možnost OZV přijat též rada města, avšak taková vyhláška může být přijata pouze v neodkladných případech a na nejbližším zasedání zastupitelstva jim musí být schválena. Statuty rovněž upravují postup před konečným schválením OZV. V Ostravě se OZV, mimo úpravy statutu, předkládání k projednání městským obvodům – blíže se neurčuje jakému orgánu, s tím že lhůta pro projednání je 30 dní. V Pardubicích konzultují navrhovaný text OZV s odbory úřadu městských obvodů, s lhůtou ne kratší jak 30 dnů. V Brně návrh OZV zasílá zpracovatel k připomínkám zastupitelstvu městské části, které se návrh týká. I zde je lhůta 30 dnů. Brno má ve statutu navíc upraveno, kdo je oprávněn předkládat návrhy OZV. Jsou jimi členové zastupitelstva města, rady města a starostové městských částí. V Liberci předkládá zpracovatel text orgánům městského obvodu, avšak není uvedeno, který orgán je kompetentní k projednání. Lhůta je stanovena na 15 dní. V Opavě podobně jako v Liberci a Ostravě zasílá zpracovatel k připomínkování návrh OZV městským částem bez specifikace konkrétního orgánu. Lhůta je zde 30 dnů, v případě naléhavého obecního zájmu pak nejméně 10 pracovních dnů. V Plzni před projednáním na městě jej také zašlou k vyjádření blíže nespecifikovaným městským orgánům a lhůta pro vyjádření nesmí být kratší jak 30 dnů. V Ústí nad Labem konzultují odbory magistrátu navrhovaný text s příslušnými odbory úřadů městských obvodů. Lhůta pro zpracování připomínek není statutem stanovena. Přehledně jsem shora uvedené skutečnosti seřadil do následující tabulky (Tab. 15)

Tab. 15 Projednání OZV před jeho schválením

	před schválení projednává	lhůta pro zpracování připomínek
Brno	zastupitelstvo městské části	30
Ostrava	městský obvod	30
Plzeň	městských orgánům	30
Pardubice	odbory úřadu městských obvodů	30
Opava	městské části	30
Liberec	orgánům městského obvodu	15
Ústí n.Labem	odbory úřadů městských obvodů	-

U nařízení města je postup některých měst rozdílný. Ostrava nařízení města neprojednává s nikým, v Pardubicích a v Ústí nad Labem je u postupu vydávání nařízení uvedeno, že se

obdobně postupuje jako při vydávání vyhlášek. V Brně mohou návrhy nařízení předkládat tajemník magistrátu, odbory magistrátu a tajemníci úřadů městských částí. Po zpracování zasílá město nařízení k připomínkám radě městské části, které se návrh týká. Lhůta na vyjádření je 15 dní. V Liberci předkládá zpracovatel návrh nařízení orgánům městského obvodu, avšak není uvedeno, který orgán je kompetentní k projednání. Lhůta je stanovena na 15 dní. V Opavě se návrh nařízení předkládá starostům jednotlivých městských částí k připomínkování, a to nejméně 30 dnů. V případě naléhavého obecního zájmu pak pouze 5 pracovních dnů. V Plzni před projednáním na městě zašlou návrh nařízení k vyjádření bližším nespécifikovaným městským orgánům a lhůta pro vyjádření nesmí být kratší jak 30 dnů. Přehledně jsem shora uvedené skutečnosti seřadil do následující tabulky (Tab. 16)

Tab. 16 Projednání nařízení města před jeho schválením

	před schválením projednává	lhůta pro zpracování připomínek
Brno	rada městské části / starosta	15
Ostrava	-	-
Plzeň	městských orgánům	30
Pardubice	odbory úřadu městských obvodů	30
Opava	starosta	30
Liberec	orgánům městského obvodu	15
Ústí n.Labem	odbory úřadů městských obvodů	-

3.7 Způsob projednání územně plánovací dokumentace města a programu rozvoje města s městskými obvody a městskými částmi

Zastupitelstvo města Brna vydává územní plán a regulační plány opatření obecné povahy, a to po projednání v zastupitelstvech městských částí. Program rozvoje také schvaluje zastupitelstvo a městské části zpracovávají program rozvoje městské části. V Ostravě se městské části pouze vyjadřují k územnímu plánu, regulačnímu plánu a programu rozvoje města. V Liberci městský obvod v samostatné působnosti zpracovává program rozvoje svého území, a to v souladu s plánem hospodářského rozvoje města a schválenou územně plánovací dokumentací města. Naprosto stejně tomu je i v Opavě, tam se navíc městské části vyjadřují k územnímu plánu, regulačnímu plánu a programu rozvoje města i městských částí. V Pardubicích k projednávané územně plánovací dokumentaci a územně plánovacím podkladům městské obvodu vydávají svá stanoviska. Ve věci rozvoje města městské obvody dávají podněty týkající se rozvoje města a zpracovávají svůj program rozvoje, který musí být v souladu s celkovou koncepcí rozvoje města. V Plzni městské orgány roz-

hodují o pořízení územně-plánovací dokumentace a vydávají stanoviska a námitky k zásadám územního rozvoje. Městské obvody opět pouze doporučují orgánům města zajištění plánu rozvoje města a vydávají doporučující stanoviska ke strategickým, koncepčním a územně-plánovacím dokumentacím. V Ústí nad Labem městské obvody opět jen předkládají podněty a záměry orgánům města.

3.8 Majetek města, který se svěřuje městským obvodům a městským částem, a rozsah oprávnění městských obvodů a městských částí při nakládání s tímto majetkem a při výkonu s tím souvisejících práv

Rozsah oprávnění týkající se svěřeného movitého majetku je ve všech městech de-facto shodný. Statuty své formulaci týkající se svěřeného movitého majetku si jsou podobné. Vždy se jedná o majetek, který byl městským obvodům a městským částem svěřen při jejich vzniku, nebo odkazují na den účinnosti zákona č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení), případně dodávají, že se jedná o movitý majetek, který jim byl svěřen po tomto dni a ten majetek, který nabyl za vlastní prostředky. Převody movitého majetku jsou ve statutech členěných statutárních měst bez omezení.

To rozsah oprávnění týkající se nemovitého majetku, který byl městským obvodům nebo městským částem svěřen je v členěných statutárních městech značně rozdílný. Lze vypočítat dva modely svěřeného nemovitého majetku.

První je statuty upraven explicitním vyjmenováním svěřeného majetku (vždy v příloze statutu). Do této skupiny patří Opava, Plzeň, Pardubice a Brno. V Opavě je městským částem svěřen nemovitý majetek, ke kterému měl městských obvodů právo hospodařit ke dni účinnosti zákon č. 128/2000 Sb., nebo který jim byl svěřen po tomto dni, nebo který sami nabyly. Svěřený nemovitý majetek není podobně jako v Pardubicích svěřen všem městským částem. Svěřený nemovitý majetek má pouze sedm městských částí a jejich počet je rovněž zanedbatelný.⁹⁴ Z majetkoprávních úkonů je městským částem svěřeno pouze uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčkách. V Plzni je nemovitý majetek obvodům svěřen taxativně v příloze statutu a ani tady se nejedná o nějak rozsáhlý seznam nemovitostí.

⁹⁴ Městská část Vlastovičky čtyři budovy, Městská část Milostovice pět budov a tři pozemky, Městská část Podvihov 4 budovy, Městská část Vávrovice dvacet dva pozemků, Městská část Malé Hoštice dvě budovy, Městská část Suché Lazce tři budovy a jeden pozemek, Městská část Komárov šedesát pět pozemků.

Se svěřeným majetkem městské obvody nakládají samostatně v plném rozsahu vlastnických práv, vyjma zcizování a zastavování tohoto majetku. O pronájmu rozhodují s předchozím souhlasem magistrátu. Nemovitý majetek v Pardubicích je svěřen pouze čtyřem městským obvodům. Jedná se pouze o budovy a jejich počet je rovněž zanedbatelný.⁹⁵ Městské obvody nejsou oprávněny zcizovat, poskytovat záruky, nebo jakkoli zatížit jim svěřený nemovitý majetek. Ten pouze udržují, provádějí nezbytná opatření, aby nedošlo ke zničení nebo zneužití. Městské obvody využívají všechny prostředky na jeho ochranu a uplatňují nároky na náhradu škody a také se vyjadřují k záměrům nakládání s nemovitostmi na jejich území. V Brně je městským obvodům svěřen nemovitý majetek, se kterým hospodařili ke dni účinnosti zákon č. 128/2000 Sb., nebo který jim po tomto dni byl svěřen, nebo který po tomto datu sami nabyly. U Brna na rozdíl od Opavy, Plzně a Pardubic se jedná o mnohatisícový výčet nemovitostí. Městské části v Brně nemohou však tyto nemovitosti zcizovat. O zcizení rozhoduje zastupitelstvo města po předchozím stanovisku městské části. Je dovolen pouze převod vlastnictví jednotek v domech, včetně podílů na společných částech domu a na pozemku zastavěném domem s výjimkou městské části Brno-Židenice. Městské části mohou uzavírat nájemní smlouvy a smlouvy o výpůjčce. Dojde-li ke sporu ohledně majetku města mezi městem a městskou částí, rozhoduje s konečnou platností Zastupitelstvo města Brna.

U druhého modelu není majetek ve statutech výslovně vyjmenován. Druhý model svěřuje obvodům a částem všechen majetek nacházející se na území městského obvodu nebo městské části, do této skupiny patří Liberec, Ústí nad Labem a Ostrava. V Liberci je městskému obvodu svěřen nemovitý majetek, který je umístění v katastrální území Vratislavice nad Nisou a ke kterému měl městských obvod právo hospodařit ke dni účinnosti zákon č. 172/91 Sb. o přechodu některých věcí z majetku ČR do vlastnictví obcí, nebo který sami nabyly. Ačkoliv má městský obvod svěřen veškerý nemovitý majetek, který se nachází v jeho katastrálním území (až na drobné výjimky), tak není oprávněn jakkoli zcizovat, zatěžovat, nebo ho poskytovat jako záruku.⁹⁶ Městský obvod je ale oprávněn uzavírat nájemní smlouvy s výjimkou pronájmu bytů. Statutární město Ústí nad Labem městským obvodům svěřilo nemovitý majetek, se kterým hospodařili ke dni účinnosti zákon č. 128/2000

⁹⁵ Městský obvod Pardubice IV devět budov, Městský obvod Pardubice IV tři budovy, Městský obvod Pardubice VII osm budov a Městský obvod Pardubice VIII tři budovy.

⁹⁶ Avšak příjmy z jeho prodeje jsou součástí rozpočtu městského obvodu.

Sb., nebo který jim po tomto dni byl svěřen, nebo který po tomto datu sami nabyly. Jedná se opět o majetek, který se nachází na území městských obvodů mimo nemovitostí nacházejících se v katastrálním území Ústí nad Labem. Orgány městských obvodů jsou oprávněny činit veškeré majetkoprávní kroky s předchozím souhlasným stanoviskem magistrátu města. V případě zamítavého stanoviska, kdy městských obvodů trvá svém, rozhodne s konečnou platností zastupitelstvo nebo rada města (podle svěřených kompetencí). V Ostravě je městským obvodům svěřen nemovitý majetek, se kterým hospodařili ke dni účinnosti zákon č. 128/2000 Sb. (což byly nemovitosti na území jednotlivých městských obvodů, které jim byly svěřeny OZV 10/1992, Statutem města Ostravy), nebo který jim byl svěřen po tomto dni, nebo který po tomto datu sami nabyly. Městské obvody v Ostravě mohou prodávat bytové a rodinné domy, včetně jejich součástí a příslušenství, zastavěných pozemků a pozemků funkčně souvisejících vždy po předchozím souhlasu rady města. Ostatní prodej majetku mohou realizovat, po vyhlášení záměru prodeje zastupitelstvem města, pokud si zastupitelstvo města prodej nevyhradí samo. Městské obvody v Ostravě jsou zmocněny i ve věci uzavírání nájemních smluv, věcných břemenech, smluv o výpůjčce, nabývání nemovitostí. Některé z těchto smluv vyžadují předchozí souhlas rady města.

Protože pravomoci jednotlivých městských obvodů a městských částí jsou při nakládání s nemovitostmi rozdílné, vytvořil jsem pro přehledné porovnání tabulku (Tab. 17) všech členěných statutárních měst, kde jsem vyznačil nejvýznamnější nakládání s nemovitostmi (symbolem A je vyznačena skutečnost, že městský obvod s touto pravomocí disponuje, symbol N, že nikoli).

Tab. 17 Vybrané nakládání městských obvodů a městských částí s nemovitým majetkem

	Brno	Ostrava	Plzeň	Pardubice	Opava	Liberec	Ústí n. Labem
nabývání nemovitostí	A	A	N	N	N	N	A
zcizování nemovitostí	N	A	N	N	N	N	A
zastavování, ručení nemovitostí	N	N	N	N	N	N	A
zatěžování nemovitostí věcnými břemeny	N	A	A	N	N	N	A
uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčkách	A	A	A	N	A	A	A
pronajímání nebytových prostor	A	A	A	A	N	N	A
pronajímání bytů	A	A	N	A	N	N	A

Z vytvořené tabulky vyplývá, že nejliberálněji se ke svěřenému nemovitému majetku postavilo statutární město Ústí nad Labem, Ostrava a Brno. Opakem je Liberec a Opava.

3.9 Rozsah oprávnění městských obvodů a městských částí zakládat, zřizovat a rušit právnické osoby a organizační složky

Zákonná povinnost upravení rozsahu městských obvodů a městských částí týkající se zakládání, zřizování a rušení právnických osob a organizačních složek je upravena v šesti ze sedmi členěných statutárních měst. Ustanovení o právnických osobách a organizačních složkách není upraveno v statutu Statutárního města Opava. Pouze je upravena působností městských částí, které spolupracují s orgány města při zadávání úkolů a plánů činností společnosti Technické služby Opava s.r.o., jenž je zřízena městem. Nenalezl jsem žádnou judikaturu, která by řešila postih za absenci tohoto zákonného ustanovení. V ostatních statutárních městech jsou tyto povinnosti řešeny obdobně. Pravomoci jsou rozloženy mezi zastupitelstvo města a zastupitelstvo městské části. V Brně zastupitelstvo městské části zřizuje a ruší příspěvkové organizace nebo organizační složky městské části, zakládá a ruší obecně prospěšné společnosti, pokud neobdrží do 60 dnů ode dne oznámení záměru zřízení nebo zániku těchto organizací a organizačních složek od Rady města Brna zamítavé stanovisko. Dále mohou zastupitelé městské části zakládat právnické osoby, ovšem po předchozím souhlasu Zastupitelstva města Brna. V Liberci zakládá, zřizuje a ruší právnické osoby zastupitelstvo města. Zastupitelstvo městského obvodu je oprávněno na svém území zřizovat a rušit pouze předškolní zařízení, základní školu a školská zařízení jim sloužící a vykonávat úkoly jejich zřizovatele. V Pardubicích má zastupitelstvo města pravomoc „zakládat a zřizovat právnické osoby a zařízení, případně je rušit a svým vkladem vstupovat do obchodních společností a nadací. Městské obvody tato oprávnění nemají. Městské obvody mohou zakládat organizační složky města pro činnosti, které jsou v jejich kompetenci“.⁹⁷ V Plzni je opět zakládání a zřizování i rušení příspěvkových organizací a jiných právnických osob vyhrazeno zastupitelstvu města. To rovněž zřizuje či zakládá příspěvkové organizace města a rozhoduje o zřízení právnických osob. O zrušení právnických osob vykonávajících činnosti školského zařízení rozhoduje pouze se souhlasem městského obvodu. V Ústí nad Labem městské obvody mohou „se souhlasem zastupitelstva města zakládat, zřizovat a

⁹⁷ OZV č. 12/2006, Statut města Pardubic, čl. 29.

*rušit právnické osoby a organizační složky potřebné pro činnosti dle § 131 zákona o obcích.*⁹⁸ V ostravském statutu se městským obvodům dává pravomoc zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky městského obvodu k zajištění čistoty městského obvodu, za účelem správy domovního a bytového fondu ve vlastnictví města, pro kulturní aktivity, sport a rekreaci obvodního významu. Rovněž mají pravomoc zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky městského obvodu k plnění úkolů správy místních komunikací. Dále městské obvody zřizují a ruší školy a školská zařízení jako školské nebo příspěvkové organizace. Právnické osoby zřizovat městské obvody nemohou.

⁹⁸ OZV č. 3/2005, Statut města Ústí nad Labem. čl. 19.

4 ZHODNOCENÍ PROBLÉMŮ A NÁVRH ZLEPŠENÍ

Po komparaci jednotlivých členěných statutárních měst lze konstatovat, že zavedený systém je fungující a všechna členěná statutární města ve svých statutech zahrnula zákonem stanovený potřebný obsah. Jedinou výjimkou je opavský statut, který postrádá ustanovení týkající se rozsahu oprávnění městských částí zakládat, zřizovat a rušit právnické osoby a organizační složky. Není ambicí této práce vypořádat se s otázkami nové legislativy týkající se právního postavení obcí potažmo statutárních měst, která je zajisté náročným úkolem pro legislativce. Avšak po výčtu devíti oblastí, které jsem komparoval jenž mají v souladu se zákonem statuty statutárních měst obsahovat, mohu poukázat na vybraná zjištění. Stanovení počtu městských obvodů nebo městských částí napříč statutárními městy je různé, rovněž velikost území i počet obyvatel jednotlivých městských obvodech je různý. Dochází tak k situacím, že co do počtu obyvatel existuje mezi jednotlivými městskými obvody či částmi rozdíl v řádech deseti tisíců. V případě ostravského obvodu Ostrava-Jih dokonce k rozdílu většímu jak sto tisíc a to i v situaci, kdy je město Ostrava členěno do 23 městských obvodů a z toho 18 městských obvodů má méně jak deset tisíc obyvatel. Tento fakt nerovnoměrně rozděluje administrativní a politickou sílu mezi jednotlivými městskými obvody nebo městskými částmi.

Vzájemná povinnost v rámci součinnosti mezi statutárními městy a městskými obvody (částmi) při zpracovávání a zasílání údajů a podkladů potřebných ke správě města sebou přináší nadměrnou administrativní zátěž a vícenáklady na správu. Zvláště pak, vezmu-li v úvahu počet městských částí v Brně nebo počet městských obvodů v Ostravě.

Menší obvody nebo části statutárních měst nemají dostatečný počet zaměstnanců a jejich činnosti jsou kumulované, což může způsobit nedostatečnou odbornost.

Značný rozdíl je i mezi financováním jednotlivých městských obvodů (částí). Existují obvody, které jsou závislé na finančních prostředcích města (Opava, Liberec) nebo ty, jenž jsou relativně autonomní (Brno, Ostrava, Ústí nad Labem).

Neexistence metodiky, která by stanovovala kritéria pro povýšení města na statutární, tak jak tomu je u žádostí obcí o povýšení na město, způsobuje vakuum pro případné další žádající města, která by se chtěla stát statutárním městem.

Městské obvody a městské části jsou organizačními jednotkami města a účelem jejich zřízení bylo zajištění dostatečné administrativní veřejné správy a zajištění správy místního významu. Je otázkou zda-li množství městských obvodů a městských částí není spíše nákladnou zátěží členěných statutárních měst. Shora zmíněné rozdíly mezi jednotlivými městskými obvody či částmi vedou k otázce, zda-li je pro členěná statutární města a jejich občany lepší volba ve svěření větší autonomie svým městským obvodům (částem) nebo právě naopak. Možným řeším, by mohla být legislativní úprava, která by po konzultaci s orgány města a městských obvodů či částí a uskutečněných místních referendech mohla tuto skutečnost změnit. Nabízí se krajní alternativa, která je nejpodobnější s uspořádáním v Opavě nebo Liberci, kdy centrální část území je spravována orgány města s jedním sídlem. Veškeré zásadní záležitosti týkající se jak samostatné, tak přenesené působnosti by pak byly řešeny právě v jednom hlavním ústředí. Okrajové části, by byli pouze detašovaná pracoviště s omezenou personální a politickou strukturou vykonávající např. pouze přenesenou působnost. Volené orgány by byly pouze celoměstské.

Další alternativa, především u velkých měst jako je Ostrava a Brno, je členění do větších městských obvodů (částí) samostatně hospodařících. Toto členění by mělo být v souladu s územními, demografickými, ekonomickými (apod.) potřebami města, a to s ohledem na dostupnost veřejné správy občanům města. Snížení počtu městských obvodů sníží náklady na administrativní správu, správu majetku a zajistí zvýšení odbornosti při výkonu veřejné správy.

Přijetím metodiky, či jiné formy, která by stanovila kritéria pro žádající města o zařazení mezi statutární, by legitimním způsobem zajistila a zpřístupnila možnost těmto městům stát se statutárním městem.

ZÁVĚR

Ve své diplomové práci jsem se po historickém vývoji statutárních měst zabýval jejich současným právním postavením, kdy jsem charakterizoval občany, území, symboly, samostatnou působnost, přenesenou působnost a orgány členěných i nečleněných statutárních měst. Zdůraznil jsem rozdíly, které mezi statutárními městy existují. Podrobně jsem se zaměřil na městské obvody a městské části členěných statutárních měst. Ty jsem mezi sebou porovnal. Vycházel jsem přitom z platných obecně závazných vyhlášek - statutů měst. Rozdíly mezi těmito statutárními městy jsem zdůraznil, specifikoval problémy a navrhl řešení.

Závěrem konstatuji, že dosažení cílů této diplomové práce bylo splněno i přes to, že současná legislativní záštita statutárních měst je, dle mého názoru, dostatečná, což dokazuje pouze zjištění některých hlavních problémů. Otázkou zůstává, zda-li je pro občany členěných statutárních měst i pro město samo efektivnější svěřením větší autonomie městským obvodům (částem) nebo naopak.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- [1] HLEDÍKOVÁ, Z., JANÁK J. Dějiny správy v českých zemích do roku 1945. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1989. 517 s. ISBN 80-04-21189-5.
- [2] KOCÍCH, M. Vývoj veřejné správy v českých zemích do roku 1960. 1. vyd. Opava : Slezská univerzita, 1997. 107 s.
- [3] ČEBIŠOVÁ, T., KOPECKÝ, M. et al. Obec postavení, správa, činnost. 1. vyd. Praha : ISV, 1996. 392 s. ISBN 80-85866-19-6.
- [4] KOUDELKA, Z. Obecní samospráva. Brno : Doplněk, 2006. 96 s. ISBN 80-7239-193-3.
- [5] MATRASOVÁ, E., ŠLAUF, V. Zákon o obcích (obecní zřízení) s komentářem. 2. vyd. Praha : Polygon, 2003. 312 s. ISBN 80-7273-088-6.
- [6] VEDRAL, J., VÁŇA, J. et al. Zákon o obcích (obecní zřízení) komentář. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2008. 861 s. ISBN 978-80-7179-597-1.
- [7] EXNER, J. Obce, města, městské části. 1. vyd. Praha : Libri, 2004. 407 s. ISBN 80-7277-289-9.
- [8] PRŮCHA, P. Správní právo, obecná část. 7. vyd., Brno : Doplněk 2007. 418 s. ISBN 978-80-7239-207-0.
- [9] Územní samospráva. Praha : Eurounion, 2010. 713 s. ISBN 978-80-7317-086-8
- [10] ČECHÁK, V. Vývoj veřejné správy v Československu a České republice (1945-2004). 1. vyd. Praha : Vysoká škola finanční a správní, 2004. 262 s. ISBN 80-86754-22-7.
- [11] SCHELLE, K. Vývoj české veřejné správy. 1. vyd. Ostrava : Key Publishing, 2008. 262 s. ISBN 978-80-87071-92-2.
- [12] BRŮNA, M., BUREŠ, P. et al. Veřejná správa v České republice. 2. vyd. Praha : Ministerstvo vnitra ČR, 2005. 106 s. ISBN 80-239-4709-5.
- [13] KOUDELKA, Z. Právní předpisy samosprávy. 2. vyd. Praha : Linde, 2008. 346 s. ISBN 978-807201-690-7.

Časopisecké články

- [14] VEDRAL, J. Postavení statutárních měst. Moderní obec, 1999, roč. 5, č. 2, s. 29-30. ISSN 1211-0507.
- [15] DANĚK, M. Znaky a vlajky povzbuzují hrdost na svoji obec. Veřejná správa, 2011, roč. 22, č. 12, s. 16-17.
- [16] FUREK, A. Obecní symboly. Veřejná správa, 2008, roč. 19, č. 4, s. 13-14.

Zákony

- [17] Ústavní zákon č. 1/93 Sb. ústava České republiky.
- [18] Usnesení č. 2/93 Sb. o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku ČR.
- [19] Zákon č. 12/1954 Sb. o národních výborech.
- [20] Zákon č. 36/60 Sb. o územním členění státu.
- [21] Zákon č. 114/92 Sb. o ochraně přírody a krajiny.
- [22] Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení).
- [23] Zákon č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze .
- [24] Zákon č. 133/2000 Sb. o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel).
- [25] Zákon č. 280/48 Sb. o krajském zřízení.
- [26] Zákon č. 298/92 Sb. o volbách do zastupitelstev v obcích a o místním referendu.
- [27] Zákon č. 314/2002 Sb. Stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností.
- [28] Zákona č. 491/2001 Sb. o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů.
- [29] Ustavní zákon č. 347/97 Sb. o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/93 Sb., Ústava České republiky.
- [30] Zákona č. 367/90 Sb. o obcích (obecní zřízení).
- [31] Zákon č. 418/90 Sb. o hlavním města Praze.

Obecně závazné vyhlášky

- [32] Obecně závazná vyhláška Statutárního města Ústí nad Labem č. 3/2005, Statut města Ústí nad Labem, v platném znění.
- [33] Obecně závazná vyhláška Statutárního města Liberce č. 7/2001, Statut města Liberce, v platném znění.
- [34] Obecně závazná vyhláška Statutárního města Plzně č. 8/2001, Statut města Plzně, v platném znění.
- [35] Obecně závazná vyhláška Statutárního města Opavy č. 11/2004, Statut města Opavy, v platném znění.
- [36] Obecně závazná vyhláška Statutárního města Ostravy č. 11/2000, Statut města Ostravy, v platném znění.
- [37] Obecně závazná vyhláška statutárního města Pardubic č. 12/2006, Statut města Pardubic, v platném znění.
- [38] Obecně závazná vyhláška Statutárního města Brna č. 20/2001, Statut města Brna, v platném znění.
- [39] Obecně závazná vyhláška hlavního města Prahy č. 55/2000 Sb., Statut hlavního města Prahy.

Stanoviska odboru

- [40] Stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 27/2004
- [41] Stanovisko odboru dozoru a kontroly veřejné správy Ministerstva vnitra č. 20/2009

Elektronické zdroje

- [42] Parlament České republiky. *Registr komunálních symbolů* [online]. Dostupné z <http://www.psp.cz/cgi-bin/win/rekos/intro.aspx>
- [43]
- [44] Parlament České republiky. *Registr komunálních symbolů* [online]. Dostupné z <http://www.psp.cz/cgi-bin/win/rekos/intro.aspx>

- [45] *Česká republika v číslech. Územně analytické podklady* [online]. Český statistický úřad, aktualizováno 30.6.2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1409-10>
- [46] *Malý lexikon obcí ČR. Obce České republiky* [online]. Český statistický úřad, aktualizováno 7.6.2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2010edicniplan.nsf/p/1302-10>
- [47] *Český statistický úřad Jihomoravský kraj. Města a městyse v Jihomoravském kraji k 31.12.2006* [online]. Český statistický úřad, aktualizováno 22.9.2009 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: http://www.czso.cz/xb/redakce.nsf/i/mesta_a_mestyse_v_jihomoravskem_kraji_k_31_12_2006
- [48] Oficiální webové portály všech 23 statutárních měst a webové portály městských obvodů a městských částí *Místní části Zlína* [online]. Statutární město Zlín, [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://zlin.cz/index.php?ID=82280>
- [49] *Osadní výbory v místních částech* [online]. Statutární město Frýdek-Místek, [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.frydek-mistek.eu/cz/obcan/organy-mesta/zastupitelstvo-mesta/osadni-vybory/>
- [50] *Databáze ochranných známek platných v České republice, Národní databáze* [online]. Úřad pro průmyslové vlastnictví, aktualizováno 22.4.2010 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z: <http://www.upv.cz/cs/sluzby-uradu/databaze-on-line/databaze-ochrannych-znamek/narodni-databaze.html>
- [51] *Odbor dozoru a kontroly veřejné správy, Dokumenty ODK* [online]. Český statistický úřad, aktualizováno 4.1.2011 [cit. 2011-08-04]. Dostupné z <http://www.mvcr.cz/odk2/clanek/dokumenty-odk-odbor-doзору-a-kontroly-verejne-spravy.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČSÚ	Český statistický úřad
SM	Statutární město
OZV	Obecně závazná vyhláška
VP	Veřejné prostranství
TKO	provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů
FO	Fyzická osoba (popř. skloněno dle textu, fyzické, fyzických apod.)
PO	Právnícká osoba (popř. skloněno dle textu, fyzické, fyzických apod.)
ČNR	Česká národní rada
ČR	Česká republika
ČSSR	Československá socialistická republika
ÚS	Ústavní soud
ČSFR	Československá federativní republika

SEZNAM TABULEK

- Tab. 1. - Vývoj počtu statutárních měst v letech 1850 – 2011, strana 18
- Tab. 2. - Počet obyvatel ve statutárních městech České republiky, strana 30
- Tab. 3. - Počet katastrálních území ve statutárních městech České republiky, strana 32
- Tab. 4. - Velikost území ve statutárních městech České republiky (v ha), strana 33
- Tab. 5. - Počet zastupitelů a radních v nečleněných statutárních městech, strana 42
- Tab. 6. - Přehled počtu současných náměstků jmenovaných v nečleněných statutárních městech, strana 44
- Tab. 7. - Přehled městských obvodů/částí jednotlivých členěných statutárních měst, strana 48
- Tab. 8. - Počet zastupitelů radních v členěných statutárních městech, strana 55
- Tab. 9. - Přehled počtu současných náměstků jmenovaných v členěných statutárních městech, strana 56
- Tab. 10. Rozhodování zastupitelstva městského obvodu / městské části, strana 63
- Tab. 11. Majetkoprávní rozhodování zastupitelstva městského obvodu / městské části, strana 63
- Tab. 12. Autonomie rozhodování zastupitelstva městského obvodu / městské části, strana 64
- Tab. 13. Autonomie majetkoprávního rozhodování zastupitelstva městského obvodu / městské části, strana 65
- Tab. 14. Daňové příjmy Ostravy, Plzně, Pardubic, Opavy a Liberce, strana 69
- Tab. 15. Projednání OZV před jeho schválením, strana 72
- Tab. 16. Projednání nařízení města před jeho schválením, strana 73
- Tab. 17. Vybrané nakládání městských obvodů a městských částí s nemovitým majetkem, strana 76

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Dopis ministry

Příloha P II: Znak, vlajka popř. praporek nečleněných statutárních měst

Příloha P III: Správní obvody nečleněných statutárních měst

Příloha P IV: Výbory nečleněných statutárních měst

Příloha P V: Komise nečleněných statutárních měst

Příloha P VI: Znak, vlajka popř. praporek členěných statutárních měst

Příloha P VII: Loga členěných statutárních měst

Příloha P VIII: Správní obvody nečleněných statutárních měst

Příloha P IX: Výbory členěných statutárních měst

Příloha P X: Komise nečleněných statutárních měst

PŘÍLOHA P I: DOPIS MINISTROVI

S00AP00IKZ60

STAROSTA
MĚSTA
PROSTĚJOVA

Vážený pan
Jan Kubice
ministr vnitra
Ministerstvo vnitra ČR
Nad Štolou 3
poštovní schránka 21
170 34 Praha 7

V Prostějově dne 19. 7. 2011

č.j.: PVMU 83548/2011 01

Vážený pane ministře,

dovoluji Vám tímto předložit žádost města Prostějova o zařazení do kategorie měst se zvláštním postavením, tzv. statutárních měst.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, ve svém § 4 určuje města, která mají zvláštní postavení, tzv. statutární města. V zákoně se dále nikde nestanoví, jaká kritéria jsou podmínkou pro určení města městem statutárním. Z výčtu statutárních měst je zřejmé, že kromě hlavního města Prahy jsou těmito městy města se sídlem krajského úřadu a dále pak další města srovnatelná s Prostějovem, například Přerov, Děčín, Chomutov a Teplice, srovnatelná s Prostějovem co do společenského a ekonomického významu a počtu obyvatel správního obvodu.

Město Prostějov je v současné době největší město regionu Prostějovsko, leží uprostřed Moravy. Rozkládá se na ploše 46,6 km², v nadmořské výšce 225 metrů. V příloze si dovoluji přiložit podrobnější informativní materiál o našem městě.

Město Prostějov je z pohledu územního členění státu městem okresním s počtem obyvatel 45 116 k 1. 1. 2011. Prostějov se od 1. 1. 2003 stal městem s rozšířenou působností, do jehož správního obvodu spadá dalších 75 obcí a celkový počet obyvatel správního obvodu k 1. 1. 2011 činil 99 220 obyvatel. Celkový počet obyvatel žijících na území okresu Prostějov k 1. 1. 2011 dosáhl 110 422. Z ostatních měst na území okresu Prostějov, je druhé největší město Konice s počtem obyvatel pouhých 3 095. Z těchto údajů je na první pohled zřejmé, že město Prostějov je správním a průmyslovým střediskem, přirozeným centrem společenského, kulturního a sportovního života obyvatel celého regionu, jakož i střediskem vzdělávání, podnikání, a pracovních příležitostí pro obyvatelstvo.

Podporu tomuto postupu vyslovilo Zastupitelstvo města Prostějova na svém zasedání konaném dne 29. 6. 2011, kdy usnesením č. 10137 schválilo záměr města Prostějova na změnu dosavadního postavení a zařazení města Prostějova mezi

MĚSTO PROSTĚJOV
NÁM. T. G. MASÁRYKA 130/14
796 01 PROSTĚJOV

tel.: +420 582 329 124
fax: +420 582 342 338
miroslav.pistak@prostejov.eu
www.prostejov.eu

STAROSTA
MĚSTA
PROSTĚJOVA

statutární města a pověřilo mne zpracováním a odesláním této žádosti, současně i jednáním s poslanci a senátory Parlamentu České republiky o jejich osobní podpoře žádosti města Prostějova v Poslanecké sněmovně a Senátu Parlamentu České republiky.

Vážený pane ministře,

jsme přesvědčeni, že zařazení Prostějova mezi statutární města bude znamenat zdůraznění významu města ve středomoravském seskupení statutárních měst Olomouce a Přerova a zcela určitě přispěje k dalšímu rozvoji jak samotného města Prostějova, tak i regionu Prostějovska.

Dovoluji si obrátit se na Vás s žádostí o přípravu změny shora uvedeného zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), v platném znění, která by zařazení města Prostějova mezi statutární města umožnila.

S pozdravem a projevem úcty

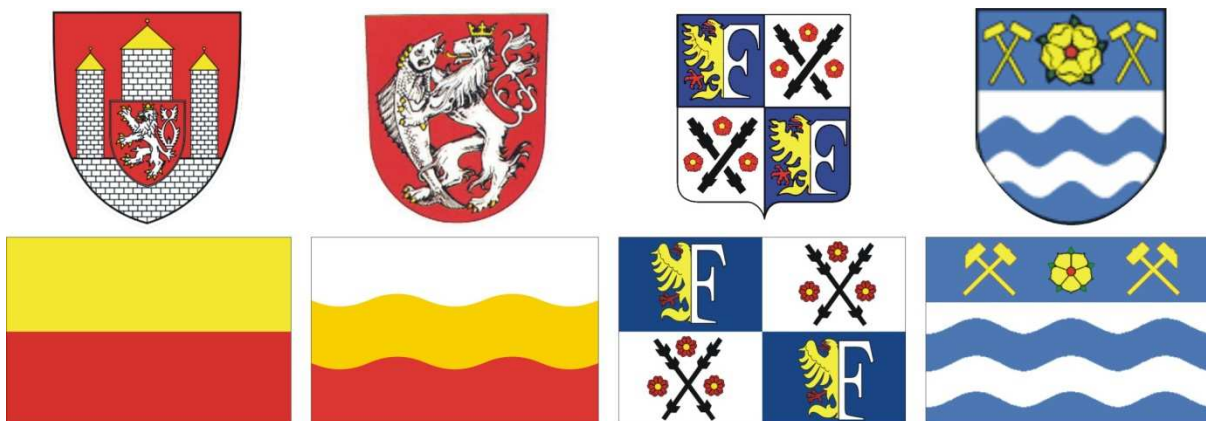
Miroslav Pišťák
starosta města Prostějova

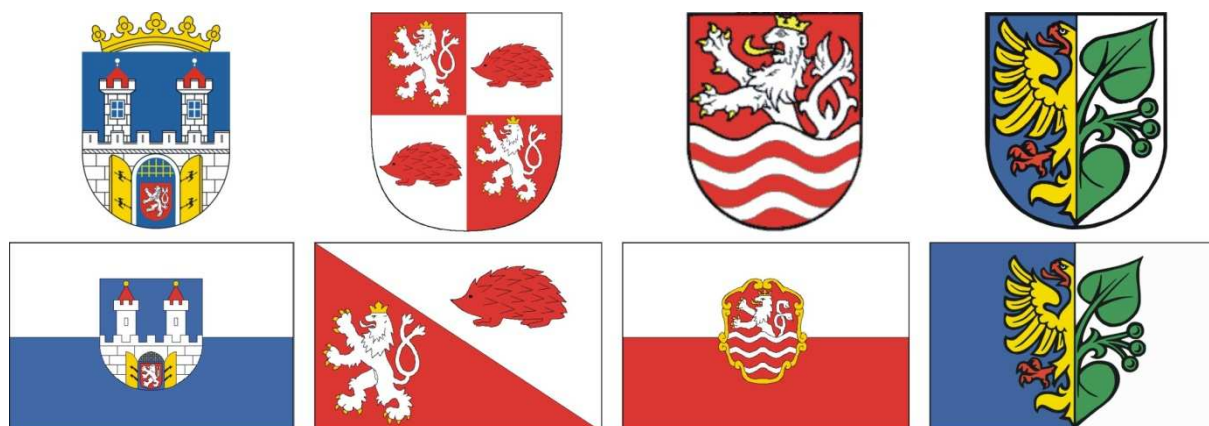
Příloha: Informativní materiál

**PŘÍLOHA P II: ZNAKY, VLAJKY POPŘ. PRAPORY
NEČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST**

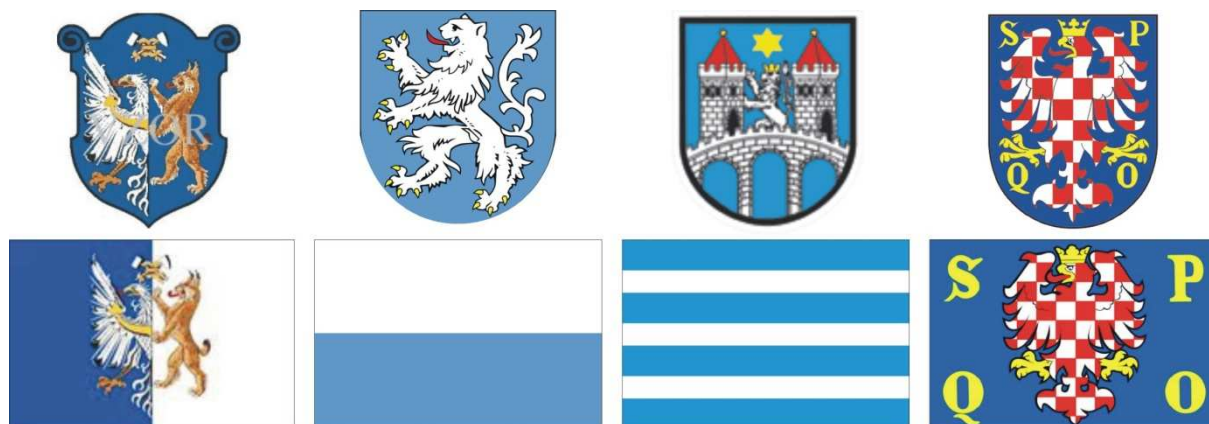
České Budějovice	Děčín	Frydek-Místek	Havířov
------------------	-------	---------------	---------

Chomutov	Jihlava	Karlovy Vary	Karviná
----------	---------	--------------	---------

Kladno	Mladá Boleslav	Most	Olomouc
--------	----------------	------	---------

Přerov	Teplice	Zlín	Hradec Králové
--------	---------	------	----------------

**PŘÍLOHA P III: SPRÁVNÍ OBVODY NEČLENĚNÝCH
STATUTÁRNÍCH MĚST**

Název SM	správní obvod
Olomouc	Bělkovice-Lašťany, Blatec, Bohuňovice, Bukovany, Bystročice, Bystrovany, Daskabát, Dolany, Doloplazy, Drahanovice, Dub nad Moravou, Grygov, Hlušovice, Hněvotín, Horka nad Moravou, Charváty, Kožušany-Tážaly, Krčmaň, Křelov-Břuchotín, Liboš, Loučany, Luběnice, Lutín, Majetín, Morsklesy, Náměšť na Hané, Olomouc, Přáslavice, Příkazy, Samotíšky, Skrbeň, Slatinice, Suchonice, Svěsedlice, Štěpánov, Těšetice, Tověř, Tršice, Ústín, Velká Bystřice, Velký Týnec, Velký Újezd, Věrovany,
České Budějovice	e vymezen územím obcí Adamov, Borek, Borovnice, Boršov nad Vltavou, Bošilec, Branišov, Břehov, Čakov, Čejkovice, České Budějovice, Dasný, Dobrá Voda u Českých Budějovic, Doubravice, Doudleby, Drahotěšice, Dubičné, Dubné, Dynín, Habří, Heřmaň, Hlavatce, Hlincová Hora, Homole, Hosín, Hradce, Hrdějovice, Hůry, Chotýčany, Jankov, Jivno, Kamenný Újezd, Komařice, Kvítkovice, Ledenice, Libnič, Lipí, Litvínovice, Mazelov, Mokřý Lom, Nedabyle, Neplachov, Nová Ves, Planá, Plav, Radošovice, Roudné, Rudolfov, Římov, Sedlec, Srubec, Staré Hodějovice, Strážkovice, Strýčice, Strížov, Ševětín, Úsilné, Včelná, Vidov, Vitín, Vlkov, Vrábče, Vráto, Záboří, Závraty, Žabovřesky,
Most	Bečov, Bělušice, Braňany, Havraň, Korozluky, Lišenice, Lužice, Malé Březno, Most, Obrnice, Patokryje, Polerady, Skršín, Volevčice, Želenice,
Havířov	Albrechtice, Havířov, Horní Bludovice, Horní Suchá, Těrlicko,
Frýdek-Místek	Baška, Brušperk, Bruzovice, Dobrá, Dobratice, Dolní Domaslavice, Dolní Tošanovice, Fryčovice, Frýdek-Místek, Horní Domaslavice, Horní Tošanovice, Hukvaldy, Kaňovice, Kozlovice, Krásná, Krmelín, Lhotka, Lučina, Morávka, Nižní Lhoty, Nošovice, Palkovice, Paskov, Pazderna, Pražmo, Raškovice, Řepiště, Sedliště, Soběšovice, Staré Město, Staříč, Sviadnov, Třanovice, Vojkovice, Vyšní Lhoty, Žabeň, Žermanice,
Karviná	Dětmarovice, Karviná, Petrovice u Karviné, Stonava,
Zlín	Bohuslavice u Zlína, Březnice, Březůvky, Dobrkovice, Doubravy, Držková, Fryšták, Hostišová, Hřivínův Újezd, Hvozdná, Kaňovice, Karlovice, Kašava, Kelníky, Lhota, Lípa, Lukov, Lukoveček, Machová, Mysločovice, Ostrata, Provodov, Racková, Sazovice, Šarovy, Tečovice, Velký Ořechov, Vlčková, Zlín, Želechovice nad Dřevnicí,
Karlovy Vary	Andělská Hora, Bochov, Božičany, Březová, Dalovice, Děpolovice, Hory, Jenišov, Karlovy Vary, Kolová, Kyselka, Mírová, Nová Role, Otovice, Pila, Sadov, Stanovice, Stružná, Šemnice, Teplička,
Hradec Králové	Benátky, Černilov, Čistěves, Divec, Dobřenice, Dohalice, Hněvčeves, Hradec Králové, Hvozdnice, Kratonohy, Lhota pod Libčá-

	ny, Libčany, Libníkovice, Librantice, Libřice, Lochenice, Máslojedy, Mokrovousy, Neděliště, Obědovice, Osice, Osičky, Praskačka, Předměřice nad Labem, Radíkovice, Radostov, Roudnice, Sadová, Sovětice, Stěžery, Střezetice, Světí, Syrovátka, Těchlovice, Třesovice, Urbanice, Všestary, Výrava, Vysoká nad Labem,
Jihlava	Bílý Kámen, Bítovčice, Boršov, Brtnice, Brtnička, Cejle, Cerekvička-Rosice, Čížov, Dlouhá Brtnice, Dolní Cerekev, Dudín, Dušejov, Dvorce, Hladov, Hojkov, Hrutov, Hubenov, Hybrálec, Ježená, Jihlava, Kalhov, Kamenice, Kněžice, Kostelec, Kozlov, Luka nad Jihlavou, Malý Beranov, Měšín, Milíčov, Mirošov, Opatov, Otín, Plandry, Puklice, Rančířov, Rantířov, Rohožná, Smrčná, Stonařov, Střítež, Suchá, Šimanov, Ústí, Velký Beranov, Větrný Jeníkov, Vílanec, Vyskytná nad Jihlavou, Vysoké Studnice, Zbilidy, Zbinohy,
Chomutov	Bílence, Blatno, Březno, Černovice, Droužkovice, Hora Svatého Šebestiána, Hrušovany, Chomutov, Kalek, Křimov, Málkov, Místo, Nezabylice, Spořice, Údlice, Všehrady, Výsluní,
Přerov	Beňov, Bezuchov, Bochoř, Brodek u Přerova, Buk, Císařov, Citov, Čechy, Čelechovice, Dobřice, Domaželice, Dřevohostice, Grymov, Horní Moštěnice, Hradčany, Kokory, Křtomil, Lazníčky, Lazníky, Lhotka, Lipová, Líšná, Nahošovice, Nelešovice, Oldřichov, Oprostovice, Pavlovice u Přerova, Podolí, Prosenice, Přerov, Přestavky, Radkova Lhota, Radkovo, Radslavice, Radvanice, Rokytnice, Říkovice, Sobíšky, Stará Ves, Sušice, Šišma, Troubky, Tučín, Turovice, Věžky, Vlkoš, Výkleky, Zábeštní Lhota, Žákovice, Želatovice,
Teplice	Bořislav, Bystřany, Bžany, Dubí, Kladruby, Kostomlaty pod Milešovkou, Modlany, Novosedlice, Proboštov, Rтынě nad Bílinou, Srbice, Teplice, Újezdeček, Žalany, Žim,
Mladá Boleslav	Bakov nad Jizerou, Bezno, Bítouchov, Boreč, Bradlec, Brodce, Březno, Bukovno, Ctiměřice, Čachovice, Dalovice, Dlouhá Lhota, Dobrovice, Dobšín, Dolní Bousov, Dolní Stakory, Domousnice, Doubravička, Horky nad Jizerou, Hrdlořezy, Hrušov, Husí Lhota, Charvatce, Chotětov, Chudíř, Jabkenice, Jizerní Vteln, Josefův Důl, Katusice, Kluky, Kobylnice, Kolomuty, Kosmonosy, Kosořice, Košátky, Kovář, Kovanec, Krásná Ves, Krnsko, Kropáčova Vrutice, Ledce, Lhotky, Lipník, Luštěnice, Mladá Boleslav, Němčice, Nemyslovice, Nepřevázka, Niměřice, Nová Telib, Nová Ves u Bakova, Obrubce, Obruby, Pěčice, Pětikozly, Petkovy, Písková Lhota, Plazy, Prodašice, Přepeře, Rabakov, Rohatsko, Rokytovec, Řepov, Řitonice, Semčice, Skalsko, Smilovice, Sovínky, Strašnov, Strenice, Sudoměř, Sukorady, Ujkovice, Velké Všelisy, Veselice, Vinařice, Vinec, Vlkava, Vrátno, Všejanya, Žerčice, Židněves,
Kladno	Běleč, Běloky, Blevice, Brandýsek, Bratronice, Buštěhrad, Cvrčovice, Doksy, Dolany, Družec, Dřetovice, Hostouň, Hradečno, Hřebeč, Kačice, Kamenné Žehrovice, Kladno, Koleč, Lány, Lhota, Libochovičky, Libušín, Lidice, Makotřasy, Malé Přítočno, Otvovice, Pchery, Slatina, Stehelčevy, Stochov, Svinařov, Třebichovice, Třebusice, Tuchlovice, Velká Dobrá, Velké Přítočno,

	Vinařice, Zajezd, Zákolany, Žilina,
Děčín	Arnoltice, Bynovec, Děčín, Dobkovice, Dobrná, Hřensko, Huntířov, Janov, Jílové, Kámen, Labská Stráň, Ludvíkovice, Malšovice, Růžová, Těchlovice,

PŘÍLOHA P IV: VÝBORY NEČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST

Název SM	výbory		Osadní výbory
Olomouc	Finanční výbor, Kontrolní výbor	2	
České Budějovice	Finanční výbor, Kontrolní výbor	2	
Most	Finanční výbor, Kontrolní výbor	2	
Havířov	Finanční výbor, Kontrolní výbor	2	
Frýdek-Místek	Finanční výbor, Kontrolní výbor	2+5	Osadní výbor Chlebovice, Osadní výbor Lískovec, Osadní výbor Panské Nové Dvory, Osadní výbor Skalice, Osadní výbor Zelinkovice-Lysůvky
Karviná	Finanční výbor, Kontrolní výbor , Výbor pro národnostní menšiny	3	
Zlín	Finanční výbor, Kontrolní výbor	2	
Karlovy Vary	Finanční výbor, Kontrolní výbor , Výbor strategického rozvoje a územního plánování	3	
Hradec Králové	Finanční výbor, Kontrolní výbor , Výbor pro územní plánování a rozvoj města, Výbor pro životní prostředí	4	
Jihlava	Finanční výbor, Kontrolní výbor	2+10	Osadní výbor Henčov, Osadní výbor Heroltice, Osadní výbor Vysoká, Osadní výbor Zborná, Osadní výbor Helenín, Osadní výbor Hruškové Dvory, Osadní výbor Kosov, Osadní výbor Pávov, Osadní výbor Popice, Osadní výbor Sasov
Chomutov	Finanční výbor, Kontrolní výbor , Výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost, Výbor pro národnostní menšiny	4	
Přerov	Finanční výbor, Kontrolní výbor	2+12	Osadní výbor Předmostí, Osadní výbor Vinary, Osadní výbor Popovice, Osadní výbor Penčice, Osadní výbor Lýsky, Osadní výbor Kozlovice, Osadní výbor Henčlov, Osadní

			výbor Čekyněm, Osadní výbor Dluhonice, Osadní výbor Újezdec, Osadní výbor Žeravice, Osadní výbor Lověšice
Teplice	Finanční výbor, Kontrolní výbor	2	
Mladá Boleslav	Finanční výbor, Kontrolní výbor	2	
Kladno	Finanční výbor, Kontrolní výbor , Výbor ZM pro rozvoj, členěný na 3 podvýbory (Podvýbor ZM pro energetiku a průmyslové zóny, Podvýbor ZM pro cestovní ruch a volný čas, Podvýbor ZM pro bydlení)	3	
Děčín	Finanční výbor, Kontrolní výbor, Dopravní výbor	3	

PŘÍLOHA P V: KOMISE NEČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST

Název SM	komise	
Olomouc	Komise sociální, Komise bytová, Komise majetkoprávní, Komise škodní a likvidační, Komise pro architekturu, územní plánování a pro program regenerace památek MPR, Komise dopravní, Komise kulturní, Komise pro prevenci kriminality a bezpečnosti, Komise pro výchovu a vzdělávání a využití volného času, Komise cestovního ruchu, Komise životního prostředí, Komise pro sport a tělovýchovu, Sbor pro občanské záležitosti, dále komise všech městských částí, kterých je v Olomouci 27 ⁹⁹	40
České Budějovice	Dopravní komise, Kulturní komise, Sportovní komise, sociální komise, školská komise, Komise pro životní prostředí, Památková komise, bytová komise, Komise pro cestovní ruch	9
Most	Komise finanční, Komise hospodaření s městským majetkem, Komise sociální, komise energetická, Komise investiční, Komise sportu a tělovýchovy, Komise dopravní, Komise národnostních menšin, Komise školská a kulturní, Komise regionálního rozvoje, Komise pro občanské obřady a akce města, Komise pro prevenci kriminality, Komise prarodinných aktivit a sociálních služeb, Povodňová komise města Mostu,	14
Havířov	Komise bytová, Komise energetická, Komise kulturní a letopisecká, Komise pro občanské záležitosti, Komise rozvojová, Komise sociální, Komise sportovní, Komise školská, Komise zdravotní, Komise životního prostředí, Občanská komise č.1 Havířov- Bludovice, Občanská komise č.2 Havířov- Dolní Datyně, Občanská komise č.3 Havířov - Dolní Suchá, Občanská komise č.4 Havířov - Prostřední Suchá, Občanská komise č.5 Havířov - Šumbark, Občanská komise č.6 Havířov - Životice	20
Frýdek-Místek	Komise pro dopravu, bezpečnost a prevenci kriminality, Komise pro občanské záležitosti, Majetková komise, Komise sociální a zdravotní, Komise kulturní, Komise sportovní, Komise investiční, územního plánování a životního prostředí, Komise pro výchovu a vzdělávání,	
Karviná	Komise sociální, Komise zdravotní, Komise životního prostředí, Komise majetková, rozvoje a služeb, Komise bytová, Komise dopravy, Komise pro architekturu a územní rozvoj, Komise kulturní, Komise pro výchovu a vzdělávání, Komise tělovýchovy a sportu, Komise bez-	12

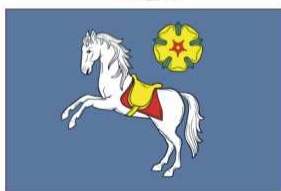
⁹⁹ komise městských částí má Olomouc jako pojítka mezi vedením města a občany (<http://www.olomouc.eu/phprs/view.php?cislocianku=2002071013>)

	pečnostní a prevence, Zkušební komise pro zajištění přípravy a průběhu zkoušek provozovatelů a řidičů taxislužeb dle OZV 9/2007	
Zlín	Finanční a ekonomická, Životního prostředí, zdravého města a agendy 21, Výstavby a územního rozvoje, Majetková, Dopravní, Sociální a pro zdravotně postižené, Tělovýchovy, mládeže a sportu, Kulturní, Pro výchovu a vzdělávání, Pro mezinárodní styky, cestovní ruch a EU, Pro strategické plánování, Bytového hospodářství, Pro posílení místní samosprávy, Pro spolupráci města a státní památkové péče,	14
Karlovy Vary	Komise zdravotní a sociální, Komise školství, vzdělávání a demografie, Komise kulturní, Komise sportovní a tělovýchovy, Komise lázeňství a cestovního ruchu, Komise pro hospodaření s majetkem města, likvidační a škodní, Komise životního prostředí (vč. čistota města), Komise protidrogové prevence, prevence kriminality, bezpečnost, Komise architektury a památkové péče, Povodňová komise města Karlovy Vary, Komise pro transparentní samosprávu	11
Hradec Králové	Komise sportovní, Komise kulturní, Komise sociálně-zdravotní, Komise pro program regenerace městských památkových rezervací	5
Jihlava	Majetková komise, Komise pro kulturu, Komise pro sport, tělovýchovu a volný čas, Komise pro neziskovou, sociální oblast a prevenci, Komise Fondu rozvoje bydlení a programu regenerace městské památkové rezervace, Komise pro občanské záležitosti, Komise pro územní plánování strategický rozvoj, Komise pro dopravu, Komise pro životní prostředí, Komise pro výchovu a vzdělávání	10
Chomutov	Likvidační komise, Komise majetku, investic a územního plánu, Dopravní komise, Komise životního prostředí, Komise pro občanské aktivity	6
Přerov	Komise pro výchovu, vzdělávání a sport, Komise pro cestovní ruch a kulturu, Komise pro občanské záležitosti, Komise rozvojová a investiční, Komise pro projednávání záměrů v majetkoprávních záležitostech, Komise životního prostředí, Komise dopravy, bezpečnosti a prevence kriminality, Komise pro hospodaření s byty, pro sociální a zdravotní záležitosti,	8
Teplice	Komise pro prodej nemovitého majetku dle „Pravidel pro prodej nemovitého majetku statutárního města Teplice výběrem nejvyšší nabídky“ A, Komise pro prodej nemovitého majetku dle „Pravidel pro prodej nemovitého majetku statutárního města Teplice výběrem nejvyšší nabídky“ B, Hlavní inventarizační komisy Magistrátu města Teplice dle zákona č. 563/1991 Sb., Statutární město - komise pro otevírání obálek a hodnocení, Příspěvkové organizace – komise pro otevírání obálek a hodnocení,	5

Mladá Boleslav	Bezpečnostní komise, Komise pro rozvoj bydlení, rady města, Dislokační komise, Finanční komise, Komise pro péči památky a historické objekty na území města Mladá Boleslav, Komise pro kulturu a spolupráci s partnerskými městy, Komise pro rozvoj příměstských částí , Komise pro výchovu a vzdělávání, Komise tělovýchovy a sportu, Komise zdravotní a sociální, Komise pro životní prostředí a environmentální výchovu, Kontrolní komise, Likvidační komise, Komise škodní, Komise pro dopravu, Komise pro rozvoj města a volnočasových aktivit, Komise pro integraci etnik a národnostních menšin, Komise pro rozvojové strategie	18
Kladno	Bytová komise, Sportovní komise, Komise RM pro výchovu, vzdělávání a osvětu, Kulturní komise, Komise pro životní prostředí, Komise pro sociální záležitosti a zdraví, Komise pro privatizaci bytového fondu Města, Komise pro dopravu, Komise pro rodiny s dětmi	9
Děčín	Kulturní komise, Komise pro výchovu a vzdělávání, Komise prevence kriminality, Komise sociálně zdravotní a bytová Komise životního prostředí a urbanistiky, Komise cestovního ruchu a zaměstnanosti, Sportovní komise, Povodňová komise statutárního města Děčín	8

PŘÍLOHA P VI: ZNAKY, VLAJKY POPŘ. PRAPORY ČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST

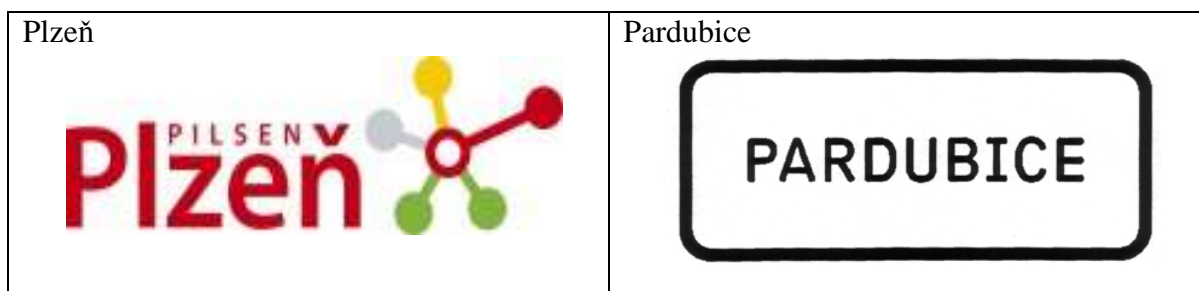
Brno	Ostrava	Plzeň	Pardubice
------	---------	-------	-----------

Liberec	Opava	Ústí nad Labem
---------	-------	----------------

PŘÍLOHA P VII: LOGA ČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST

**PŘÍLOHA P VIII: SPRÁVNÍ OBVODY ČLENĚNÝCH
STATUTÁRNÍCH MĚST**

Název SM	správní obvod
Brno	Brno
Ostrava	Čavisov, Dolní Lhota, Horní Lhota, Klimkovice, Olbramice, Ostrava, Stará Ves nad Ondřejnicí, Šenov, Václavovice, Velká Polom, Vřesina, Zbyslavice,
Plzeň	Dýšina, Chrást, Kyšice, Plzeň,
Opava	Branka u Opavy, Bratříkovice, Brumovice, Budišovice, Dolní Životice, Háj ve Slezsku, Hlavnice, Hlubočec, Hněvošice, Holasovice, Hrabyně, Hradec nad Moravicí, Chlebičov, Chvalíkovice, Jakartovice, Jezdkovice, Kyjovice, Lhotka u Litultovic, Litultovice, Mikolajice, Mladecko, Mokré Lazce, Neplachovice, Nové Sedlice, Oldřišov, Opava, Otice, Pustá Polom, Raduň, Skřipov, Slavkov, Služovice, Sosnová, Stěbořice, Štáblovice, Štítina, Těškovice, Uhlířov, Velké Heraltice, Velké Hoštice, Vršovice,
Pardubice	Barchov, Bezděkov, Borek, Bukovina nad Labem, Časy, Čeperka, Čepí, Dašice, Dříteč, Dubany, Hrobice, Choteč, Jezbořice, Kostěnice, Kunětice, Lány u Dašic, Mikulovice, Moravany, Němčice, Opatovice nad Labem, Ostřešany, Pardubice, Ráby, Rokytno, Sezemice, Slepotice, Spojil, Srch, Snojedy, Staré Hradiště, Staré Jesenčany, Starý Mateřov, Stěblová, Třebosice, Úhořetická Lhota, Újezd u Sezemic,
Ústí nad Labem	Dolní Zálezly, Habrovany, Chabařovice, Chlumec, Chuderov, Malečov, Povrly, Přestanov, Ryjice, Řehlovice, Šebno, Tašov, Telnice, Trnice, Ústí nad Labem,
Liberec	Dlouhý Most, Jeřmanice, Liberec, Stráž nad Nisou, Šimonovice,

PŘÍLOHA P IX: VÝBORY NEČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST

Název SM	výbory		Osadní výbory
Brno	Finanční výbor, Kontrolní výbor, Výbor pro národnosti menšiny	3	
Ostrava	Finanční výbor, Kontrolní výbor, Statutový výbor, Výbor pro udělování čestného občanství a cen města	4	
Plzeň	Finanční výbor, Kontrolní výbor, Výbor pro zadávání veřejných zakázek	3	
Opava	Finanční výbor, Kontrolní výbor	2	
Pardubice	Finanční výbor, Kontrolní výbor	2	
Ústí nad Labem	Finanční výbor, Kontrolní výbor	2	
Liberec	Finanční výbor, Kontrolní výbor, Výbor pro rozvoj a územní plánování, Výbor pro školství, výchovu a vzdělávání	4	

PŘÍLOHA P X: KOMISE ČLENĚNÝCH STATUTÁRNÍCH MĚST

Název SM	komise	
Brno	Komise organizační, Komise informatiky, Komise bezpečnosti a veřejného pořádku, Komise pro rozvoj města, Komise investiční, Komise životního prostředí, Komise pro výchovu a vzdělávání, Komise majetková, Komise sociální a zdravotní, Komise pro kulturu, Komise bydlení, Komise dopravy, Komise technických sítí, Komise pro tělesnou výchovu a sport	14
Ostrava	Komise kultury, Komise zdravotnictví, Komise sociální, Komise protidrogová a ochrany veřejného pořádku, Komise životního prostředí, Komise dopravy, Komise muzejní, letopi-secká, názvoslovná a heraldická, Komise právní, Komise pro informační systémy, Komise pro děti, mládež a sport, Komise pro podporu ekonomického rozvoje města, Komise pro handicapované děti a mládež, Komise ekonomická a rozpočtová, Komise pro podporu vrcholového sportu, Komise majetková, Komise pro vzdělávání a školství, Komise investiční, Komise pro kontrolu činnosti Městské nemocnice Ostrava	18
Plzeň	Komise finanční, Komise životního prostředí, Komise kultury, Komise pro prezentaci města a cestovní ruch, Komise pro výchovu a vzdělávání, Komise pro sport a mládež, Komise pro sociální věci, Komise pro zdravotnictví, Komise pro koncepci a rozvoj města, Komise právní, Komise pro nakládání s majetkem města, Komise pro dopravu, Komise pro bezpečnost, Komise protidrogová a prevence kriminality, Komise pro integraci menšin a cizinců, Komise pro statut a integraci obcí, Komise pro partnerská města a evropské záležitosti, Komise bytová	18
Opava	Investiční komise, Majetková komise, Informační komise, Dopravní komise, Kulturní komise, Sportovní komise, Komise pro prevenci kriminality a participaci mládeže, Komise pro komunitní plán, Komise pro výchovu a vzdělávání, Komise pro občanské obřady	10
Pardubice	Bytová komise, Komise pro bezpečnost a prevenci kriminality, Komise pro cestovní ruch, Komise pro dopravu, Komise pro nebytové prostory, Komise pro pozemky a reklamu, Komise pro sociální a zdravotní věci, Komise pro sport, Komise pro strategii, Komise pro urbanismus a architekturu, Komise pro výchovu a vzdělávání, Komise pro životní prostředí, Kulturní komise, Obecný statut a jednací řád komisí rady	14
Ústí nad Labem	Majetková komise, Komise životního prostředí, Školská komise, Sociálně zdravotní komise, Komise pro územní plán, Povodňová komise, Komise prevence kriminality, Komise mládeže a sportu, Kulturní komise, Finanční komise	10
Liberec	Komise dopravy, Komise humanitní, Komise kulturní a památková, Komise pro občanské obřady a záležitosti, Komise pro rozvojové projekty a výběr investorů, Komise pro spolu-	11

	práci s partnerskými městy, Komise pro veřejné zakázky, Komise pro výběrová řízení a prodej majetku, Komise pro zdraví a sociální a patologické jevy, Komise pro životní prostředí, Komise sportovní	
--	--	--